

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala rakentaa uusiutuvaa Suomea — uusiutumiskykyistä ja kestävästä ruokajärjestelmästä ja luonnonvarataloutta sekä innovatiivista paikkatietojärjestelmää.

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen tulevaisuuteen vaikuttavat useat maailmanlaajuiset muutostekijät, joiden voimakkuuteen ja nopeuteen emme juuri voi vaikuttaa. Niiden seurauksiin on sopeuduttava ja niissä on nähtävissä uhkien lisäksi myös paljon uusia mahdollisuuksia. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on tunnistettu kuusi toimintaympäristön muutostekijää, jotka tapahtuvat hallinnonalasta riippumatta ja joiden arvioidaan eniten muuttavan suomalaisen ruoka- ja luonnonvarasektorin toimintaympäristöä seuraavan vuosikymmenen aikana. Muutostekijät ovat 1) ilmastonmuutos, 2) nopea teknologinen kehitys, 3) kilpailu ehtyvistä luonnonvaroista, 4) globaalin talouden murros, 5) arvojen ja asenteiden muutos sekä 6) väestörakenne ja kaupungistumiskehitys.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan perustehtävät ruokaturvan, ruokaturvallisuuden ja kilpailukykyisen kotimaisen ruokajärjestelmän, huoltovarmuuden ja puhtaan veden takaamisessa, eläin- ja kasvitautien hallinnassa, luonnonvaratalouden kestävyuden ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukykyyn varmistamisessa ja maaseudun elinvoimaisuuden kehittämisessä nousevat yhä tärkeämmiksi. Näiden tehtävien merkitys on edelleen korostunut korona-riisiin yhteydessä.

Laadukas paikkatieto ja sen analysointi ovat keskeisiä tulevaisuuden teknologiaratkaisuja kehitettäessä. Digitalisaatio ja tiedon merkityksen voimakas kasvaminen korostavat luotettavien perusrekisterien, paikkatietojen ja luonnonvaratiedon yhteiskäytön edistämisen merkitystä osana ministeriön tehtäväaluetta.

Suomi on vastuullinen globaali toimija ja sitoutunut kestävä kehityksen Agenda 2030:n toimeenpanoon. Kansainvälisen kilpailun lisääntyessä myös hallinnon merkitys vapaan kilpailun esteiden poistamisessa sekä biotalouden, uusien innovaatioiden, liiketoimintamallien ja arvonaluonnon tapojen mahdollistamisessa kasvaa. Mahdollistava hallinto toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa yksityisen sektorin kanssa ja ymmärtää kiihtyvää kehitystä sekä sen tuomia haasteita ja mahdollisuuksia. Rajalliset resurssit kyetään suuntaamaan vaikuttavammin taloudellista optimia tavoitellen sekä luomaan kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö uusiutuvalle ja kansainvälistyvälle biotaloudelle, yhteensovittuen kestävästä kehityksestä ja riskienhallintaa. Maa- ja metsätalousministeriön ja sen hallinnonalan nykyiset tehtävät luovat luontevan alustan bio- ja kiertotalouden seuraavan vaiheen toteutukseen.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elinkeinot ovat merkittäviä uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntäjiä. Ravinnon, energian, erilaisten tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen uusiutuvia luonnonvaroja kestävästi käyttävä biotalous luo merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Biotalouden keinoin pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista, ehkäisemään ekosysteemien köyhtymistä sekä edistämään luonnon monimuotoisuutta. Ministeriön toimialan menestyminen perustuu korkeatasoiseen ja laaja-alaiseen osaamiseen sekä innovaatioiden nopeaan hyödyntämiseen uusiutuvien luonnonvarojen kestävässä käytössä. Hallinnonalan tutkimus tuottaa ennakoivasti tietoa, osaamista ja innovaatioita päätöksenteon tueksi, elinkeinojen kilpailukykyyn kehittämiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa seuraavat hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Lukuperusteissa on kuvattu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevia politiikkasektorin tavoitteita sekä niiden kehitystä kuvaavia tunnuslukuja.

— Vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukyky paranee

- Uudistuva ja kestävä luonnonvaratalous lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä
- Monipuolinen yritystoiminta ja menestyvä maaseutu, monipaikkaisuus ja verkostot vahvistavat yhteiskuntaa
- Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja voimavarojen hallinta

- Toiminta on tuloksellista ja voimavarat suunnataan tehokkaasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Huolehditaan siitä, että tehtävät ovat tasapainossa voimavarojen kanssa.

Sukupuolten tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa yhdenvertaisuuden edistämistä sekä hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Maaseudulla pääosa työikäisestä väestöstä on miehiä ja varsinkin harvaan asutulla maaseudulla miehiä on huomattavasti enemmän kuin naisia. Erot ovat suurimmat nuorten aikuisten ikäluokassa. Maaseudun paikalliskeskuksissa asuvista 50–64 -vuotiaista enemmistö sen sijaan on naisia (Maaseutukatsaus 2017). Yhteisen maatalous- ja maaseutupolitiikan toimeenpanossa on tavoitteena huomioida eri väestöryhmien tarpeet, vaikka tukijärjestelmiä tai tukien myöntämisen perusteita ei ole rakennettu sukupuolinäkökulmasta. Kehittämishankkeissa seurataan mies-nais -jaotellulla esimerkiksi aktivointitilaisuuksiin osallistuneita, koulutukseen osallistuneita (myös iän mukaan) sekä hankkeen tuloksena syntyneiden työpaikkojen määrää (myös iän mukaan) sekä hankkeen aikana työllistyneiden määrää. Erityisesti paikallisten Leader-toimintaryhmien kautta toteutetuissa hankkeissa useissa on tavoitteena erilaisten ryhmien kuten nuorten, vanhusten, maahanmuuttajien, työttömien osallistuminen alueen kehittämiseen. Tämä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Kestävä kehitys

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala toteuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteita osana strategiaansa. Hallinnonala edistää erityisesti hiilineutraaliustavoitetta luomalla kestäviä biotalous- ja cleantech-ratkaisuja.

Rahoitusta osoitetaan esimerkiksi ympäristön tilaa ja uusiutuvan energian käyttöä edistäviin investointeihin. Ympäristökorvauksiin, luonnonmukaiseen tuotantoon, neuvontaan ja ei-tuotannollisiin investointeihin kohdennetaan 232,3 milj. euroa ja viherryttämistukeen 154,7 milj. euroa. Luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen kohdennetaan 31 milj. euroa. Määrärahalta toteutetaan muun muassa kansallista biotalousstrategiaa sekä maankäyttösektorin ilmasto- ja metsätaloudessa. Metsäluonnon hoidon edistämiseen kohdennetaan 7,5 milj. euroa. Veteen perustuvien liiketoimintojen kehittämistä sekä vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttämistä tuetaan yhteensä 9 milj. eurolla. Puuntuotannon kestävyys turvaamiseen kohdennetaan 57 milj. euroa.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
30.10.40 <i>Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)</i>		
— EU-hankkeiden myöntämisvaltuus	68,0	135,0 ¹⁾
30.10.41 <i>Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)</i>		
— korkotukilainavaltuus	250,0	250,0

		2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
30.10.64	<i>EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen</i> (siirtomääräraha 3 v)		
	— EU-hankkeiden myöntämisvaltuus	108,5	113,03 ¹⁾
30.20.43	<i>Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit</i> (siirtomääräraha 3 v)		
	— EU-hankkeiden myöntämisvaltuus	32,0	32,0 ¹⁾
30.40.44	<i>Tuki puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen</i> (arviomääräraha)		
	— Avustusten myöntämisvaltuus	58,5	60,2 ¹⁾
30.40.47	<i>Tuki joutoalueiden metsitykseen</i> (siirtomääräraha 3 v)		
	— Avustusten myöntämisvaltuus	5,4	8,2

¹⁾ Lisäksi voidaan käyttää edelliseltä vuodelta käyttämättä jäänyttä valtuutta.

Hallinnonalan määrärahat

	TA 1000 €	LTA I 1000 €	LTA II 1000 €	LTA III 1000 €	LTA IV 1000 €	Yhteensä 1000 €
01. Hallinto ja tutkimus	150 488	0	-117	0	0	150 371
01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 931	—	217	—	—	24 148
05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	81 283	—	906	—	—	82 189
22. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 943	—	—	—	—	8 943
23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	1 240	—	-1 240	—	—	0
29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	30 652	—	—	—	—	30 652
66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	4 439	—	—	—	—	4 439
10. Maaseudun kehittämisen	475 067	0	31 730	0	7 400	514 197
40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)	110 245	—	7 000	—	-23 000	94 245
41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)	15 000	—	—	—	10 000	25 000
42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)	28 500	—	—	—	—	28 500
43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	65 000	—	—	—	20 400	85 400

	TA 1000 €	LTA I 1000 €	LTA II 1000 €	LTA III 1000 €	LTA IV 1000 €	Yhteensä 1000 €	
44.	Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	14 730	—	—	14 730
50.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	5 566	—	—	—	—	5 566
51.	Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 843	—	—	—	—	1 843
54.	Rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	39 892	—	—	—	—	39 892
55.	Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	4 105	—	—	—	—	4 105
63.	Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 300	—	—	—	—	2 300
64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	202 616	—	10 000	—	—	212 616
20.	Maa- ja elintarviketalous	1 825 880	8 000	188 517	0	7 550	2 029 947
01.	Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 360	—	5 647	—	—	85 007
20.	Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)	5 948	—	—	—	4 950	10 898
40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	330 200	—	22 000	—	—	352 200
41.	EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	518 700	—	6 870	—	—	525 570
43.	Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannonolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)	350 396	—	—	—	2 600	352 996
44.	Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	518 394	—	119 000	—	—	637 394
46.	EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	11 030	—	—	—	—	11 030

	TA 1000 €	LTA I 1000 €	LTA II 1000 €	LTA III 1000 €	LTA IV 1000 €	Yhteensä 1000 €
47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	4 255	—	—	—	—	4 255
48. Peltorakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	700	—	-700	—	—	0
60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	400	—	—	—	—	400
61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)	—	8 000	35 700	—	—	43 700
62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	6 497	—	—	—	—	6 497
40. Luonnonvaratalous	237 300	0	14 272	0	-1 200	250 372
20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)	3 100	—	—	—	—	3 100
21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)	14 491	—	20	—	—	14 511
22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	30 477	—	3 000	—	-1 500	31 977
31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	10 836	—	—	—	300	11 136
40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)	1 874	—	—	—	—	1 874
41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	4 760	—	—	—	—	4 760
42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	8 850	—	700	—	—	9 550
44. Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen (arviomääräraha)	57 130	—	—	—	—	57 130
45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	7 527	—	—	—	—	7 527
46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)	40 674	—	3 161	—	—	43 835
47. Tuki joutoalueiden metsitykseen (siirtomääräraha 3 v)	6 060	—	—	—	—	6 060

	TA	LTA I	LTA II	LTA III	LTA IV	Yhteensä
	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €
50.	Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	14 498	—	—	—	14 498
51.	Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	11 975	—	—	—	11 975
53.	Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 132	—	—	—	1 132
62.	Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	23 916	—	7 391	—	31 307
64.	Metsähallitus	8 347	0	309	0	8 656
50.	Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	8 347	—	309	—	8 656
70.	Maanmittaus ja asuntoosakkeiden kirjaaminen	47 878	0	732	0	48 610
01.	Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	44 578	—	732	—	45 310
40.	Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (siirtomääräraha 2 v)	3 300	—	—	—	3 300
	Yhteensä	2 744 960	8 000	235 443	0	3 002 153

Henkilötyövuosien kokonaismäärä

4 377

4 423

4 399

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 2,7 mrd. euroa, joka on noin 6,4 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elinkeinojen tulevaisuuteen vaikuttavat useat muutostekijät, kuten ilmastonmuutos, kilpailu ehtyvistä luonnonvaroista, arvojen ja asenteiden muutos, nopea teknologian kehitys sekä väestörakenne ja kaupungistumiskehitys. Niiden seurauksiin on sopeuduttava, ja niissä on nähtävissä uhkien lisäksi paljon mahdollisuuksia.

Valiokunta painottaa, että muuttuvassa toimintaympäristössä nousee yhä tärkeämmäksi turvata hallinnonalan perustehtävät: ruokaturva, kilpailukykyinen kotimainen ruokajärjestelmä, huoltovarmuus ja puhdas vesi, eläin- ja kasvitautien hallinta, luonnonvaratalouden kestävyys ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukyyn parantaminen sekä maaseudun elinvoimaisuuden kehittäminen.

Maatalouden kannattavuus

Hallinnonalan suuri huolenaihe on maatalouden kannattavuus. Kuluneena vuonna siitä on tullut akuutti ongelma, kun panosten ja tuotosten välinen hintasuhde on voimakkaasti heikentynyt mm. lannoitteiden ja polttoaineiden kallistumisen myötä. Kannattavuutta ovat alentaneet myös poikkeuksellisten sääolosuhteiden myötä alentuneet satotasot.

Kotieläintiloilla, erityisesti sikataloudessa, kannattavuuteen on keskeisesti vaikuttanut lisäksi tuottajahintojen aleneminen.

Luonnonvarakeskus arvioi, että vuonna 2021 yrittäjäperheiden työlle ja omalle pääomalle katteeksi jäävä yrittäjätulo laskee 476 milj. euroon, joka on 10 050 euroa yritystä kohden. Tämä on 18,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2020, jolloin yrittäjätulo oli ennakkotulosten mukaan 585 milj. euroa.

Kannattavuuden parantaminen on ehto tuotannon jatkuvuudelle, huoltovarmuuden turvaamiselle ja ylipäätään kotimaisen ruokaketjun tulevaisuudelle. Se on edellytys myös maatalouden ilmastotoimien toteuttamiselle. Maatalouden kannattavuus muodostuu lukuisista eri tekijöistä, joita kaikkia tulee viedä eteenpäin.

Heikko kannattavuus heijastuu suoraan tilojen maksuvalmiuteen, jota on turvattava nopealla aikataululla esimerkiksi ottamalla käyttöön maatalouden maksuvalmiuslainojen valtiontakaukset. Tämä edellyttää Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) pääomittamista.

Valiokunta pitää myönteisenä, että vallitsevassa tilanteessa maataloustukien taso voidaan säilyttää. Kannattavuuden parantamiseksi tuet tulee kuitenkin kohdistaa nykyistä paremmin aktiivitoimintaan. Valiokunta tukee siten maa- ja metsätalousministeriön suunnitelmaa aktiiviviljelijän tarkasta määrittelystä ja sen käyttöönotosta tuen myöntämisen kriteereissä.

Valiokunta toteaa, että tehokkainta on tuottajahintojen nousun kautta saavutettava kannattavuuden parantaminen, ja kiinnittää huomiota siihen, että ruuan hinnan ennustetaan nousevan voimakkaasti, mutta samalla maatalouden yrittäjätulon arvioidaan edelleen laskevan. Tämä ristiriitainen kehityskulku on pysäytettävä huolehtimalla tuottajan asemasta elintarvikeketjussa ja reiluilla kauppatavoilla. Keskeistä on, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä elintarvikemarkkinavaltuutettu seuraavat aktiivisesti elintarvikemarkkinoiden toimivuutta ja reagoivat ripeästi markkinahäiriöihin ja markkina-aseman väärinkäyttöön.

Tärkeää on myös tehostaa kuluttajien ostopäätöstä tukevaa kotimaisten tuotteiden ja lähituotteiden brändäystä sekä elintarvikkeiden vienninedistämistä ja jatkaa Yhteinen ruokapöytä -hankkeessa tehtävää työtä.

Lisäksi tulee jatkaa tilakohtaista kehitystyötä, erityisesti talouden ja tuottavuuden kehittämistä parhaiden käytäntöjen mukaisesti mm. neuvonnan ja koulutuksen keinoin. Viimeistään nyt huomio pitää kiinnittää myös tuotantopanosten hintamuutoksille joustoa antaviin keinoihin, kuten viherlannoitusnurmiin, luomutuotannon mahdollisuuksiin sekä orgaanisiperäisten ravinteiden ja maahan kertyneiden ravinnevarojen hyödyntämiseen.

Hiilineutraalius

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on tärkeä rooli asetetun hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan viljelijöiden ja metsänomistajien halu tehdä ilmastotoimia on yleisesti ottaen korkealla. Onnistuneen toimenpidekokonaisuuden edellytys on kannattava maa- ja metsätalous, koska akuutissa kriisissä toiminnan kehittäminen on vaikeaa.

Valiokunta painottaa, että ilmastotoimenpiteet eivät saa jäädä yksittäisen viljelijän tai maanomistajan maksettavaksi, vaan kustannukset on kompensoitava täysimääräisesti ja vihreä siirtymä on toteutettava oikeudenmukaisesti. Tukijärjestelmien kehittämisessä tulee toteuttaa tuotantotapojen ohjaus johdonmukaisesti ja kannustavasti ottaen huomioon realistisesti mahdollisuudet sopeutustoimien käyttöönottoon. Samalla tulee välttää hallinnollisen taakan lisäämistä. Ilmastotoimenpiteiden ja taloudellisesti kannattavan toiminnan tasapaino on kestävä maa- ja metsätalouden vankka pohja.

Hallinnonalalla on käynnistetty useita toimia Hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitteen saavuttamiseksi, kuten Hiilestä kiinni -maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuus. Käynnistetyt toimet tulevat osaksi valmisteltavana olevaa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa (MISU), jossa määritellään myös ne lisätoimet, joita sektorilla on vielä tarpeen toteuttaa. Toimenpidekokonaisuus sovitetaan yhteen muiden hallitusohjelman toimenpiteiden ja hankkeiden

kanssa, kuten ilmastoruokaohjelman, ravinnekierron toimenpidekokonaisuuden, peltorakenteen kehittämisohjelman sekä tulvasuojelun ja peltojen vesienhallinnan toimenpiteiden kanssa. Kokonaisuus toteuttaa myös Kansallisen metsästrategian 2025 tavoitteita, ja siihen liittyvät niin ikään EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toimet.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Lausuma 4

Eduskunta edellyttää, että maatalouden kannattavuutta parantavia toimia vauhditetaan aktiivisesti vuonna 2022, jotta tuotannon jatkuvuus ja ravinnon tuotannon huoltovarmuus sekä taloudellinen investointikyky myös tarvittaviin ilmastotoimiin voidaan turvata.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 16/2022 vp (21.6.2022)

Toinen lisätalousarvioesitys sisältää maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan yhteensä 235 milj. euron lisäykset, josta 223 milj. euroa kohdistuu huoltovarmuutta ja samalla osin myös vihreää siirtymää tukeviin toimiin. Lisäksi pääluokassa 28 esitetään 45 milj. euroa maatalouden harjoittajille maksettaviin energiaveron lisäpalautuksiin.

Valiokunta pitää lisäyksiä tarpeellisena ja toteaa, että pääosa huoltovarmuutta tukevista toimista osoitetaan maatalouteen. Tästä noin kaksi kolmasosaa kohdistetaan suoraan tuottajille heidän taloustilanteensa helpottamiseen. Rahoituksen jakautumista eri tuotantosuuntien välillä pidettiin valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tasapuolisena. Loppukolmannes maatalouden lisäyksistä edistää uusien energiamuotojen tuotantoa ja käyttöä sekä ravinteiden aiempaa parempaa hyödyntämistä, ml. biokaasun edistäminen osana kiertotaloutta. Valiokunta korostaa kaikkien tukien kohdentamista aktiiviviljelyyn ja ruoantuotantoa edistäviin toimenpiteisiin.

Valiokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa (VaVM xx/2022 vp — VNS 2/2022 vp, VaVM 4/2022 vp — HE 2/2022 vp, HE 26/2022 vp ja VaVM 33/2021 vp — HE 146/2021 vp, HE 216/2021 vp) ja on edelleen huolissaan siitä, että maatalousyritykset joutuvat toimimaan erittäin epävarmoilla markkinoilla varsinkin, kun maatalouden kannattavuus on ollut heikko jo useita vuosia. Tilanne kriisiytyi vuonna 2021, kun kustannusten nousu yhdistyi alhaiseen satotasoon kuivan ja kuumien kesien seurauksena. Venäjän aloittaman sodan myötä tuotantopanosten hintojen kallistuminen kiihtyi, ja hinnat ovat jopa kaksinkertaistuneet lannoitteiden, energian ja rehujen osalta vuoden takaiseen ajankohtaan verrattuna. Tämä heikentää entisestään sekä tilojen maksuvalmiutta että lainanmaksukykyä ja voi johtaa yhä useammin toiminnan lopettamiseen, etenkin jos kotieläintuotteiden tuottajahinnat eivät kohoa selvästi nykyistä nopeammin. Vilja, öljy- ja valkuaiskasvien tuottajahinnat sen sijaan ovat nousseet kuluneen talven aikana, mikä helpottaa viljatilojen tilannetta, jos käynnissä olevan kasvukauden sato onnistuu ja hintataso pysyy korkealla.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella huoltovarmuuspaketti kattaa noin neljänneksen vuonna 2021 tapahtuneesta kustannusten noususta. Hintojen kohoaminen on kuitenkin jatkunut vuonna 2022, eikä tilanteen ennusteta muuttuvan vuonna 2023. Tukitoimet eivät siten riitä vallitsevan tilanteen korjaamiseen, vaan kannattavuuden pysyvä parantaminen edellyttää etenkin markkinoilta saatavan tuottajahinnan nousua.

Valiokunta painottaa näin ollen aiempien kantojensa mukaisesti, että reilut kauppatavat on saatava käyttöön, jotta tuottajan osuus lopputuotteen hinnasta kasvaa. Kannattavuuden parantaminen on ehto tuotannon jatkuvuudelle, huoltovarmuuden turvaamiselle ja ylipäättään kotimaisen ruokaketjun tulevaisuudelle.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että myös kalatalous on huomioitu huoltovarmuutta parantavissa toimenpiteissä. Merialueilla ja sisävesillä toimiville kalatalouden yrityksille esitetään 5 milj. euroa (mom. 30.40.62) tuotantokustannusten nousun ja kansainvälisen kriisin aiheuttamien vaikutusten kompensointiin.

01. Hallinto ja tutkimus

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtäviä hoitavat pääluokassa 30 budjetoiduin varoin maa- ja metsätalousministeriö, Luonnonvarakeskus, Maanmittauslaitos ja Ruokavirasto. Lisäksi hallinnonalan tehtävien hoitamiseksi on kaksi talousarvion ulkopuolista rahastoa (Maatilatalouden kehittämisrahasto ja Maatalouden interventiorahasto) sekä valtion liikelaitoksena toimiva Metsähallitus. Lisäksi valtionapua saavat organisaatiot Suomen metsäkeskus ja Suomen riistakeskus vastaavat eräistä julkisoikeudellisista tehtävistä.

Tässä luvussa on budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön ja hallinnonalan merkittävimmän tutkimuslaitoksen Luonnonvarakeskuksen menot. Hallinnonalan tutkimus- ja asiantuntijatehtäviä on myös Ruokavirastossa (luku 30.20) ja Maanmittauslaitoksessa (luku 30.70).

Maa- ja metsätalousministeriö varmistaa ohjauksellaan, että hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä julkisoikeudellisia tehtäviä hoitavien valtionapuorganisaatioiden toiminta tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteita.

Toiminnallisen tuloksellisuuden osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- toimintamme on asiakaslähtöistä, horisontaalista, avointa ja ennakoivaa
- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintamme sekä neuvonta on verkostoitunutta, vaikuttavaa ja tukee ennakoivasti päätöksentekoa ja elinkeinojen kilpailukykyä
- digitaaliset ratkaisumme ovat käyttäjälähtöisiä ja tietovarantomme ovat yhteensopivia, luotettavia ja niitä hyödynnetään tehokkaasti
- ennakoimme riskejä ja varaudumme kriiseihin.

Voimavarojen hallinnan osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa, että

- henkilöstömme on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin
- resurssimme ovat riittävät ja oikein kohdenneet.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia toimeenpanotehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnossa (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja aluehallintovirastoissa), joiden määrärahoja ei ole budjetoitu tässä pääluokassa. Maaseutuhallinnon tehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnon lisäksi myös kunnissa.

Maatalous- ja maaseutupolitiikan, kalastuspolitiikan, kasvinterveyden sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitalouden toimeenpanotehtäviä valtion aluehallinnossa hoitavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Niiden toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (mom. 32.01.02).

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan kustannukset tehtävittäin ELY-keskusten toimintamomentilla (32.01.02) (sisältää tukitoiminnot)

Tehtävä	Toteutuma	Toteutuma	Tarve
	2019	2020	2021 ja 2022
	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa
Maaseudun kehittäminen	11,2	11,1	11,1
Maa- ja elintarviketalous	23,3	20,1	20,1
Luonnonvaratalous	15,6	15,0	15,5
Yhteensä	50,1	46,2	46,7

Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset hoitavat EU:n maatalous-, maaseutu-, kasvinterveys- ja kalastuspolitiikan toimeenpanotehtäviä sekä vesitalouden toimeenpanotehtäviä. Näihin arvioidaan vuonna 2022 käytettävän n. 650 henkilötyövuotta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa.

ön pääluokassa (mom. 32.01.02). Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä elintarviketurvallisuuden valvonnan tehtäviä aluehallinnossa hoitavat aluehallintovirastot. Vuonna 2022 näissä tehtävissä arvioidaan toimivan n. 66 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö. Aluehallintovirastojen toimintameno on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokassa (mom. 28.40.01). Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia tehtäviä hoitavat myös Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka vastaa kasvinuojelulainsäädännön toimeenpanosta (työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa mom. 32.01.08) ja Suomen ympäristökeskus, joka vastaa vesitalouden tehtävistä (ympäristöministeriön pääluokassa budjetoituja ympäristöhallinnon voimavaroja mom. 35.01.04) sekä Tulli, joka suorittaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan edellyttämiä tarkastustehtäviä sekä elintarviketun valvontaviranomaisen tehtäviä (valtiovarainministeriön pääluokassa mom. 28.10.02).

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 721 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hankelupalautakunnan menojen ja kansainväliseen toimintaan liittyvien valtionapujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa:

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa toiminnalleen luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan alustavat tavoitteet vuodelle 2022. Tavoitteet tukevat pääluokan perusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2020 toteutuma	2021 ennakoitu	2022 arvio
Maa- ja metsätalousministeriön henkilötyövuosimäärä	265	257	246
— Toimintamomentti 30.01.01	253	243	232
— Muut momentit	12	14	14
Sairauspoissaolot, pv/htv	3,9	6	6
Työtyytyväisyysindeksi, 1—5 VMBaro	3,6	3,7	3,7

Tuotokset ja laadunhallinta

Hallituksen esitykset (kpl)	19	20	16
—Suunnittelun istuntokauden aikana eduskunnalle (%)	82,6	100	100

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	22 669	24 760	25 071
Bruttotulot	895	1 350	1 350
Nettomenot	21 774	23 410	23 721

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 612		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 592		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 23 621 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 100 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arkiston järjestäminen (kertaluonteisen siirron palautus momentilta 23.01.01)	45
Ruokaviestinnän tehtävien järjestelyt (siirto momentilta 30.20.47)	164
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-25
Palkkausten tarkistukset	127
Yhteensä	311

2022 talousarvio	23 721 000
2021 talousarvio	23 410 000
2020 tilinpäätös	23 754 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 931 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 210 000 euroa talousarvioesityksen 23 721 000 euroon nähden on siirtoa momentilta 30.40.62 Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston teknisen tuen palkkauksia varten.

2022 talousarvio	23 931 000
2021 talousarvio	23 410 000
2020 tilinpäätös	23 754 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 931 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hankelupalautakunnan menojen ja kansainväliseen toimintaan liittyvien valtionapujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 217 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu palkkausten tarkistuksista.

2022 II lisätalousarvio	217 000
2022 talousarvio	23 931 000
2021 tilinpäätös	23 410 000
2020 tilinpäätös	23 754 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 217 000 euroa.

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 81 283 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) yhteisrahoitteisessa toiminnassa ja yhteistoiminnassa hankkeiden rahoittajien rahoitusosuuksiin sisältyvien siirtomenojen maksamiseen
- 2) sijoitusmenoiksi luettaviin talonrakennus-, maa- ja vesirakennustöihin sekä kalanviljelylaitosten ja tutkimusosastojen perusparannuksiin
- 3) kasvinsuojeluaineiden tarkastus- ja testaustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) Luomuinstituutin toiminnan rahoittamiseen
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi määrärahan siirtoon ulkomaille vähäisten rahoitusennakoiden maksamiseen kehitysyhteistyön kohdemaille edellyttäen, että vastaava meno veloitetaan momentin 24.30.66 määrärahasta
- 7) maatalayritysten osaamisverkoston (AgriHubi) toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen ja toiminnan rahoittamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonvarakeskuksen *tehtävänä* on toimialallaan:

- 1) harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- 2) tuottaa tietoa ja asiantuntijapalveluita yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä viranomaistoiminnan tueksi
- 3) harjoittaa tiedon ja teknologian siirtoa
- 4) tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle
- 5) ylläpitää toiminnassaan tarvittavia rekistereitä
- 6) hoitaa geenivarojen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä

7) edistää kansainvälistä yhteistyötä

8) hoitaa muut sille laissa tai sen nojalla säädetyt tehtävät

9) hoitaa maa- ja metsätalousministeriön sille erikseen määräämät tehtävät.

Luonnonvarakeskus tukee toiminnallaan pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Luonnonvarakeskukselle vuodelle 2022 luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Luonnonvarakeskuksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2020 tilinpäätös			2021 arvio			2022 arvio		
	Kust. ¹⁾ 1 000 €	Tuotot ²⁾ 1 000 €	Htv	Kust. ¹⁾ 1 000 €	Tuotot ²⁾ 1 000 €	Htv	Kust. ¹⁾ 1 000 €	Tuotot ²⁾ 1 000 €	Htv
Tutkimus- ja asiakkuusprosessi	92 790	40 159	963	98 700	44 300	995	102 340	45 100	997
Viranomaisprosessi	22 650	6 394	229	25 000	7 200	245	26 400	7 400	248
Tilastoprosessi	5 743	1 060	57	5 500	500	53	5 800	500	55
Yhteensä	121 183	47 613	1 249	129 200	52 000	1 293	134 540	53 000	1 300

¹⁾ Kustannuslaskennassa tukitoimintoihin kohdistuneet tuotot on huomioitu kustannuksia pienentävänä tekijänä n. 2,0–2,5 milj. euroa/v.

²⁾ Vain suoraan ydintoimintaan kohdistuneet tuotot.

Luonnonvarakeskuksen tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Vaikuttavuus			
Referoidut tieteelliset julkaisut, kpl	702	650	700
Luottamus- ja maineindeksi			
— Media (1—5)	-	3,35	-
— Yritykset (1—5)	-	3,40	-
— Kansalaiset (1—5)	-	3,40	-
— Päättäjät (1—5)	-	3,40	-
— Tutkimuskumppanit (1—5)	-	3,30	-
Toiminnallinen tehokkuus			
Ydintoimintojen kokonaiskustannukset, 1 000 €/kokonaishtv	97	100	103
Referoidut tieteelliset julkaisut/tutkijahtv	1,1	1,0	1,0
Muut tieteelliset julkaisut/tutkijahtv	0,1	0,2	0,2
Muut julkaisut/tutkijahtv	0,9	1,0	1,0
Tuotokset ja laadunhallinta			
Muut tieteelliset julkaisut, kpl	83	90	100

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Muut julkaisut (sis. ammattiyleisölle ja suurelle yleisölle suunnatut julkaisut), kpl	551	650	650
Tilastojulkistusten määrä, kpl	334	340	340
Vierailukertoja Luken tilastojen verkkopalveluissa, 1 000 kpl	880	800	900
Annetut lausunnot, kpl	269	215	270
Tilastoviranomaistoiminnan sähköisten palveluiden häiriöttömyys, %	95	99	99
Henkiset voimavarat			
Tohtoreiden osuus (%) tutkijoista	57	60	60
Työtyytyväisyysindeksi	3,82	3,85	3,82

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	123 969	131 678	136 483
Bruttotulot	49 470	52 500	55 200
Nettomenot	74 499	79 178	81 283
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 873		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	16 107		

Bruttotulot ovat yhteensä 55 200 000 euroa, tästä on yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja 36 900 000 euroa, maksullisen toiminnan tuloja 8 000 000 euroa, EU-maataloustukia 900 000 euroa sekä muita tuloja 9 400 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	174	150	150
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	174	150	150
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	98	90	90
— osuus yhteiskustannuksista	77	60	60
Kustannukset yhteensä	175	150	150
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1	-	-

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 261	8 350	7 850
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	7 261	8 350	7 850
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 954	4 100	3 950
— osuus yhteiskustannuksista	2 608	2 700	2 600
Kustannukset yhteensä	6 562	6 800	6 550
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	699	1 550	1 300
Kustannusvastaavuus, %	111	123	120

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	19 851	21 400	23 200
— EU:lta saatava rahoitus	5 648	5 900	6 300
— muu valtiontalouden ulkopuolinen rahoitus	7 451	7 400	8 000
Tuotot yhteensä	32 950	34 700	37 500
Hankkeiden kokonaiskustannukset	53 251	58 300	60 500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-20 301	-23 600	-23 000
Omarahoitusosuus, %	38	40	38

Määrärahaa käytetään vähintään 168 000 euroa hevostalouden tutkimukseen, mikä on otettu huomioon määrärahasa totopelien tuotto-osuutena momentille 12.30.20 kertyvistä varoista.

Määrärahaa noin 600 000 euroa käytetään kalakantojen hoitamiseksi arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutukseen.

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momentille 12.30.99 kertyvät Luonnonvarakeskuksen toiminnan tulot.

Pääomaluonteiset tulot on merkitty momentille 12.30.99.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 81 163 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 120 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Geenivaraohjelman mukaiset palveluhankinnat (siirto momentilta 30.40.22) (HO 2019)	338
Luomuinstituutti (HO 2019)	100
Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka/tutkimus (HO 2019)	200
Maatalouslaskenta 2020	-590
Metsälaskentaohjelmiston nykyaikaistaminen ja uudistaminen (MENU) -hanke (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-900
Riistan tutkimuksen lisäresurssi (HO 2019)	-100
Ruukin turvepeltojen tutkimus, kertaluonteisen lisäyksen poisto	-200
Turvepeltojen päästövähennystutkimus	1 140
Tutkimukseen panostaminen (HO 2019)	1 000
Tutkimusinvestoinnit	1 000
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-285
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	17
Palkkausten tarkistukset	384
Tasomuutos	1
Yhteensä	2 105
2022 talousarvio	81 283 000
2021 III lisätalousarvio	17 000
2021 talousarvio	79 178 000
2020 tilinpäätös	76 733 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 81,3 milj. euroa, joka on 2,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi toimintaa rahoitetaan ulkopuolisella rahoituksella, jonka tavoitteeksi on asetettu 56,5 milj. euroa vuonna 2022.

Luonnonvarakeskuksen tutkimuksella on keskeinen merkitys päätöksenteon tukena. Tutkijoilta odotetaan ratkaisuja bio- ja kiertotalouteen, ajantasaista tilannekuvaava luonnonvarojen käytöstä ja ruokaturvasta sekä maa- ja metsätalouden riskien hallinnasta. Pysyäkseen tutkimuksen ytimessä Luonnonvarakeskus panostaa vuosina 2021—2024 tutkimusinfrojen päivitykseen ja uudistamiseen. Vuoden 2022 talousarvioesitykseen sisältyy siten 1,0 milj. euroa lisärahoitusta maatalouden tutkimuslaitteinvestointeihin.

Valiokunta pitää myös myönteisenä, että lisärahoitusta esitetään 1,1 milj. euroa turvepeltojen päästövähennystutkimuksen jatkamiseen. Tutkimustiedon avulla pyritään tarkentamaan päästökertoimia ja luomaan pohjaa turvepeltojen päästöjen mallintamiseen.

Luonnonvarakeskuksen keskeisimmät rahoitushaasteet liittyvät toimitilojen kehittämishankkeisiin ja vuokravaikutuksiin. Sen toimipaikkaverkosto kattaa 25 toimipaikkaa ja rakennuskanta on osin peruskorjausvaiheessa. Senaatti-kiinteistöt vastaa peruskorjaus- ja muutoshankkeiden toteuttamisesta, joten on tärkeää, että sille on osoitettu riittävät investointivaltuudet. Muutokset nostavat toimitilojen vuosittaista vuokratasoa vaihteittain ollen 1,1 milj. euroa vuonna 2022 ja siitä eteenpäin 2,8 milj. euroa.

Kasvu- ja kuiviketurve sekä korkeamman jalostusasteen tuotteet. Valiokunta on huolissaan tapahtuneesta suunniteltua nopeammasta energiaturpeen tuotannon vähentämisestä, joka vaikuttaa myös turpeen muuhun käyttöön. Vanhoilla turvetuotantoalueilla kasvu- ja kuiviketurvetta arvioidaan riittävän 5—7 vuodeksi. Nykyisessä tilanteessa uusien turvetuotantoalueiden avaaminen on taloudellisesti haastavaa.

Turpeella on useita ominaisuuksia, jotka ovat tehneet siitä ylivoimaisen kasvualustan ja kuivikkeen, kuten kuohkeus, hyvä kosteuden ja ravinteiden pidätyskyky, lämpimyyttä ja happamuus. Bakteerien kasvua vähentävän happamuutensa myötä kuiviketurpeen käyttö on lisännyt selvästi eläinten hyvinvointia ja vähentänyt mm. antibioottien käyttötarvetta. Metsätaimenarhoilla puolestaan paakkutaimia kasvatetaan yksinomaan turpeessa. Suomi on kehittänyt myös monia muita maita pidemmälle turvepohjaisia korkeamman jalostusasteen tuotteita, kuten turvepohjainen aktiivihilli ja biostimulantit, joilla on myönteisiä vaikutuksia stressinhallintaan, virusten torjuntaan ja immuunijärjestelmään¹⁾.

Valiokunta kiirehtii korvaavien, ominaisuuksiltaan vastaavien vaihtoehtojen kehittämistä. Siirtymäkausi tulee hoitaa siten, ettei menetetä turpeen tuotekehityksellä vuosikymmenten aikana saavutettuja hyötyjä. Valiokunta on myös huolissaan turvetuottajille nopeasta tuotannon alasajosta aiheutuneista ongelmista ja pitää tärkeänä, että ne hoidetaan asianmukaisesti.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 81 283 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) yhteisrahoitteisessa toiminnassa ja yhteistoiminnassa hankkeiden rahoittajien rahoitusosuuksiin sisältyvien siirtomenojen maksamiseen
- 2) sijoitusmenoiksi luettaviin talonrakennus-, maa- ja vesirakennustöihin sekä kalanviljelylaitosten ja tutkimusosastojen perusrakennuksiin
- 3) kasvinsuojeluaineiden tarkastus- ja testaustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) Luomuinstituutin toiminnan rahoittamiseen
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi määrärahan siirtoon ulkomaille vähäisten rahoitusennakoiden maksamiseen kehitysyhteistyön kohdalle edellyttäen, että vastaava meno veloitetaan momentin 24.30.66 määrarahasta
- 7) maatilayritysten osaamisverkoston (AgriHubi) toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen ja toiminnan rahoittamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 906 000 euroa.

¹⁾ Turvealan yrittäjien ja työntekijöiden tueksi toimenpiteitä valmistelleen työryhmän ehdotukset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2021:24.

Selvitysosa: Lisäyksestä 583 000 euroa aiheutuu palkkausten tarkistuksista ja 323 000 euroa on siirtoa momentilta 30.01.23 Luonnonvarakeskuksen tietojärjestelmähankkeisiin.

2022 II lisätalousarvio	906 000
2022 talousarvio	81 283 000
2021 tilinpäätös	79 565 000
2020 tilinpäätös	76 733 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 906 000 euroa.

22. *Tutkimus ja kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 943 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) virastoilta, laitoksilta tai muilta organisaatioilta hankittavista, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevista tutkimuksista, selvityksistä sekä arvioinneista aiheutuviin kuluihin ja muihin kulusmenoihin sekä tutkimuksiin ja selvityksiin liittyvien valtionapujen myöntämiseen

2) enintään 32 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon tuloina valtion virastojen ja laitosten osuudet yhteistutkimushankkeisiin sekä EU:lta saatava tutkimusrahoitus.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla hankitaan tutkimustietoa pääluokkaperusteluissa todettuja vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita tukevan päätöksenteon tueksi.

Määrärahalla rahoitetaan EU:n tutkimus- ja kehittämisohjelmiin (Horisontti Eurooppa kumppanuudet, Life) liittyvien suomalaisten hankkeiden kansallisia rahoitusosuuksia. Muiden valtion virastojen ja laitosten rahoitusosuudet tästä määrärahasta rahoitettaviin maa- ja metsätalousministeriön kokonaisvastuulla oleviin yhteistutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille. Määräraha sisältää maankäyttösektorin ilmastopolitiikan tutkimus- ja innovaatio-ohjelman rahoituksen. EU:n rahoitusosuudet tutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille, jolloin momentin tulokertymäksi arvioidaan n. 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maankäyttösektorin ilmastopolitiikan tutkimus- ja innovaatio-ohjelma (-3 htv) (siirto momentille 30.40.22) (HO 2019 kertaluonteinen)	-2 000
Yhteensä	-2 000

2022 talousarvio	8 943 000
2021 talousarvio	10 943 000
2020 tilinpäätös	1 343 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 943 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) virastoilta, laitoksilta tai muilta organisaatioilta hankittavista, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevista tutkimuksista, selvityksistä sekä arvioinneista aiheutuviin kuluihin ja muihin kulusmenoihin sekä tutkimuksiin ja selvityksiin liittyvien valtionapujen myöntämiseen

2) enintään 32 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon tuloina valtion virastojen ja laitosten osuudet yhteistutkimushankkeisiin sekä EU:lta saatava tutkimusrahoitus.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

23. *Hallinnolliset järjestelyt* (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 1 240 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) hallinnonalalla tuottavuuden edistämistä toteuttavien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen

2) enintään 5 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan tuottavuuden paranemista. Virastot saavat rahoittaa määrärahalla hankkeita, joista maa- ja metsätalousministeriö on erikseen sopinut viraston kanssa.

2022 talousarvio	1 240 000
2021 talousarvio	1 240 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 1 240 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) hallinnonalalla tuottavuuden edistämistä toteuttavien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen

2) enintään 5 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentilta vähennetään 1 240 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 323 000 euroa on siirtoa momentille 30.01.05, 547 000 euroa siirtoa momentille 30.20.01, 170 000 euroa siirtoa momentille 30.64.50 ja 200 000 euroa siirtoa momentille 30.70.01 tietojärjestelmä-hankkeiden toteuttamiseen.

2022 II lisätalousarvio	-1 240 000
2022 talousarvio	1 240 000
2021 tilinpäätös	1 000 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentilta vähennetään 1 240 000 euroa.

29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 30 652 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	3 000
Yhteensä	3 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	30 652 000
2021 talousarvio	27 652 000
2020 tilinpäätös	25 347 724

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 30 652 000 euroa.

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 4 439 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen muissa maissa ja Suomessa toimiville kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin maksuihin. Määrärahasta saa käyttää enintään 1 600 000 euroa Euroopan metsäinstituutin perusrahoitukseen ja enintään 250 000 euroa muihin harkinnanvaraisiin maksuihin.

2022 talousarvio	4 439 000
2021 talousarvio	4 439 000
2020 tilinpäätös	4 325 614

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 4 439 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen muissa maissa ja Suomessa toimiville kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin maksuihin. Määrärahasta saa käyttää enintään 1 600 000 euroa Euroopan metsäinstituutin perusrahoitukseen ja enintään 250 000 euroa muihin harkinnanvaraisiin maksuihin.

10. Maaseudun kehittäminen

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Selvitysosa: Tämä selvitysosa on luvuille 30.10 ja 30.20.

Toimintaympäristö

Suomi on Euroopan maaseutumaisin maa

Suomen pinta-alasta valtaosa on maaseutua. Maaseudulla asuu vakinaisesti noin kolmannes väestöstä. Väestökehityksen seuranta pohjautuu pysyvää asutusta kuvaavaan tilastoituun väkilukuun, joka perustuu vuoden viimeisen päivän tilanteeseen eikä siten huomioi ihmisten liikkuvuutta. Monipaikkaisuuden puuttuvan tietoperustan vuoksi yhteiskunnan suunnittelu ja palvelurakenteet sekä erilaiset järjestelmät eivät ota tarpeeksi hyvin huomioon lisääntyvästä liikkumisesta syntyvää monipaikkaisuutta. Maaseutu- ja saaristoalueiden kannalta tämä on ongelmallista, koska maaseudun tilastoitu väkiluku on vähentynyt jo pitkään, vaikka kausiväestö on viime vuosikymmeninä kasvanut voimakkaasti erityisesti harvaan asutulla maaseudulla. Monipaikkaisen työskentelytavan arvioidaan lisääntyvän edelleen. Maaseudulla on kausittain edelleen yli 1,1 milj. ihmistä enemmän kuin tilastoidun väkiluvun perusteella on arvioitu.

Maaseutualueet toimivat sekä yritystoiminnan että pysyvän ja vapaa-ajan asumisen ympäristönä. Maaseutualueiden mahdollisuudet liittyvät yritystoiminnan monipuolistumiseen sekä biotalouden kestävään ja monipuoliseen hyödyntämiseen. Maaseutualueilla on keskeinen merkitys myös ilmastonmuutoksen torjunnan kaltaisten haasteiden ratkaisussa. Yrittäjyyden ja asumisen mahdollisuuksien entistä parempi hyödyntäminen edellyttää sitä, että eri hallinnonalojen yhteistyöllä varmistetaan maaseudun hyvä saavutettavuus sekä perusrakenteiden ja palvelujen toimivuus. Maaseudun elinvoimaisuuden edistämiseksi ja palveluiden turvaamiseksi tarvitaan yhteiskunnan tuen lisäksi innovaatioita ja uusyrittäjyyttä sekä omaehtoista paikallista kehittämistä.

Maaseutualueiden elinkeinorakenteet vaihtelevat maaseututyypeittäin ja alueittain. Ydinmaaseudulla ja kaupunkien läheisellä maaseudulla elinkeinorakenne on monipuolinen ja työllistymisen mahdollisuudet ovat paremmat kuin harvaan asutulla maaseudulla. Mikro- ja pienyritysten määrä on kasvanut erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla. Harvaan asutulla maaseudulla elinkeinorakenne on yksipuolisempi ja haavoittuvampi ja työllistymisen mahdollisuudet heikommät. Samanaikaisesti monilla maaseutuyrityksillä on puutetta ammattitaitoisesta työvoimasta. Maaseutualueiden tilanne on parempi Etelä- ja Länsi-Suomessa kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Monet maamme tulevaisuuden haasteista korostuvat maaseudulla. Vanhusten osuus väestöstä kasvaa erityisesti harvaan asutuilla maaseutualueilla. Maaseudun alhaisempi tulotaso sekä pitkät etäisyydet ja harva asutus vaikeuttavat mm. palvelujen ylläpitoa.

Kotimainen maataloustuotanto on ruokajärjestelmän perusta

Suomen ruokajärjestelmä perustuu kotimaiselle maataloustuotannolle, jonka merkitys on entisestään korostunut koronakriisin yhteydessä. Käytetyistä elintarvikkeista 80 % on kotimaisia, mutta niiden tuottamiseen tarvitaan monia tuontipanoja (mm. täydennysvalkuaista, öljyä, lannoitteita ja kasvinsuojeluaineita, koneita ja laitteita sekä niiden varaosia). Maataloutta harjoitetaan edelleen koko maassa, vaikka tuotanto on viime vuosina keskittynyt tuotanto-oloiltaan suhteellisesti edullisimmille alueille. Maatilojen määrä on vähentynyt ja tilakoko kasvanut jo vuosikymmenien ajan, mutta tuotantomäärät ja peltoala ovat silti säilyneet suhteellisen vakaina.

Keskeisten tuotteiden tuotantomäärät vastaavat likimain kotimaista kulutusta lukuun ottamatta naudan- ja lampaanlihan, rukiin ja sokerin tuotantoa sekä valkuais- ja öljykasvien tuotantoa. Merkittävä määrä eläinten ruokintaan tarvittavasta täydennysvalkuaisesta joudutaan tuomaan, mikä on huoltovarmuuden kannalta ongelmallista.

Maataloudessa tarvitaan panostusta rakenteen kehittämiseen ja kannattavuuden ylläpitämiseen

Maatalouden rakennekehityksen arvioidaan jatkuvan edelleen. Tilamäärä vähenee, tuotanto tehostuu ja keskittyy suurempiin tuotantoyksiköihin ja jossain määrin myös alueellisesti. Keskimääräinen peltoala on kasvanut 20 hehtaarilla vuodesta 2000 ollen nyt noin 48 hehtaaria (luomutilat noin 59 ha). Vastaavasti myös kotieläintalouden tuotantoyksiköiden koko kasvaa ja tuotannossa otetaan käyttöön uutta teknologiaa.

Suhteellisen kilpailukyvyyn säilyttäminen edellyttää, että maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitys on vähintään yhtä nopeaa kuin keskeisissä kilpailijamaissa. Rakennetuilla on keskeinen merkitys investointien edistäjänä. Osa maataloista lisää maataloilla harjoitettavan muun yritystoiminnan määrää maataloustuotannon kasvattamisen tai erikoistumisen sijaan, mikä näkyy muuta yritystoimintaa harjoittavien maatalojen suhteellisen osuuden kasvuna.

Nuorten viljelijöiden kannustaminen tilanpidon jatkajiksi on erityisen tärkeää. Maatalouden riittävä kannattavuus ja kilpailukyky ja sen parantaminen ovat kotimaisen alkutuotannon säilymisen kulmakiviä. Näin myös ruoan alkuperä pystytään jäljittämään mahdollisimman hyvin. Riittävä kannattavuus on myös edellytys tuotantoa kehittäville investoinneille. Investoinnit parantavat tuotannon tehokkuutta, luonnonvarojen kestäväää käyttöä, ympäristön tilaa sekä ilmastosta muutoksen hidastamista ja siihen sopeutumista.

Maatalouden taloudellinen toimintaympäristö on vaikeammin ennakoitavissa kuin aiemmin, koska tuotteiden ja tuotantopanosten hintojen vaihtelu on aikaisempaa suurempaa. Viime vuosina tuotantopanosten hinnat ovat nousseet tuotteiden hintoja nopeammin, mikä on heikentänyt tuotannon kannattavuutta erityisesti kotieläintaloudessa. Viime vuosina vallinneet heikot kasvukausien sääolosuhteet ja niiden vaikutukset heijastuvat tilojen talouteen vielä useamman vuoden ajan.

Epävarmassa toimintaympäristössä maa- ja puutarhatalousyrittäjien osaamisen merkitys korostuu. Osaamista kehittämällä voidaan maa- ja puutarhatalouden kannattavuutta parantaa markkinaehtoisesti muun muassa tuotantoa ja tuottoa kasvattamalla sekä kustannuksia alentamalla ja tuotantopanosten hintoihin vaikuttamalla (kilpailuttaminen, yhteisostot, vuokraus tai leasing hankinnan sijaan, yhtiöittäminen).

Kilpailutilanteesta johtuen maatalojen mahdollisuudet parantaa kannattavuutta markkinaehtoisesti ovat kuitenkin rajalliset. Alkuvuonna 2020 voimakkaasti ja nopeasti laajentunut koronaviruskriisi on nostanut esiin myös uusia, ennakoimattomia haasteita ja riskejä myös ruuantuotannolle. Uudenlainen epävarmuus hankaloittaa elintarvikemarkkinoiden ennakkointia ja edellyttää panostuksia tuotanto- ja kuljetusketjujen toimivuuden varmistamiseen.

Maataloustuotannon kannattavuuteen vaikuttavat myyntitulojen ja kustannusten ohella keskeisesti maatalouden EU:n rahoittamat ja kansalliset tuet. Niiden osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta on noin kolmannes. Tukikokonaisuus on rakennettu siten, että se on eri tuotantosuuntien ja alueiden kannalta mahdollisimman tasapainoinen. Viljelijöiden tulotasoon ja tuotannon kannattavuuteen vaikutetaan erityisesti EU:n suorien tukien (mom. 30.20.41), luonnonhaittakorvausten (mom. 30.20.44) ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien (mom. 30.20.40) avulla. Viljelijätuista noin puolet sisältyy maaseutuohjelmaan.

Vuosien 2019–2022 pinta-ala- ja eläinperusteiset tuet ja niiden EU-osuudet (milj. euroa)¹⁾

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio	2022 arvio
Eläinten hyvinvointikorvaukset (30.10.43) ²⁾	60	61	65	65
— valtion osuus	35	35	38	38
— EU:n osuus	25	26	27	27

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio	2022 arvio
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (30.20.40)	322	316	325	326
EU-tulotuki (30.20.41)	524	524	516	518
Ympäristökorvaukset ja luonnonmukainen tuotanto (30.20.43) ²⁾	294	295	310	306
— valtion osuus	171	171	178	177
— EU:n osuus	123	124	132	129
Luonnonhaittakorvaukset yhteensä (30.20.44)	543	541	545	518
— valtion osuus	448	493	353	405
— EU:n osuus	95	48	192	113
Yhteensä viljelijätuet	1 743	1 737	1 761	1 733
— valtion osuus	976	1 015	894	946
— EU:n osuus	767	722	867	787
— EU:n osuus, %	44	42	49	45

¹⁾ Taulukossa on tarkasteltu vuosiin 2019—2022 kohdistuvaa tukea. Tuen maksu voi jakautua ao. tukivuoden alusta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun.

²⁾ Lisäksi maaseuturahaston elpymisrahoitusta (EU-osuus 100 %) on momentilla 30.10.43 (20 milj. euroa vuonna 2022) ja momentilla 30.20.43 (73 milj. euroa vuonna 2021 ja reilu 2,5 milj. euroa vuonna 2022).

Rahoituskausi 2021—2027 alkaa siirtymäkaudella

EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa (CAP) toimeenpannaan EU:n monivuotiseen rahoituskehukseen sisältyvien muiden politiikkalohkojen ja rahastojen tavoin monivuotisina kokonaisuuksina. Tuleva rahoituskausi kattaa vuodet 2021—2027. EU:n rahoituksesta saavutettiin sopimus heinäkuussa 2020. Uuden rahoituskauden säädökset hyväksyttäneen syksyn 2021 aikana. Tämän vuoksi uusien toimenpiteiden käyttöönotto viivästyy kahdella vuodella. Siirtymäkautta koskevien säädösten perusteella vuosina 2021—2022 jatketaan ohjelmakauden 2014—2020 toimenpiteitä rahoituskauden 2021—2027 rahoituksella.

Siirtymäkaudella jatketaan tulevien tukijärjestelmien suunnittelua. EU:n lainsäädännön hyväksymisen jälkeen viimeistellään EU:n komissiolle toimitettava uuteen rahoituskauteen liittyvä yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelma (CAP-suunnitelma). Se sisältää EU:n kokonaan rahoittamat ja osarahoittamat toimenpiteet sekä niihin liittyvät kansalliset tuet ja niiden rahoitussuunnitelman.

Kilpailukykyä kuluttajälähtöisyydellä, osaamisella, innovaatiolla ja tutkitun tiedon hyödyntämisellä

Maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky Suomen olosuhteissa perustuu tulevaisuudessa entistä enemmän kaikkien ruokajärjestelmän toimijoiden vahvaan osaamiseen sekä innovaatioiden kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon. Innovaatioita ovat mm. uudet biotalouden tuotteet, uudet tuotantoteknologiat ja uudet ympäristöystävälliset tuotantotavat. Kilpailukykyä voidaan lisätä kasvattamalla tuotannon jalostusarvoa, viennin kasvattamisella tai erikoistumalla esimerkiksi luomutuotantoon. Myös luonnontuoteala on kasvava sektori, joka tarjoaa erilaisia hyvinvointihyötyjä ja kaupallisia mahdollisuuksia.

Elintarvikesektori on teollisuuden aloista neljänneksi suurin. Kaikkiaan ruoka-ala työllistää Suomessa noin 340 000 henkeä eli 13 % työllisestä työvoimasta. Elintarvikkeiden jalostus on Suomessa polarisoitunut. Muutamalla suurella yrityksellä on alalla vahva rooli, vaikka henkilöstömäärällä mitattuna alan yrityksistä 99 % lukeutuu alle 250 henkilöä työllistäviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Ruokajärjestelmän kannalta keskeistä on, että alalla on riittävästi vahvoja, innovatiivisia, kasvuhaluja ja kilpailukykyisiä yrityksiä. Ruokaketjun ruokahävikin määrä on tarkoitus puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Ruokahävikin kokonaismäärän elintarvikeketjussa arvioidaan olevan 350—380 milj. kiloa.

Kuluttajien valinnat ja ruokaosaaminen vaikuttavat vahvasti ruokajärjestelmään ja sen tulevaisuuteen. Entistä useammin kuluttajien ostopäätösten perusteena ovat oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella myös tuotantoeilainten hyvinvointi sekä tuotantoketjun ympäristökuormituskysymykset sekä sosiaaliset näkökulmat ja työllisyysky-

symykset. Ruokajärjestelmä on monipuolistunut ja kansainvälistynyt, ja toisaalta kiinnostus mm. lähi- ja luomuruokaan on kasvanut. Ruoan alkuperä, tuotantotavat, ilmastovaikutukset, turvallisuus ja terveellisyys kiinnostavat kuluttajia. Viestinnän ja ruokakasvatuksen kautta voidaan lisätä tietoa vastuullisesta ja kestävästä ruokajärjestelmästä.

Ruokamarkkinoiden globalisoituminen tuo haasteita hallita ruokajärjestelmän riskejä kuten tauteja, jotka leviävät elintarvikkeiden, elävien eläinten tai eläintuotteiden sekä kasvien välityksellä maista, joiden tauti- ja hygienia-tilanne on heikko tai joiden tuotanto-olosuhteet ovat sellaiset, että näitä riskejä ei pystytä täysin hallitsemaan. Valveutuneet kuluttajat edellyttävät vastuullista toimintaa kaupalta, teollisuudelta ja alkutuotannolta. Ruokajärjestelmän eri osat kytkeytyvät monin tavoin toisiinsa, ja tällöin yhden osapuolen menestyminen vaikuttaa muidenkin osapuolien menestymiseen. Tätä kokonaisuutta ohjataan ruokapolitiikalla. Valtioneuvoston ruokapoliittista selontekoa (Ruoka2030) toimeenpannaan parhaillaan. Hallitusohjelman mukainen Yhteinen ruokapöytä -keskustelufoorumi on toiminnassa ja sen tavoitteena on luoda yhteinen tavoitetila ja strategia ruokaketjun tulevaisuudelle.

Maaseutualueet tarjoavat ratkaisuja ympäristön tilaan ja ilmastomuutoksen liittyviin haasteisiin

Maatalouden ravinnepäästöt maaperään ja vesistöihin ovat vähentyneet maaseutuohjelman toimenpiteiden, ympäristötietoisuuden ja -osaamisen lisääntymisen, kulutustottumusten muutosten sekä uusien tarkennettujen tuotantomenetelmien ja luomutuotannon lisääntymisen seurauksena. Ilmastomuutos, luonnonvarojen määrä ja laatu, kaavoitus ja muu yhdyskuntarakenteen ohjaus sekä energian tuotantotavat vaikuttavat olennaisesti myös ruokajärjestelmän ja maaseutualueiden kehitykseen. Tulevaisuudessa tärkeinä haasteina säilyvät ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Ne edellyttävät ratkaisuja, jotka vaikuttavat maankäyttöön, energian kulutukseen, ravinteiden kierrätykseen, maataloustuotantoon ja tuotantotekniikkaan. Hallitusohjelman mukaisesti valmisteltavan ilmastoruokaohjelman tavoitteena on tukea yhteiskunnan siirtymistä kohti ilmastokestävää ruokajärjestelmää. Ilmastokestävässä ruokajärjestelmässä huomioidaan kaikki kestävyuden näkökulmat: sosiaalinen, taloudellinen, kulttuurinen ja ekologinen kestävyys. Ohjelma tukee Suomen hallituksen tavoitetta hiilineutraalista Suomesta vuoteen 2035 mennessä.

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti maatalousperäisten energialähteiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät lähivuosina. Maa- ja metsätalousministeriö toteuttaa oman sektorinsa osalta hallitusohjelmaan kirjattuja biokaasun edistämistoimia. Erityisiä painopisteitä ovat hajautetun biokaasutuotannon edistäminen sekä ravinteiden kierrätys osana biokaasun tuotantokokonaisuutta.

Keskeiset toimenpiteiden tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2022 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti maaseudun kehittämisen (luku 30.10) ja maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20) politiikkasektoreille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitetyt yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet ja tunnusluvut. Määrärahat näiden tavoitteiden edistämiseen on budjetoitu lukujen 30.10 ja 30.20 momenteille.

Vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukyky paranee

- Kaikilla on riittävästi turvallista ja ravitsevaa ruokaa
- Suomalaisen ruuan kysyntä ja vienti kasvavat
- Ruokajärjestelmä on kuluttaja- ja markkinalähtöinen
- Ruokajärjestelmä toimii kannattavasti ja kestävästi
- Ruokajärjestelmän arvonnisa kasvaa ja se jakaantuu oikeudenmukaisesti
- Maatalouden tuotantorakenne ja tuottavuus parantuvat
- Tuotantopanokset säilyvät korkeatasoisina ja turvallisina
- Eläintaudit ja kasvintuhoojat ovat hallinnassa
- Eläinten hyvinvointi on korkealla tasolla ja mikrobilääkeresistenssi on hallinnassa.

Maa- ja elintarviketalous

	2018	2019	2020	2021—2022 tavoite
Maataloustuotannon arvo (milj. euroa) ¹⁾	3 955	4 353	3 895	kasvaa
Elintarviketuotannon bruttoarvo yhteensä (milj. euroa) ²⁾	31 154	31 942	30 338	kasvaa
Elintarvikeviennin arvo (milj. euroa) ³⁾	1 520	1 716	1 739	kasvaa
Kotimaisen tuotannon osuus (%) kulutuksesta				
— liha yhteensä (%) ⁴⁾	80	81	83	nykytaso
— maitotuotteet yhteensä (%) ⁴⁾	74	72	73	nykytaso
— viljat yhteensä (%) ⁵⁾	102	143	117	nykytaso
— tomaatti (%) ⁶⁾	60	61	61	kasvaa
Maatalouden yrittäjätulo/FWU (euroa/vuosi) ⁷⁾	20 300	20 800	24 300	kasvaa
Maatilojen keskikoko (ha)	48	49	50	kasvaa
Maatilojen investointien määrä (milj. euroa) ⁸⁾	1 015	1 152	-	kasvaa
Maatalouden monimuotoisuuden ja maiseman hoito (ha) ⁹⁾	32 793	33 120	32 344	42 000
Luomutuotannon määrä				
— maito (litraa)	69,0	74,0	79,0	kasvaa
— naudanliha (kg)	2,6	2,7	3,4	kasvaa
— kananmunat (kg)	4,7	5,2	5,2	kasvaa
— kaura (kg)	45,9	76,3	83,4	kasvaa
— luomueläintilojen lukumäärä (kpl) ¹⁰⁾	1 037	1 036	1 126	kasvaa
Elintarvikealan mikro- ja pienyritysten ¹¹⁾				
— lukumäärä (kpl)	1 628	1 623	1 623	kasvaa
— tuotannon jalostusarvo (milj. euroa)	699	665	665	kasvaa

¹⁾ Lähde: Luke. Sisältää myyntituottojen lisäksi myös omaan ruokatalouteen, rehukäyttöön ja jatkojalostukseen käytettyjen tuotteiden arvon sekä varastonmuutokset. Vuoden 2020 luku on ennuste.

²⁾ Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito, yritysten rakenne- ja tilinpäätösaineisto. Maatalouden, elintarviketeollisuuden, ravitsemistoiminnan sekä elintarvikkeiden tukku- ja vähittäiskaupan tuotannon bruttoarvo. Vuosien 2018—2020 tiedot ovat ennakkollisia.

³⁾ Lähde: Luke. Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden ulkomaankauppatilasto.

⁴⁾ Lähde: Luken Ravintotase, laskelmat tietokantaa käyttäen.

⁵⁾ Lähde: Luke/VYR: Satokausittainen viljatase. Luvut sisältävät kaikki viljat ja eri käyttökohteet. Vuoden 2020 luku on arvio.

⁶⁾ Lähde: Luke ravintotase. Vuoden 2020 luku on arvio.

⁷⁾ Lähde: Luke. FWU on yrittäjäperheen työtunneista laskettu kokopäiväisesti työskentelevien yrittäjäperheen jäsenten lukumäärä (0,85 henkilöä tilaa kohti vuonna 2019). Maatalouden yrittäjätulo kuvaa keskimäärin yritystä kohti saatua tuloa vuodessa. Vuoden 2020 luku on ennuste.

⁸⁾ Lähde: Luke/Tilastokeskus. Vuoden 2020 lukua ei ole vielä saatavilla.

⁹⁾ Lähde: Ruokavirasto: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmasta rahoitettavan maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito -nimisen ympäristösopimuksen pinta-ala.

¹⁰⁾ Lähde: Ruokavirasto/luomuvälvonta (sisältää myös siirtymävaiheen pinta-alan).

¹¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Vuoden 2020 luku on arvio.

Ruokajärjestelmän ympäristökestävyys

	2000—2006 keskim.	2007—2013 keskim.	2014— 2018 kes- kim.	2019 toteutuma	2019—2021 tavoite
Valtakunnallinen typpitase, kg N/ha ¹⁾	53,8	46,3	51,4	42,2	<46,0
Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha ¹⁾	7,6	4,0	4,9	3,4	<5,0
Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ²⁾	6,6	6,5	6,6	6,6	<6,6
Maatalouden maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ³⁾	8,2	8,3	8,3	8,6	<8,6
Maatalouden ammoniakkipäästöt kt/vuosi ⁴⁾	31,5	31,7	29,9	28,5	<28,5

¹⁾ Typpi- ja fosforitase kuvaavat peltohehtaarille käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sitoutuneiden ravinnemäärien erotusta (Lähde: Luonnonvarakeskus, Agrikaattori).

²⁾ Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöiksi luetaan metaanipäästöt kotieläinten ruuansulatuksesta ja lannankäsittelystä, dityppioksidipäästöt lannankäsittelystä ja viljelymaasta sekä kalkituksen hiilidioksidipäästöt, Lähde: Tilastokeskus "Kasvihuonekaasupäästöt Suomessa 1990—2021 EU:lle ja YK:n ilmastopöytäkirjalle" 15.3.2021.

³⁾ Maatalouden maankäyttösektorin (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätaloussektori) kasvihuonepäästöjä ovat viljelymaasta ja ruohikkoalueilta syntyvät hiilidioksidipäästöt, Lähde: Tilastokeskus "Kasvihuonekaasupäästöt Suomessa 1990—2021 EU:lle ja YK:n ilmastopöytäkirjalle" 15.3.2021.

⁴⁾ Lähde: Kaukokulkeutumissopimukselle toimitettu inventaarioraportti — Finland's Informative Inventory Report, IIR 2021, maaliskuu 2021

Elintarvikkeiden ja tuotantopanosten laatu¹⁾

	2018	2019	2020	2021—2022 tavoite
Raportoidut elintarvikevälitteiset ruokamyrkytysepidemiat (kpl)				
— epidemioiden lukumäärä	67	42	45	alle 45
— niissä sairastuneiden määrä (kpl)	1 415	708	990	alle 1 000
Eläinten hyvinvointikorvauksia saaneiden tilojen osuus kotieläintiloista (%)	52	58	60	kasvaa
Eläinten hyvinvointivaatimukset täyttävien tilojen osuus otantavonnassa tarkastetuista tiloista (%)	82	70	73	yli 80
Vakavien eläintautien esiintyminen (kpl) ²⁾				
— ihmisen pitämät eläimet (kpl)	1	0	0	0
— luonnonvaraiset eläimet (kpl)	3	1	0	0
Mikrobilääkeresistenssin määrä sioilla ja broilereilla (%) ³⁾	21	21	20	vähenee
Vaatimukset täyttävien siemensektorin kohteiden osuus (%) ⁴⁾				
— säännöllisesti tarkastettavat kohteet (%)	98	96	96	yli 95
— kohdennetusti tarkastetut kohteet (%)	90	92	91	yli 85
Karanteenituhoojien esiintymien lukumäärä (kpl) ⁵⁾	305	244	217	vähenee

1) Lähde: Ruokavirasto

2) EU:n eläinterveys säännösten mukaiset A- ja B-luokan eläntaudit sekä muut torjuttavat eläntaudit.

3) FINRES-Vet -ohjelmassa yhdelle tai useammalle tutkitulle antibiootille vastustuskykyisten E. coli -bakteerien %-osuus tutkituista indikaattori-E. coli -bakteereista sioilla ja broilereilla.

4) Säännöllisesti tarkastettavat kohteet ja kohdennetusti valittavat tarkastuskohteet.

5) Karanteenituhoojat ovat kasvitauteja ja tuholaisia, joiden leviäminen Suomeen pyritään estämään. Kaikki karanteenituhoojat on lueteltu kasvinterveyslainsäädännössä, Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/2072 (liite II ja liite III).

Uudistuva ja kestävä luonnonvaratalous lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä

— Luonnonvaratalouden toimintaympäristö on kilpailukykyinen

— Luonnonvaroihin ja -tuotteisiin perustuva liiketoiminta on monipuolista ja jalostusaste kasvaa

— Luonnon aineettomien hyödykkeiden ja hyvinvointipalveluiden käyttö lisääntyy

— Uusiutuvien luonnonvarojen elinvoimaisuus, luonnon monimuotoisuus ja elinympäristöjen tila paranee sekä niiden käytön kestävyys turvataan

— Hillitään ilmastonmuutosta etenemällä kohti hiilineutraalisuutta, materiaalitehokkuutta ja suljettuja kiertoja

— Sopeudutaan ilmastonmuutokseen ja varaudutaan siitä aiheutuviin riskeihin

— Osaaminen, yhteistyö ja kumppanuudet vahvistuvat.

Monipuolinen yritystoiminta ja menestyvä maaseutu, monipaikkaisuus ja verkostot vahvistavat yhteiskuntaa

— Maaseutualueiden yritys rakenne kehittyy ja uudistuu sekä yritysten kilpailukyky paranee

— Yrityksille on tarjolla osaavaa työvoimaa, rahoitusta ja palveluita

— Yhteiskunnan infrastruktuuri ja laadukkaat palvelut mahdollistavat hyvinvoinnin, asumisen ja elinkeinotoiminnan maaseudulla

— Alueellinen ja paikallinen yhteistyö sekä yhteisöllähtöinen paikallinen kehittäminen vahvistuvat

— Päätöksenteossa huomioidaan vaikutukset maaseudulle

— Maaseutu-, saaristo- ja kaupunkialueiden vuorovaikutus toimii.

Maaseudun kehittämisen tunnusluvut¹⁾

	2010	2015	2017	2018	2019
Maaseutualueella sijaitsevien yritysten toimipaikkojen osuus kaikista toimipaikoista, % ²⁾	37,3	37,4	36,3	35,7	-
Työllisyysaste yhteensä ²⁾	65,0	64,3	66,8	68,4	-
— harvaan asuttu maaseutu	57,7	58,5	61,9	63,9	-
— ydinmaaseutu	63,2	63,3	66,1	67,6	-
— kaupunkien läheinen maaseutu	68,8	68,5	70,9	72,3	-
— kaupungit	65,5	64,3	66,7	68,3	-
Vakituisesti maaseutualueilla asuvien ja kesäasukkaiden osuus väestöstä, %	38,4	37,2	36,8	36,5	36,2
Maaseutualueilla asuvien osuus väestöstä, %	31,0	29,7	29,0	28,7	28,4
Maaseutualueilla yöpyneiden osuus kaikista yöpyneistä, %	33,9	33,2	32,3	32,5	31,9

1) Taulukon luvut koskevat Manner-Suomea (Lähde: Tilastokeskus, maaseutuindikaattorit)

2) Vuoden 2019 tietoja ei ole vielä saatavilla.

Maaseutuohjelman toteutuma vuosina 2014—2022¹⁾

	2007—2013 toteutuma	2014—2020 ²⁾ toteutuma	2014—2022 ³⁾ tavoite
Maatalouden tuettujen investointien määrä, kpl	1 771	8 008	9 650
Aloitustukea saaneet uudet viljelijät, kpl	2 942	1 237	2 700
Tuetut yritykset, kpl	10 599	3 944	7 850
Luodut uudet työpaikat	7 948	3 699	7 000
Koulutuksiin osallistuneet, hlöä	39 456	29 888	52 000

1) Lähde: Ruokavirasto. Maaseutuohjelman 2014—2020 toteutus käynnistyi täysimääräisesti vuonna 2016. Rahoituskauden 2014—2020 toteutuma esitetään päätyneiden hankkeiden osalta.

2) Toteutuma 31.12.2020

3) Sisältää myös maaseutuohjelmaan vuosille 2021—2022 sisältyvät elpymisvälineen lisävarojen tavoitteet. Hankkeiden toteutusaika päättyy vuonna 2025.

Talousarvion ulkopuoliset rahastot

Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)

Kokonaan kansallisesti rahoitettavat investointiavustukset myönnetään ja maksetaan Makerasta. Manner-Suomen maaseutuohjelman 2014—2020 toimenpiteitä sovelletaan vuonna 2022, mutta rahoitus tulee rahoituskauden 2021—2027 varoista. Rahaston taloudellista tilannetta on tarkasteltu seuraavassa taulukossa. EU-osarahoitteiset investointi- ja aloitusavustukset rahoitetaan talousarviosta (mom. 30.10.40). Maatalouden investointeja ja tilanpidon aloittamista edistetään myös korkotuen avulla (mom. 30.10.41).

MAKERAsta ja talousarviosta myönnettävät maatalouden rakennetuet tukimuodoittain vuosina 2020—2022 (milj. euroa)

	2020 tilinpäätös	2021 arvio	2022 arvio
MAKERA			
Käytettävissä olevat varat yhteensä	226,59	128,64	106,02
— omat tulot ¹⁾	9,72	10,25	8,72
— lainojen ja avustusten peruutukset	0,03	0,10	0,10
— tulot EU:lta + sekalaiset tulot	1,41	1,14	0,96
— edelliseltä vuodelta siirtyvä määrä	48,63	117,15	96,24
— muut tulot	-	-	-
— siirto talousarviosta	166,80	-	-
LAINAT, yhteensä			
MAKERAsta (valtionlainat)	0,50	0,45	0,50
Korkotukilainat yhteensä (mom. 30.10.41)	250,00	250,00	250,00
AVUSTUKSET (vuosien 2021 ja 2022 osalta myöntövaltuus)			
MAKERAsta	95,70	15,00	15,00
EU-osarahoitteiset avustukset (mom. 30.10.40)	38,41	68,00	100,00
KORKOTUKILAINOJEN KORKOTUKI (mom. 30.10.41)	12,71	15,00	15,00

¹⁾ Muun muassa lainojen lyhennykset ja korot. Sisältää myös kauppahintasaamiset ja tilojen myynnit.

Maatalouden interventiorahasto (Mira)

Maataloustuotemarkkinoiden liiallisia häiriötilanteita vakiinnutetaan EU:n markkinajärjestelmään sisältyvien markkina- ja interventiotuomien avulla. Interventiotuominta on lähinnä tuotteiden varastointia. Toimien rahoitusta varten on *maatalouden interventiorahasto*, jonka menot rahoitetaan pääosin EU:n maatalouden tukirahaston varoista. Maatalouden interventiorahaston valtion vastattavaksi jäävät menot katetaan rahastoon tehtävällä budjettisiirrolla momentilta 30.20.60.

40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 110 245 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) maaseuturahaston elpymisvälineestä maksettavien maatalouden investointiavustusten EU:n rahoitusosuuden maksamiseen

3) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 100 000 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 35 000 000 eurolla.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020, siirtymäkauteen 2021—2022 tai maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvaa vuoden 2021 myöntämismäärää on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2022.

Selvitysosa: Nuoren viljelijän ja nuoren elinkeinonharjoittajan aloittamisavustukset sekä maatalouden investointiavustukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014—2020. Vuonna 2022 toimeenpano jatkuu Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 sääntöjen mukaisesti (siirtymäkausi 2021—2022). Avustuksilla parannetaan maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä, pienennetään tilanpidon aloittamiseen liittyvää taloudellista riskiä sekä osaltaan turvataan maataloustuotannon jatkumista. Investointeja tuetaan momentilta myönnettävien osarahoitteisten avustusten lisäksi korkotuella (mom. 30.10.41) sekä maatilatalouden kehittämissuunnitelman avustuksilla ja valtiontakauksilla.

Siirtymäkauden vuoden 2022 ja maaseuturahaston elpymisvälineen avustuspäätösten kokonaismääräksi arvioidaan 135 000 000 euroa. Tästä määrästä aloitusavustuksia arvioidaan olevan 13 000 000 euroa ja investointiavustuksia 122 000 000 euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen osuus on 35 000 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjel-

makaudella 2014—2020 ja siirtymäkaudella 2021—2022 on 42 % ja maaseuturahaston elpymisvälineen EU:n rahoitusosuus on 100 %.

Momentin vuoden 2022 määrärahojen arvioitu jakautuminen (euroa)

Yhteensä, josta	110 245 000
— EU-osuus	37 378 000
— valtion osuus	51 617 000
— maaseuturahaston elpymisväline (EU-osuus 100 %)	21 250 000

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2022	2023	2024	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset (EU-osuus 42 %) ¹⁾	63,3	8,6	-	71,9
Vuoden 2022 sitoumukset (EU-osuus 42 %)	40,0	60,0	-	100,0
Maaseuturahaston elpymisväline (EU-osuus 100 %) vuoden 2021 sitoumukset	12,5	3,7	2,6	18,8
Maaseuturahaston elpymisväline (EU-osuus 100 %) vuoden 2022 sitoumukset	8,8	17,5	8,7	35,0
Menot yhteensä	124,6	89,8	11,3	225,7

¹⁾ Osa menoista katetaan siirtyvällä erällä.

Ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Toimenpide	2014—2022 rahoituskehys ¹⁾			Määräraha ¹⁾		esitys ³⁾ 2022
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2015—2020	budjetoitu ²⁾ 2021	
Aloitus- ja investointiavustukset	314,100	350,900	665,000	343,637	67,500	110,245
— josta maaseuturahaston elpymisväline	60,000		60,000		6,250	21,250

¹⁾ Rahoituskehykseen on lisätty siirtymäkauden 2021—2022 maaseuturahasto-osuus ja elpymisväline. Siirtymäkauden maaseuturahasto-osuutta koskeva Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 muutos on hyväksytty 14.4.2021. Maaseuturahaston elpymisvälineen käsittävä muutosesitys on toimitettu EU:n komission hyväksyttäväksi 16.4.2021.

²⁾ Vuoden 2021 määräraha sisältää vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa lisätyn maaseuturahaston elpymisvälineen osuuden.

³⁾ Vuonna 2022 määrärahaa tarvitaan yhteensä 104,0 milj. euroa, jolloin osa momentin menoista katetaan edeltävältä vuodelta siirtyvällä erällä. Vuonna 2022 tarvittavasta määrärahasta siirtymäkauden 2021—2022 sitoumusten perusteella arvioidaan maksettavan 80,8 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biokaasu- ja lannankäsittelyinvestointien rahoittaminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-4 000
EU-rahoituksen ja siirtymäkauden muutokset	25 700
Maaseuturahaston elpymisväline (NGEU)	21 250

Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	2 045
Yhteensä	44 995

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	110 245 000
2021 III lisätalousarvio	6 250 000
2021 I lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	65 250 000
2020 tilinpäätös	88 326 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 100 000 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 18 300 000 eurolla.

Selvitysosa: Päätösoosan valtuuskohdan kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan valtuuskohdan ensimmäisen kappaleen.

Maaseuturahaston elpymisvälineen valtuuden vähennys 16 700 000 euroa talousarvioesityksen 35 000 000 euroon nähden aiheutuu EU:n komission edellyttämistä muutoksista maaseuturahaston elpymisvälineen rahoitukseen. Vähennyksen jälkeen elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntöpäätöksiä saa tehdä 18 300 000 eurolla (EU 100 %).

2022 talousarvio	110 245 000
2021 III lisätalousarvio	6 250 000
2021 I lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	65 250 000
2020 tilinpäätös	88 326 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 110 245 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) maaseuturahaston elpymisvälineestä maksettavien maatalouden investointiavustusten EU:n rahoitusosuuden maksamiseen

3) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden veloitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen veloitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 100 000 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 18 300 000 eurolla.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020, siirtymäkauteen 2021—2022 tai maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvaa vuoden 2021 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2022.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 7 000 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää kokonaan kansallisesti rahoitettavien biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointitukien maksamiseen ja enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määräraha budjetoidaan kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Lisäys on osa maatalouden huoltovarmuuspaketia ja vihreän siirtymän kokonaisuutta, jota käytetään kokonaan kansallisesti rahoitettavien biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointitukien maksamiseen.

2022 II lisätalousarvio	7 000 000
2022 talousarvio	110 245 000
2021 tilinpäätös	71 500 000
2020 tilinpäätös	88 326 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 7 000 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää kokonaan kansallisesti rahoitettavien biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointitukien maksamiseen ja enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määräraha budjetoidaan kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

IV lisätalousarvioesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Momentilta vähennetään 23 000 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 77 000 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 18 300 000 eurolla.

Selvitysosa: Valtuuden vähennys 23 000 000 euroa kohdentuu siirtymäkauden maatalouden investointiavustuksiin. Määrärahan vähennyksestä on 16.8.2022 hyväksytyn Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 ohjelmamuutoksen mukaisesti 20 400 000 euroa siirtoa momentille 30.10.43 ja 2 600 000 euroa momentille 30.20.43. Vähennyksestä 9 660 000 euroa on EU-osuutta ja 13 340 000 euroa valtion osuutta.

2022 IV lisätalousarvio	-23 000 000
2022 II lisätalousarvio	7 000 000
2022 talousarvio	110 245 000
2021 tilinpäätös	71 500 000
2020 tilinpäätös	88 326 000

Eduskunnan kirjelmä EK 53/2022 vp (25.11.2022)

Momentilta vähennetään 23 000 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 77 000 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 18 300 000 eurolla.

41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), kolttalain (253/1995), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Valtuus

Vuonna 2022 korkotukea saa hyväksyä enintään 250 000 000 euron lainapääomalle.

Selvitysosa: Maatalouden rakennetukilain nojalla myönnettävissä korkotukilainoissa vuosittainen korkotuki on vuodesta 2013 alkaen myönnettyissä lainoissa enintään kolme prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä ja aiemmin myönnettyissä vastaavasti enintään neljä prosenttia. Aikaisemman rahoituslainsäädännön nojalla vuosina 1996—2012 myönnettyissä lainoissa korkotuen enimmäismäärä on enintään neljä tai viisi prosenttia jäljellä olevasta lainamäärästä lainan myöntämisaikankohdasta riippuen. Ennen vuotta 1996 myönnettyistä maaseutuelinkeinolain mukaisista lainoista maksetaan luottolaitokselle korkotukea 50 % luottolaitoksen perimästä kokonaiskorosta. Maatilalain mukaisille lainoille maksettavan korkohyvityksen määrä vaihtelee lainan myöntämivuodesta ja lainalajista riippuen.

Korkotukilainojen takaisin maksamatta oleva pääoma oli vuoden 2020 lopussa yhteensä n. 1,49 mrd. euroa. Määrärahan mitoituksessa on oletettu vuonna 2022 keskimääräiseksi korkotueksi 1 % korkotukilainojen pääomasta.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2022	2023	2024	2025	2026—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 myönnettyt korkotukilainat	12,3	11,4	10,2	8,7	85,8	128,4
Vuonna 2022 myönnettävät korkotukilainat	0,7	1,6	1,9	1,7	28,7	34,6
Menot yhteensä	13,0	13,0	12,1	10,4	114,5¹⁾	163,0

¹⁾ Vuodesta 2026 lähtien korkotuen määrän arvioidaan olevan 3 % korkotukilainojen pääomasta.

2022 talousarvio	15 000 000
2021 talousarvio	15 000 000
2020 tilinpäätös	12 705 663

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), kolttalain (253/1995), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Valtuus

Vuonna 2022 korkotukea saa hyväksyä enintään 250 000 000 euron lainapääomalle.

IV lisätalousarviesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu lainojen viitekorkojen noususta aiheutuvasta korkotuen kokonaismäärän kasvusta.

2022 IV lisätalousarvio	10 000 000
2022 talousarvio	15 000 000
2021 tilinpäätös	13 158 342
2020 tilinpäätös	12 705 663

Eduskunnan kirjelmä EK 53/2022 vp (25.11.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 28 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) luopumiseläkelain (16/1974) mukaisten korvausten maksamiseen

2) maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luopumistuella edistettiin yksikkökoon suurentamista ja sukupolvenvaihdoksia maa- ja porotaloudessa. Tavoitteena oli myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää. Uusia luopumistukipäätöksiä voitiin tehdä vuoden 2018 loppuun asti, minkä jälkeen maatalouden varhaiseläkkeiden myöntäminen ei ole enää ollut mahdollista Euroopan unionissa.

Vuonna 2022 maksetaan kokonaan kansallisesti rahoitettavista kolmesta maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä (ajanjaksot 2007—2010, 2011—2014 ja 2015—2018) sekä aiempien vuosien luopumiseläkejärjestelmästä aiheutuvia menoja sekä niihin liittyviä sopimusten hoitokuluja.

Luopumistukien ja -eläkkeiden toteutuminen vuonna 2022

Tukimuoto	Järjestelmän piiriin tullut sen voimassaoloaikana		Eläkkeitä maksussa v. 2022 lopussa, arvio kpl	Keskimääräinen kor- vaus v. 2022, arvio euroa/kk
	Tiloja	Luopujia		
Luopumiseläke			5 057	249
Luopumistuki 2007—2010	2 467	4 298	35	217
Luopumistuki 2011—2014	2 067	3 277	744	656
Luopumistuki 2015—2018	626	849	457	1 025
Yhteensä	5 160	8 424	6 293	

Vuosina 2021 ja 2022 määrärahan tarpeen arvioidaan jakautuvan seuraavasti (milj. euroa)

	2021 arvio	2022 arvio
Luopumiseläkkeet	18,44	16,35
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2007—2010	0,53	0,23
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2011—2014	11,04	7,72
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2015—2018	6,51	6,17
Hoitokulu ¹⁾	0,80	0,65
Yhteensä	37,32	31,12²⁾

¹⁾ Sosiaali- ja terveysministeriö on 11.1.2019 antamallaan päätöksellä (Dnro STM/5132/2018) vahvistanut hoitokulun perusteet vuosille 2019—2022.

²⁾ Lisäksi momentilla on käytettävissä edelliseltä vuodelta siirtyvää määrärahaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 800
Yhteensä	-2 800

2022 talousarvio	28 500 000
2021 talousarvio	31 300 000
2020 tilinpäätös	45 300 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 28 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) luopumiseläkelain (16/1974) mukaisten korvausten maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 85 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 sekä siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien eläinten hyvinvointikorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen
- 2) maaseuturahaston elpymisvälineestä maksettavien eläinten hyvinvointikorvausten EU:n rahoitusosuuden maksamiseen
- 3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Eläinten hyvinvointikorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Vuonna 2022 toimeenpano jatkuu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 sääntöjen mukaisesti (siirtymäkausi 2021—2022).

Eläinten hyvinvointikorvausten tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on tuotantoeläinten lajinmukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvointisitoumus voidaan tehdä naudoista, sioista, lampaista, vuohista sekä siipikarjasta. Eläinten hyvinvointisitoumuksissa viljelijä sitoutuu noudattamaan toimenpiteen ehtoja valitsemiensa eläinlajien osalta. Sitoumus on 1-vuotinen, mutta se voidaan uusia vuosittain.

Ohjelmakauden 2014—2020 mukaiseen järjestelmään on sitoutunut noin 6 000 kotieläintuotannon harjoittajaa. Järjestelmään on sitoutunut noin 50 % nauta-, lammas- ja vuohitiloista sekä noin 70 % sika- ja siipikarjatiloista.

Vuonna 2022 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 85 000 000 euroa, josta EU:n rahoitusosuutta on 47 300 000 euroa ja kansallista osuutta 37 700 000 euroa. EU:n rahoitusosuudesta 20 000 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen osuutta. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 ja siirtymäkaudella 2021—2022 on maaseuturahaston osalta 42 % ja maaseuturahaston elpymisvälineen osalta 100 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Toimenpide	2014—2022 rahoituskehys ¹⁾			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014—2020	budjetoitu 2021	esitys 2022
Eläinten hyvinvointikorvaukset	223,360	304,640	528,000	366,836	65,000	85,000
— josta maaseuturahaston elpymisväline	20,000		20,000			20,000

¹⁾ Rahoituskehykseen on lisätty siirtymäkauden 2021—2022 maaseuturahasto-osuus ja elpymisväline. Siirtymäkauden maaseuturahasto-osuutta koskeva Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 muutos on hyväksytty 14.4.2021. Maaseuturahaston elpymisvälineen käsittävä muutosesitys on toimitettu EU:n komission hyväksyttäväksi 16.4.2021.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaseuturahaston elpymisväline (NGEU)	20 000
Yhteensä	20 000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	85 000 000
2021 III lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	65 000 000
2020 tilinpäätös	62 767 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään 65 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

2) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toisen kappaleen kohta 2) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan toisen kappaleen kohdat 2) ja 3).

Vähennys 20 000 000 euroa (EU 100 %) talousarvioesityksen 85 000 000 euroon nähden aiheutuu EU:n komission edellyttämistä muutoksista maaseuturahaston elpymisvälineen rahoitukseen. Määrärahan vähennyksen ja perustelu-

jen muutoksen jälkeen momentille ei sisälly maaseuturahaston elpymisvälineestä maksettavia eläinten hyvinvointikorvauksia.

2022 talousarvio	65 000 000
2021 III lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	65 000 000
2020 tilinpäätös	62 767 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 65 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 sekä siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien eläinten hyvinvointikorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

IV lisätalousarvioesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 20 400 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on 16.8.2022 hyväksytyn Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 ohjelmamuutoksen mukaisesti siirtoa momentilta 30.10.40 ja se on tarkoitus kohdentaa tukivuosien 2021 ja 2022 eläinten hyvinvointikorvausten maksuihin. Lisäyksestä 8 568 000 euroa on EU-osuutta ja 11 832 000 euroa valtion osuutta.

2022 IV lisätalousarvio	20 400 000
2022 talousarvio	65 000 000
2021 tilinpäätös	65 000 000
2020 tilinpäätös	62 767 000

Eduskunnan kirjelmä EK 53/2022 vp (25.11.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 20 400 000 euroa.

44. Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään 14 730 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 perusteella maksettavien tukimuotojen kansalliseen täydentämiseen
- 2) Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain (193/2013) 25 a §:n perusteella maksettavien tukimuotojen kansalliseen täydentämiseen
- 3) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 6 §:n perusteella maksettaviin tukimuotoihin, joilla voidaan helpottaa maatalojen taloudellista asemaa poikkeuksellisesti heikentyneessä maatalouden taloustilanteessa
- 4) valtionavustuslain (688/2001) nojalla maa- ja puutarhataloutta harjoittaville tiloille myönnettävien avustusten maksamiseen
- 5) enintään 1 000 000 euroa maatalouden huoltovarmuuspakettiin kuuluvan määrärahan siirtoon Ahvenanmaan maakunnalle.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena ja kohtien 4) ja 5) osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta 13 730 000 euroa on maatalouden huoltovarmuuspakettiin sisältyvää momentille 30.20.41 budjetoitua EU:n kriisitukea täydentävä kansallinen rahoitus sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhataloudelle ja 1 000 000 euroa on huoltovarmuuspakettiin kuuluvaa siirtoa Ahvenanmaan maakunnalle.

2022 II lisätalousarvio	14 730 000
2020 tilinpäätös	60 000 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään 14 730 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 perusteella maksettavien tukimuotojen kansalliseen täydentämiseen
- 2) Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain (193/2013) 25 a §:n perusteella maksettavien tukimuotojen kansalliseen täydentämiseen
- 3) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 6 §:n perusteella maksettaviin tukimuotoihin, joilla voidaan helpottaa maatalojen taloudellista asemaa poikkeuksellisesti heikentyneessä maatalouden taloustilanteessa
- 4) valtionavustuslain (688/2001) nojalla maa- ja puutarhataloutta harjoittaville tiloille myönnettävien avustusten maksamiseen
- 5) enintään 1 000 000 euroa maatalouden huoltovarmuuspakettiin kuuluvan määrärahan siirtoon Ahvenanmaan maakunnalle.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena ja kohtien 4) ja 5) osalta maksatuspäätösperusteisena.

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 5 356 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden neuvontapalvelujen valtionavusta annetun valtioneuvoston asetuksen (431/2016) mukaisesti neuvontaan myönnettävien valtionapujen maksamiseen valtakunnallista, koko maan kattavaa neuvontaa harjoittaville yrityksille ja muille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionavulla turvataan alueellisesti ja sisällöllisesti kattava, kohtuuhintainen ja ammattitaitoinen neuvonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Valtionapua saavien neuvontajärjestöjen vaikuttavuutta mitataan mm. asiakkaiden määrällä. Noin puolet maatalous- ja puutarhayrityksistä ovat neuvontajärjestöjen asiakkaita tai jäseniä.

Valtionavun käytölle on asetettu alustavat tavoitteet maaseudun elinkeinojen edistämiseksi:

1. Luodaan neuvonnan ja osaamisen kehittämisen keinoin edellytyksiä biotalouteen ja kotimaiseen maataloustuotantoon perustuvan markkina- ja kuluttajalähtöisen yritystoiminnan kilpailukyvyille ja jalostusasteen kasvulle sekä kannattavuuden, tuottavuuden ja tuotantorakenteen parantumiselle. Kuluttajalähtöisyyden lisäksi huoltovarmuuden riittävä taso edellyttää valkuaiskasvien tuotannon kasvattamista.

2. Edistetään neuvonnalla ja neuvonnan palveluja kehittämällä ympäristöystävällisempiä tuotantomenetelmiä mm. tuotantopanosten optimaalisella ja kestäväällä käytöllä. Hillitään ilmastonmuutosta etenemällä kohti hiilineutraalisuutta, materiaalihokkuutta ja suljettuja kiertoja, jotka vaikuttavat maankäyttöön, energiantuotantoon ja -käyttöön, ravinteidenkierrätykseen, maataloustuotantoon ja tuotantotekniikkaan ja joiden avulla siirrytään kohti ilmastokestävää ruokajärjestelmää.

3. Edistetään neuvonnallisin ja kotieläinjalostuksellisin keinoin sekä mittareita ja menetelmiä kehittämällä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä ruokajärjestelmän vastuullisuutta.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2022 tavoitteet sovitaan tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön ja neuvontajärjestöjen välisessä tulossopimuksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alkuperäisrotuisten nautojen geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen (siirto momentilta 30.40.22) (HO 2019)	30
--	----

Yhteensä	30
-----------------	-----------

2022 talousarvio	5 356 000
2021 talousarvio	5 326 000
2020 tilinpäätös	5 826 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 5,4 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2021 tasoa. Pääosa määrärahasta jaetaan edelleen yleisavustuksina valtakunnallista neuvontaa harjoittaville yrityksille ja yhteisöille. Lisäksi tarkoitetaan avata erityisavustushaku, johon varataan määrärahaa saman verran kuin vuonna 2021 (800 000 euroa).

Valiokunta pitää momentin määrärahaa tarpeellisena ja pitää myös tärkeänä, että valtionapu myönnetään siten, että se turvaa koko maan kattavan, erityisesti henkilökohtaisesti saatavan, laaja-alaisen neuvonnan. Pelkästään netissä tapahtuva neuvonta ei riitä turvaamaan maaseudun elinkeinojen kehittämistä. Tiloilla on monimuotoisia talouteen ja tuottavuuteen liittyviä ongelmia, jotka vaikuttavat samalla yrittäjien henkiseen jaksamiseen. Ongelmien tunnistaminen ja ratkaiseminen vaativat valmiutta yrittäjien kohtaamisiin ja räätälöityjen ratkaisujen etsimiseen, jotta neuvontaan sijoitetulle rahalle saadaan vipuvaikutusta kannattavuuden paranemisen kautta. Toisaalta myös lisäkustannuksia ja henkilökohtaisia konkursseja voidaan välttää ohjaamalla toiminta hallittuun alasajoon.

Neuvonnassa on lisäksi keskeistä edistää ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien ja tilakohtaisten mittareiden käyttöönottoa, jotta maataloussektorin ilmastotoimia voidaan vauhdittaa hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Valiokunta pitää niin ikään hyvänä, että vuonna 2021 perustettiin Agrihubi-osaamisverkosto tiivistämään maatalo- ja puutarhakentän toimijoiden neuvontaa ja koulutusta.

Valiokunta lisää momentille 210 000 euroa, josta 100 000 euroa osoitetaan ProAgrialle tiedon keräämiseen maataloussektorin ilmastotoimista ja ilmastoystävällisten toimintatapojen levittämiseen, 60 000 euroa Suomen Hevostietokeskus ry:lle neuvontaan ja kehittämistyöhön sekä 50 000 euroa Puutarhaliitolle puutarhayritysten valmistautumiseen ilmastomuutokseen ja siihen liittyvään neuvontaan.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 5 566 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden neuvontapalvelujen valtionavusta annetun valtioneuvoston asetuksen (431/2016) mukaisesti neuvontaan myönnettävien valtionapujen maksamiseen valtakunnallista, koko maan kattavaa neuvontaa harjoittaville yrityksille ja muille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

- 1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroestaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen
- 2) porotalouden edistämiseen tähtävään neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	987 000
Neuvontatyön tukeminen ja porotalouden koetoiminta	856 000
Yhteensä	1 843 000
2022 talousarvio	1 843 000
2021 talousarvio	1 843 000
2020 tilinpäätös	1 843 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

- 1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen
- 2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

54. Rahapeli toiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 36 802 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) sekä rahapeliyhtiön tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetussa valtioneuvoston asetuksessa (14/2017) tarkoitettujen avustusten maksamiseen
- 2) muiden kuin rahapeliyhtiön tuottoihin perustuvien hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämisen valtionavustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Veikkaus Oy:n tuotoista kohdennetaan 4 % hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.20. Tuloja vastaavasti käytetään harkinnanvaraisesti myönnettävinä avustuksina osuus hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Lisäksi tuloja vastaavasti voidaan käyttää 168 000

euroa hevostalouden tutkimukseen (mom. 30.01.05) sekä 240 000 euroa hevostalouden edistämiseen tarkoitettujen avustusten myöntämisestä aiheutuviin kuluihin (mom. 30.01.01).

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon rahapelitoiminnan tuottojen tuloutuksen laskun kompensoiminen yleiskatteellisista varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arpajaisveron alentamisen vaikutus	3 200
Veikkausvoittovaroilla rahoitetun toiminnan siirto budjettirahoitteiseksi	-610
Tasomuutos	-5 680
Yhteensä	-3 090

Momentin määrärahalaji on muutettu.

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	36 802 000
2021 talousarvio	39 892 000
2020 tilinpäätös	40 092 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään 39 892 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 36 802 000 euroon nähden on 3 090 000 euroa, mistä 632 000 euroa aiheutuu arpajaisveron alentamisen vaikutuksesta ja 2 458 000 euroa rahapelitoiminnan tuottojen tuloutuksen laskun kompensoimisesta.

2022 talousarvio	39 892 000
2021 talousarvio	39 892 000
2020 tilinpäätös	40 092 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 39 892 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) sekä rahapeliyhtiön tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetussa valtioneuvoston asetuksessa (14/2017) tarkoitettujen avustusten maksamiseen

2) muiden kuin rahapeliyhtiön tuottoihin perustuvien hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämisen valtionavustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

55. *Valtionapu 4H-toimintaan* (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 3 805 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää 4H-toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta tarjoamalla monipuolista harrastus-, palvelu- ja kilpailutoimintaa, työllistämällä nuoria sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen mm. omia yrityksiä perustamalla. Lisäksi 4H-toiminnalla edistetään maaseutu- ja kaupunkialueiden vuorovaikutusta ja eri toimijoiden yhteistyötä.

4H-toiminnan painopisteitä ovat yritteliäisyyden ja yrittäjyyden edistäminen (mm. ”Kolme askelta työelämään” -toimintamalli), ruokakasvatus sekä metsä- ja luontokasvatus.

4H-järjestöissä on yhteensä n. 220 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa n. 90 % Suomen kunnista. Jäseniä yhdistyksissä on n. 52 000.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2022 tavoitteet sovitaan tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön ja 4H-järjestöjen välisessä tulossopimuksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (4H-toiminta) (EK)	-300
Yhteensä	-300
2022 talousarvio	3 805 000
2021 talousarvio	4 105 000
2020 tilinpäätös	4 355 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 3,8 milj. euroa, joka on 300 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Esityksestä on poistettu eduskunnan momentille tekemä lisäys.

4H-nuorisotyö tukee lasten ja nuorten kasvua työelämään ja yrittäjyyteen. Käytössä on mm. Kolme askelta työelämään -toimintamalli, ja järjestön visiona on ”Kestävää kasvua tekemällä oppien”. Käytännön nuorisotyötä toteuttavat paikallisyhdistykset (218 kappaletta) eri puolilla Suomea. Toiminta ennaltaehkäisee syrjäytymistä, tuo harrastusmahdollisuuksia myös maaseudulle, edistää nuorten työelämävalmiuksia ja yrittäjyyttä sekä työllistää vuosittain tuhansia nuoria. 4H-toiminnassa tavoitettiin yhteensä noin 120 000 lasta ja nuorta vuonna 2020.

Valiokunta nostaa lisäksi erityisesti esiin 4H-järjestön Taimiteko-mallin, jossa ilmastonmuutosta pyritään hillitsemään istuttamalla 10 000 hehtaaria uutta metsää vuoteen 2030 mennessä. Toiminta on esimerkillistä myös kansainvälisessä mittakaavassa, ja valiokunta korostaa, että mielikuvaa suomalaisten nuorten ilmastotoista ja Suomesta metsien kasvusta huolehtivina maana tulee vahvistaa ja levittää nykyistä laajemmin.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 4 105 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää 4H-toiminnan tukemiseen.

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)**Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)**

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun sekä saariston tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot
- 2) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisen maaseutupolitiikan neuvoston toimintaan
- 3) julkisyhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 6 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen
- 4) kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen
- 5) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 14 §:ssä mainitun saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	750 000
Kylätoiminnan valtionapu	1 100 000
Maaseutupolitiikan neuvosto	75 000
Saaristoasiain neuvottelukunta	75 000
Yhteensä	2 000 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 85 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 15 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HAMA-kehittämisen rahoitus (HO 2019 kertaluonteinen)	-8 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (kylätoiminnan valtionapu) (EK)	-300
Kyläkaupat monipalvelukeskuksina -hanke	-2 000
Yhteensä	-10 300

2022 talousarvio	2 000 000
2021 talousarvio	12 300 000
2020 tilinpäätös	6 100 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentilta esitetään kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen 1,1 milj. euroa. Kiinnostus maaseudusta on vahvistunut koronapandemian myötä, ja etätyön lisääntyminen on alentanut maalle muuttamisen kynnystä. Paikallista-

son kyläyhdistysten toiminta ja niiden antama tieto alueesta tukee kotiutumista ja lisää maaseudun elinvoimaisuutta. Tätä työtä ja kyläasiamiesten (ml. erityisen maallemuuttoasiamiehen) toimintaa on edelleen tärkeä vahvistaa.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun sekä saariston tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot
- 2) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisen maaseutupolitiikan neuvoston toimintaan
- 3) julkisyhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 6 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen
- 4) kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen
- 5) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 14 §:ssä mainitun saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 202 616 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 sekä siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja niiden toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä perustelluissa tapauksissa ennakon maksamiseen
- 2) maaseuturahaston elpymisvälineestä rahoitettavista hankkeista aiheutuvien menojen EU:n rahoitusosuuden maksamiseen
- 3) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 250 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen
- 4) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 92 028 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 21 000 000 eurolla.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020, siirtymäkauteen 2021—2022 tai maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia vuoden 2021 myöntämismääräyksiä on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2022.

Selvitysosa: Momentin varoin rahoitettavat maaseudun yritystoiminnan, palvelujen, kylien ja yhteistyön kehittämiseen, koulutukseen ja tiedonvälitykseen sekä Leader-toiminnalla toteutettavaan paikalliseen kehittämiseen liittyvät toimet sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Vuonna 2022 toimeenpano jatkuu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 sääntöjen mukaisesti (siirtymäkausi 2021—2022).

Rahoitus toteutetaan yritystukina sekä paikallisina, alueellisina, alueiden välisinä, valtakunnallisina ja kansainvälisinä hankkeina. Tekninen apu tukee koko ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman toteuttamiseen tarvittavat henkilötövuodet vastaavat teknisen avun lisäksi nk. valtion hallinnon oman tuotannon hankkeissa vuosittain palkattavan henkilöstön enimmäismäärää. Teknistä apua on vuosina 2014—2023 käytettävissä ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ja siirtymäkauden 2021—2022 toimeenpanoa varten 981 henkilötövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta on käytetty noin 581 henkilötövuotta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 92 028 000 eurolla, josta osoitetaan 36 400 000 euroa paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia varten sekä 43 828 000 euroa muita tältä momentilta rahoitettavia toimia varten sekä 11 800 000 euroa teknistä apua varten. Vuonna 2022 saa tehdä maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 21 000 000 eurolla, josta osoitetaan 10 000 000 euroa yritysrahoitukseen, 8 000 000 euroa laajakaistainvestointeihin sekä 3 000 000 euroa innovaatio- ja yhteistyötoimiin.

EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 ja siirtymäkaudella 2021—2022 on maaseuturahaston osalta 42 % ja maaseuturahaston elpymisvälineen osalta 100 %.

Myöntämismääräyksen jako elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille perustuu maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä jokaiselle valitulle Leader-ryhmälle määriteltyyn suuntaa antavaan rahoitukseen paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia varten sekä hyväksytyihin suunnitelmiin alueellisten varojen kohdentamiseksi muita tältä momentilta rahoitettavia toimia varten. Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Vuoden 2022 määrärahojen ja myöntämismääräyksiä arvioitu jakautuminen (euroa)

	Määräraha	Valtuus
Yhteensä, josta	202 616 000	113 028 000
— EU-osuus	78 523 000	42 000 000
— valtion osuus	97 093 000	50 028 000
— maaseuturahaston elpymisväline (EU-osuus 100 %)	27 000 000	21 000 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2022	2023	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset (EU-osuus 42 %) ¹⁾	178,104	15,095	193,199
Vuoden 2022 sitoumukset (EU-osuus 42 %)	36,811	55,217	92,028
Maaseuturahaston elpymisväline (EU-osuus 100 %) vuoden 2021 rahoitus	12,400	6,200	18,600
Maaseuturahaston elpymisväline (EU-osuus 100 %) vuoden 2022 sitoumukset	14,600	6,400	21,000
Yhteensä	241,915	82,912	324,827

¹⁾ Osa menoista katetaan siirtävällä erällä.

Ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 rahoituskehys sekä myöntämisvaltuuden ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Toimenpide	2014—2022 rahoituskehys valuutena ¹⁾	Myöntämis- valtuus 2022	Määräraha		
			maksettu 2014—2020	budjetoitu 2021 ²⁾	esitys 2022
Manner-Suomen maaseudun kehittä- misohjelma yhteensä	1 164,535	113,028	602,046	293,086	202,116
— josta tekninen apu	90,000	11,800	32,320	8,200	11,800
— josta maaseuturahaston elpymis- väline (EU-osuus 100 %)	52,000	21,000	-	12,400	27,000
Ohjelmien korjaukset	-	-	5,169	0,500	0,500
Kaikki yhteensä	1 164,535	113,028	607,215	293,586	202,616

¹⁾ Rahoituskehykseen on lisätty siirtymäkauden 2021—2022 maaseuturahasto-osuus ja elpymisväline. Siirtymäkauden maaseuturahasto-osuutta koskeva Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 muutos on hyväksytty 14.4.2021. Maaseuturahaston elpymisvälineen käsittävä muutosesitys on toimitettu EU:n komission hyväksyttäväksi 16.4.2021.

²⁾ Vuoden 2021 määräraha sisältää vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa lisätyn maaseuturahaston elpymisvälineen ja aiemmilta vuosilta käyttämättä jääneen arviomäärärahan uudelleenbudjetoidun osuuden.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 momenttien (30.10.40, 30.10.43, 30.20.43 ja 30.20.44) toimeenpanoon tarkoitetun teknisen avun valtuus ja määräraha ovat tällä momentilla.

Takaisinperinnästä aiheutuvat erät merkitään momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-rahoituksen ja siirtymäkauden muutokset	21 525
Maaseuturahaston elpymisväline (NGEU)	27 000
Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	-28 000
Yhteensä	20 525

Määräraha on osittain kehityksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	202 616 000
2021 III lisätalousarvio	111 495 000
2021 talousarvio	182 091 000
2020 tilinpäätös	136 063 276

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 92 028 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 17 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Päätösoosan valtuuskohdan kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan valtuuskohdan ensimmäisen kappaleen.

Maaseuturahaston elpymisvälineen valtuuden vähennys 4 000 000 euroa talousarvioesityksen 21 000 000 euroon nähden aiheutuu EU:n komission edellyttämistä muutoksista maaseuturahaston elpymisvälineen rahoitukseen. Vähennyksen jälkeen elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntöpäätöksiä saa tehdä 17 000 000 eurolla (EU 100 %).

2022 talousarvio	202 616 000
2021 III lisätalousarvio	111 495 000
2021 talousarvio	182 091 000
2020 tilinpäätös	136 063 276

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 202 616 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 sekä siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja niiden toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä perustelluissa tapauksissa ennakon maksamiseen
- 2) maaseuturahaston elpymisvälineestä rahoitettavista hankkeista aiheutuvien menojen EU:n rahoitusosuuden maksamiseen
- 3) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 250 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen
- 4) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 92 028 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 17 000 000 eurolla.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020, siirtymäkauteen 2021—2022 tai maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia vuoden 2021 myöntämisvaltuuksia on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2022.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020 sisältyvien kokonaan kansallisesti rahoitettavien maaseutuyritysten energiainvestointitukien maksamiseen.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 92 028 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 17 000 000 eurolla sekä kokonaan kansallisesti rahoitettaviin maaseutuyritysten energiainvestointitukiin kohdistuvia myöntämispäätöksiä 10 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Lisäykset määrärahaan ja valtuuteen ovat osa vihreän siirtymän kokonaisuutta ja kohdentuu kokonaan kansallisesti rahoitettavien maaseutuyritysten energiainvestointitukien maksamiseen. Muutos edellyttää Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman muutoksen.

2022 II lisätalousarvio	10 000 000
2022 talousarvio	202 616 000
2021 tilinpäätös	293 586 000
2020 tilinpäätös	136 063 276

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020 sisältyvien kokonaan kansallisesti rahoitettavien maaseutuyritysten energiainvestointitukien maksamiseen.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2022 saa tehdä siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 92 028 000 eurolla ja maaseuturahaston elpymisvälineeseen kohdistuvia myöntämispäätöksiä 17 000 000 eurolla sekä kokonaan kansallisesti rahoitettaviin maaseutuyritysten energiainvestointitukiin kohdistuvia myöntämispäätöksiä 10 000 000 eurolla.

20. Maa- ja elintarviketalous**Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)**

Selvitysosa: Luvun 30.20 selvitysosa on sisällytetty luvun 30.10 selvitysosaan.

01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 77 272 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) enintään 500 000 euroa elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintamenoihin
- 2) vähävaraisimmille suunnattuun eurooppalaiseen apuun liittyvien siirtomenojen maksamiseen
- 3) enintään 1 000 000 euroa maksullisten eläintautitutkimusten hintojen alentamiseen tutkimuksissa, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja
- 4) sisämarkkinaohjelman perustamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 tuella maksettaviin kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaan liittyviin menoihin
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 7) hukkakauralain (185/2002) mukaisesti hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavien korvausten maksamiseen
- 8) maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen korvausten maksamiseen Ahvenanmaan maakunnan kunnille
- 9) porovahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 perusteella kasvintuhoojien kartoitukseen vuosittain myöntämä rahoitus.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 tuella maksettavat sisämarkkinaohjelman mukaiset kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaan liittyvät menot on huomioitu tuloina momentilla 12.30.04.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Ruokaviraston *tehtävinä* ovat elintarvikkeiden sekä maa- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden edistäminen, valvonta ja tutkimus. Lisäksi virasto edistää viranomaistoimin elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantopanosten vientiä. Virastolla on Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, unionin rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden toimeenpanotehtäviä (maksajavirastotehtävät). Ruokavirasto vastaa tehtäväalueensa tietojärjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta sekä alue- ja paikallistason viranomaisten ohjauksesta. Ruokaviraston tehtävänä on hoitaa myös muut laissa säädetyt ja maa- ja metsätalousministeriön määräämät viraston toimialaan kuuluvat tehtävät.

Ruokavirasto tukee pääluokkaperusteluissa sekä lukujen 30.10 ja 30.20 yhteisessä selvitysosassa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuuden, toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden* saavuttamista.

Viraston tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuusindeksi (2019=100)	110,7	100,5	101
Tuottavuusindeksi (2019=100)	104,6	100,5	101

Ruokaviraston päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet¹⁾

	2020 tilinpäätös			2021 arvio			2022 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Maatalous	14 279	562	116	20 641	498	126	17 712	568	126
Maaseudun kehittäminen	7 432	1 262	69	8 816	1 638	68	8 816	1 638	68
Metsätalous	560	8	6	520	9	6	520	9	6
Elinkeinokala-, riista- ja porotalous	897	116	10	861	250	9	861	250	9
Elintarviketurvallisuuden valvonta	24 900	14 438	242	29 126	14 894	233	26 874	14 898	226
— laboratoripalvelut ja riskinarviointi	9 997	387	114	10 583	339	115	10 583	389	115
— tieteellinen tutkimus	275	112	1	146	57	2	146	117	2
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta	9 571	2 668	65	11 788	2 714	78	10 888	2 714	78
— laboratoripalvelut ja riskinarviointi	12 094	1 005	136	12 585	1 131	126	12 235	1 131	126
— tieteellinen tutkimus	1 025	397	10	1 186	375	12	1 186	375	12
Kasvintuotannon ja kasvinterveyden valvonta	7 694	3 373	83	8 296	3 010	76	8 296	3 384	76
— laboratoripalvelut ja riskinarviointi	4 054	1 219	50	4 207	1 014	49	4 207	1 214	49
— tieteellinen tutkimus	327	121	4	138	134	1	138	134	1
FEAD vähävaraisten apu	4 457	4 371	4	4 339	4 258	4	125	125	2
Ulkoiset IT-palvelut	3 331	2 159	43	2 789	2 652	46	3 389	2 352	46
Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto	598	4	6	598	4	6	598	4	6
Yhteensä	101 491	32 202	959	116 619	32 977	957	106 574	29 302	948

¹⁾ Kustannukset ja tuotot eivät sisällä IT-asiantuntijapalveluiden läpilaskutusta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)¹⁾

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	106 194	116 619	106 574
Bruttotulot	32 265	32 977	29 302
Nettomenot	73 929	83 642	77 272
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta		11 890	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		15 121 ²⁾	

¹⁾ Vuosi 2020 sisältää IT-asiantuntijapalveluiden läpilaskutuksen arvion 3 milj. euroa menoissa ja tuloissa.

²⁾ Vuodelle 2021 siirtyneestä erästä tuottavuushankkeisiin ja elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintaan sidottu 6,6 milj. euroa.

Bruttomenot ovat yhteensä 106 574 000 euroa. Bruttotulot ovat yhteensä 29 302 000 euroa, tästä yhteisrahoitteen toiminnan tuloja on 800 000 euroa, maksullisen toiminnan tuloja 24 396 000 euroa ja muita tuloja 4 106 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	19 557	20 666	20 666
— muut tuotot	70	-	-
Tuotot yhteensä	19 627	20 666	20 666
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	14 888	15 475	15 475
— osuus yhteiskustannuksista	7 086	5 191	5 191
Kustannukset yhteensä	21 974	20 666	20 666
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 347	-	-
Kustannusvastaavuus, %	89	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 944	3 730	3 730
— muut tuotot	14	-	-
Tuotot yhteensä	2 958	3 730	3 730
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
— erilliskustannukset	3 298	3 198	3 198
— osuus yhteiskustannuksista	1 293	1 532	1 532
Kustannukset yhteensä	4 591	4 730	4 730
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 633	-1 000	-1 000
Kustannusvastaavuus, %	64	79	79
Hintatuki	900	1 000	1 000
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	84	100	100

Elintarvikemarkkinalaissa (1121/2018) on säädetty elintarvikemarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi ja hyvien liiketapojen vastaisten käytäntöjen estämiseksi Ruokaviraston yhteydessä toimivasta elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistosta. Valtuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Valtuutetun toimiston toimintamenoihin varataan enintään 500 000 euroa.

Ruokavirasto toimii työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan vähävaraismille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (vähävaraisten rahasto) hallintoviranomaisena. Rahastosta rahoitettavan vähävaraisten avun toimenpideohjelman toimeenpanoon henkilötöiden osalta käytetään vähävaraisten rahaston teknistä apua ja varsinaiseen ruoan hankintaan, jakeluun ja varastointiin itse ohjelman rahoitusta. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoisia että tuloissa 125 000 euroa ohjelmakauden sulkemisen hallinnoinnista ja toimeenpanosta johtuen.

Vastustettavien sekä uusien uhkaavien eläintautien havaitsemiseksi ja kotoperäisten eläintautien esiintyvyyden seuraamiseksi tarvitaan näytteitä sairaista eläimistä. Eläintautitutkimuksissa seurannan kannalta riittävän näytemäärän saaminen edellyttää eläinten omistajien tai eläinlääkärien oma-aloitteellisesti lähettämiä näytteitä. Tutkimuskustannusten periminen täysimääräisinä näytteen lähettäjältä vähentäisi näytteiden määrää merkittävästi, minkä vuoksi hintatuen käyttö on perusteltua. Hintatuen määrä on enintään 1 000 000 euroa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 sisämarkkinaohjelman tuella maksettavat kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaan liittyvät menot on huomioitu tuloina momentilla 12.30.04.

Momentilla on otettu huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 perusteella kasvintuhoojien kartoitukseen vuosittain myönnettävän rahoituksen nettobudjetointi.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 2 234 000 euroa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman teknisen avun määränä.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettavat korvaukset maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta. Korvaus määräytyy tukihakemusten lukumäärän perusteella ja sen suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Momentin määräraha on otettu huomioon harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian ja toimenpideohjelman edellyttämät resurssit harmaan talouden torjuntaan (HO 2019).

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi noin 77 197 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi noin 75 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

CAP27 -hanke (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-3 350
CAP27 -hanke (v. 2022 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	6 950
Eläintautien torjuntaa edistävä tiedotus, koulutus ja varautuminen sekä rekisterien kehittäminen (HO 2019)	-295
Eläinten terveydenhallintahanke (ELTE) (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-845
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin toimijoiden luvan-, hyväksynnän- ja ilmoituksenvaraiset toiminnot ja rekisteröinnit (ILMO) (v. 2022 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 059
Eläinvalvonnan ja täydentävien ehtojen tietojärjestelmien kehittäminen (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-570
Eläinvalvonnan ja täydentävien ehtojen tietojärjestelmän kehittäminen (v. 2022 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	495
Koronavirustilanteen edellyttämät muutokset Ruokaviraston laboratoriossa ja lihantarkastuksessa, kertaluonteisen lisäyksen poisto	-580
Teknologiaympäristöjen uudistaminen -hanke (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-3 728
Teknologiaympäristöjen uudistaminen -hanke (v. 2022 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	2 203
Tietojärjestelmien kehittäminen (HO 2019)	-3 250
Tietojärjestelmien ylläpito ja jatkuva kehittäminen	-3 200
Uuden metsitystukijärjestelmän tehtävien resurssointi (1 htv) (siirto momentilta 30.40.22) (HO 2019)	75
Ympäristöterveydenhuollon valvontajärjestelmän kehittäminen (YTVK) (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 343
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-364
Palkkausten tarkistukset	373
Yhteensä	-6 370

2022 talousarvio	77 272 000
2021 III lisätalousarvio	1 144 000
2021 talousarvio	83 642 000
2020 tilinpäätös	77 161 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 360 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

10) ESR+ aineellisen avun toimeenpanoon liittyvien siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toisen kappaleen kohta 10) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösoosan toisen kappaleen kohdaksi 10).

Lisäys talousarvioesityksen 77 272 000 euroon nähden on 2 088 000 euroa. Lisäyksestä 1 918 000 euroa on siirtoa momentilta 28.70.20 tietojärjestelmien kehittämiseen, mistä 1 418 000 euroa Sähköisen asioinnin kehittäminen elintarvikeketjussa -hankkeeseen ja 500 000 euroa Ruokaviraston maksu-, raportointi- ja saatavien seurantajärjestelmän uudistaminen -hankkeeseen ja 170 000 euroa aiheutuu ESR+ aineellisen avun toimeenpanosta.

Ruokavirasto toimii Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) vähävaraisimmille suunnatun aineellisen avun välittäjänä toimielimenä, työ- ja elinkeinoministeriön toimiessa hallintoviranomaisena. Rahastosta rahoitettavan vähävaraisten aineellisen avun toimeenpiteen toimeenpanoon Ruokavirastossa käytetään toimintamenomäärärahoja. Varsinai-

seen aineelliseen apuun ja siihen liittyviin tuensaajien hallintokustannuksiin käytetään Euroopan sosiaalirahaston ohjelmarahoitusta, jonka suuruudeksi arvioidaan 5 331 000 euroa. Tämä on huomioitu sekä bruttotuloissa että -menoissa.

2022 talousarvio	79 360 000
2021 IV lisätalousarvio	1 418 000
2021 III lisätalousarvio	1 144 000
2021 talousarvio	83 642 000
2020 tilinpäätös	77 161 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Ruokaviraston toimintamenoiksi esitetään 79,4 milj. euroa, joka on 4,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Suurin osa viraston toiminnasta on maksutonta. Maksullisen toiminnan tuloilla katetaan 32 prosenttia menoista. Ruokavirastolla on ollut perustamisestaan lähtien (vuodesta 2019) mittava toiminnan ja talouden sopeuttamistarve, jota jatketaan järjestelmällisesti painottaen ennakoitua, tehtävien priorisointia sekä pitkäjänteistä henkilöstö- ja talousresurssien suunnittelua.

ICT-menot. Valiokunta on huolissaan viraston tietojärjestelmien ylläpidon ja jatkuvan kehittämisen kustannusten kohtamisesta, joka aiheutuu laajenevasta tietojärjestelmäkokonaisuudesta sähköisine asiointipalveluineen. Viraston omana työnä tehtävän ylläpidon ja kehittämisen työmäärä on kasvanut 31 henkilötyövuodella ja ostokulut 6,7 milj. eurolla vuosina 2019—2022. Ylläpitokuluihin ei ole osoitettu pysyvää määrärahalisäystä. Lisäksi Ruokaviraston sähköisten asiointipalveluiden kehittämisestä ja käytöstä aiheutuvat hyödyt ja kustannussäästöt kohdistuvat vain pieneltä osin Ruokaviraston omaan toimintaan.

Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunta. Valiokunta kiinnittää myös huomiota elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntatyöhön. Elintarvikeketjun rikollisuus on maailmanlaajuinen ilmiö, jonka arvioidaan olevan noin 30 mrd. euroa vuodessa. Rikoksissa on lähes aina vaikuttimena taloudellinen hyöty, ja osassa rikoksista aiheutuu myös terveysvaaraa kuluttajille. Torjuntatyö on tärkeää kuluttajien suojelemiseksi ja harhaanjohtamisen ehkäisemiseksi sekä myös laillisesti toimivien yritysten suojelemiseksi epäterveeltä kilpailulta ja mainehaitoilta. Suomessa rikostapauksia tulee esiin viikoittain kasvavassa määrin. Yhä useammin tapaukset ovat monialaisia, mikä edellyttää viranomaiskentältä entistä tiiviimpää yhteistyötä. Ne saattavat olla niin ikään osa kansainvälistä rikoskokonaisuutta.

Etämyynnin valvonta. Myös etä- ja verkkokaupan myynnin valvonta on osa elintarvikeketjun viranomaisvalvontatyötä. Virastossa on havaittu, että kevyellä yhden henkilön suorittamalla manuaalisella etsinnällä löytyy päivässä helposti 20 verkkosivua, joilla tuotteita markkinoidaan määräysten vastaisesti. Ns. nettimönkijän käyttöönotto lisäisi todennäköisesti tapauksia merkittävästi.

Valiokunta pitää oikeasuuntaisena, että hallitus lisäsi elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan sekä etä- ja verkkokaupan valvonnan vahvistamiseen vuoden 2021 neljännessä lisätalousarviossa 0,65 milj. euroa. Toimenpiteiden tulee olla tarpeeksi vahvoja, jotta Suomi välttyy rikollisen toiminnan aiheuttamilta mainehaitoilta ja taloudellisilta menetyksiltä. Tärkeää on myös huolehtia Ruokaviraston ICT-järjestelmien kehittämisen ja ylläpidon riittävästä resursoinnista.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Lausuma 5

Eduskunta edellyttää, että elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntaan ja etämyynnin valvontaan Ruokavirastossa osoitetaan riittävät resurssit, jotta voidaan suojata laillisesti toimivia yrityksiä epäterveeltä kilpailulta sekä kuluttajia terveysvaaroilta ja harhaanjohtamiselta.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 360 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) enintään 500 000 euroa elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston toimintamenoihin
- 2) vähävaraisimmille suunnattuun eurooppalaiseen apuun liittyvien siirtomenojen maksamiseen
- 3) enintään 1 000 000 euroa maksullisten eläintautitutkimusten hintojen alentamiseen tutkimuksissa, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja
- 4) sisämarkkinaohjelman perustamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 tuella maksettaviin kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaan liittyviin menoihin
- 5) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 7) hukkakauralain (185/2002) mukaisesti hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavien korvausten maksamiseen
- 8) maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen korvausten maksamiseen Ahvenanmaan maakunnan kunnille
- 9) porovahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 10) ESR+ aineellisen avun toimeenpanoon liittyvien siirtomenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 perusteella kasvintuhoojien kartoitukseen vuosittain myöntämä rahoitus.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/690 tuella maksettavat sisämarkkinaohjelman mukaiset kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaan liittyvät menot on huomioitu tuloina momentilla 12.30.04.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

II lisätalousarviesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 5 647 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 3 500 000 euroa aiheutuu maatalouden huoltovarmuuspakettiin liittyvästä lisäyksestä Ruokaviraston tietojärjestelmiin, 522 000 euroa palkkausten tarkistuksista, 428 000 euroa koronavirustilanteen aiheuttamista lisäkuluista Ruokaviraston laboratoriossa ja lihantarkastuksessa, 547 000 euroa siirrosta momentilta 30.01.23 Ruokaviraston tietojärjestelmähankkeisiin, 350 000 euroa laitehankinnoista sekä 300 000 euroa EU:n kasvinterveyslainsäädännön toimeenpanon muuttumisesta pääosin kansallisesti rahoitettavaksi.

2022 II lisätalousarvio	5 647 000
2022 talousarvio	79 360 000
2021 tilinpäätös	86 204 000
2020 tilinpäätös	77 161 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 5 647 000 euroa.

20. *Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta* (arviomääräraha)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 5 948 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla kunnille maksettavista korvauksista aiheutuviin menoihin
- 2) eläintautilain (76/2021) nojalla eläintautien vastustamisesta, eläinsuojelulain (247/1996) nojalla eläinsuojelusta, sekä näihin liittyvistä korvauksista, koulutuksista ja selvityksistä aiheutuvien ja muiden eläinlääkintähuollon toteuttamisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 3) kasvinterveydestä annetun lain (1110/2019) mukaisten korvausten maksamiseen
- 4) kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 5) edellä mainittuihin menoihin liittyviin, edellisiin vuosiin kohdistuviin menoihin ja korvauksiin sekä siirtomenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Eläinlääkintähuoltolain 23 §:n nojalla kunnille maksetaan korvauksia kunnaneläinlääkärien eläintautilain (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), eläinsuojelulain (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) sekä maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) perusteella suorittamista tehtävistä.

Toimijoiden maksut eläintautilain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain nojalla tehdyistä maksullisista kunnaneläinlääkärien suoritteista tuloutuvat momentille 12.30.99.

Kasvintuhoojien hävittämiskustannuksista voidaan kasvinterveydestä annetun lain (1110/2019) nojalla maksaa toimijalle korvauksia, jos kasvintuotannolle aiheutuneet vahingot ovat poikkeuksellisen suuret ja korvaaminen on toimijan elinkeinon jatkamisen kannalta tarpeellista. Korvauksia kasvintuhoojan hävittämiskustannuksista voidaan maksaa myös metsässä kasvavien puiden osalta. Määrärahaa saa käyttää myös kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien kartoitus- ja torjuntatöiden menojen maksamiseen.

Määrärahasta on valtion osuutta 5 818 000 euroa ja EU-osuutta 130 000 euroa. Euroopan unionin rahoitusosuus eläintautien ja kasvintuhoojien torjunnasta tuloutuu momentille 12.30.04.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kunnille maksettavat korvaukset	4 400 000
Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot	1 448 000
Kasvintuhoojien torjunta	100 000
Yhteensä	5 948 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 74 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 26 prosenttia.

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	5 948 000
2021 talousarvio	5 948 000
2020 tilinpäätös	6 128 717

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 5 948 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla kunnille maksettavista korvauksista aiheutuviin menoihin
- 2) eläintautilain (76/2021) nojalla eläintautien vastustamisesta, eläinsuojelulain (247/1996) nojalla eläinsuojelusta, sekä näihin liittyvistä korvauksista, koulutuksista ja selvityksistä aiheutuvien ja muiden eläinlääkintähuollon toteuttamisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 3) kasvinterveydestä annetun lain (1110/2019) mukaisten korvausten maksamiseen
- 4) kasvintuhoojien torjumisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 5) edellä mainittuihin menoihin liittyviin, edellisiin vuosiin kohdistuviin menoihin ja korvauksiin sekä siirtomenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

IV lisätalousarviesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 4 950 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 2 750 000 euroa aiheutuu eläintautitorjunnan kustannuksista ja 2 200 000 euroa kunnille eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla maksettavien korvausten kasvusta.

2022 IV lisätalousarvio	4 950 000
2022 talousarvio	5 948 000
2021 tilinpäätös	10 265 448
2020 tilinpäätös	6 128 717

Eduskunnan kirjelmä EK 53/2022 vp (25.11.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 4 950 000 euroa.

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 330 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) mukaiseen kansalliseen tukeen (Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki, muu maa- ja puutarhatalouden tuki)

2) vuonna 2021 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen

3) sellaisten kansallisten tukien ja korvausten maksamiseen, joihin tuensaaja on lainvoimaisen päätöksen perusteella oikeutettu, mutta joihin liittyvä määräraha ei ole enää käytettävissä.

Määrärahasta 4 000 000 euroa on varattu tukien täytäntöönpanoon liittyvien, ennakoitujen tukimenekin ylittävien, tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena ja kohdan 3) osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maa- ja puutarhatalouden kansallista tukea maksetaan EU:n lainsäädännön perusteella ja sen asettamissa rajoissa. Kansallinen tuki on sovitettu yhteen EU:n kokonaan ja osittain rahoittamien tukijärjestelmien (EU-tulotuet, luonnonhaittakorvaukset, ympäristökorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaukset) kanssa. Tuki turvaa osaltaan maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä ja tuotannon kannattavuutta sekä maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä. Tukijärjestelmiä ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki ja eräät muut kansalliset tuet.

Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan tukialueiden A ja B sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhataloudelle komission hyväksymän tukiohjelman perusteella. Pohjoista tukea maksetaan Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueella) kotieläintaloudelle, puutarhataloudelle, kasvinviljelylle ja eräille muille kohteille pitkäaikaisen pohjoisen tuen tukijärjestelmän perusteella. Lisäksi määrärahasta maksetaan eräitä muita kansallisia tukia.

Määrärahaa voidaan käyttää myös sellaisten kansallisten tukien ja korvausten maksamiseen, joihin tuensaaja on oikeutettu esimerkiksi valitusprosessiin liittyvien lainvoimaisten päätösten perusteella, mutta joihin osoitettu määräraha ei ole enää käytettävissä.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen arvioitu jakautuminen eri kohteisiin vuosina 2020—2022 (milj. euroa)

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Tuki yhteensä ao. vuoden tuotannolle	316,5	325,5	326,2
Etelä-Suomen kansallinen tuki	17,3	17,3	17,3
Pohjoinen tuki	293,8	302,6	303,3
Muu kansallinen tuki	5,4	5,6	5,6

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukikokonaisuuden toimeenpano siirtymäkaudella	-8 900
Tukikokonaisuuden toimeenpano siirtymäkaudella (siirto momentilta 30.20.44)	7 100
Yhteensä	-1 800
2022 talousarvio	330 200 000
2021 talousarvio	332 000 000
2020 tilinpäätös	323 000 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 330 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) mukaiseen kansalliseen tukeen (Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki, muu maa- ja puutarhatalouden tuki)
- 2) vuonna 2021 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen
- 3) sellaisten kansallisten tukien ja korvausten maksamiseen, joihin tuensaja on lainvoimaisen päätöksen perusteella oikeutettu, mutta joihin liittyvä määräraha ei ole enää käytettävissä.

Määrärahasta 4 000 000 euroa on varattu tukien täytäntöönpanoon liittyvien, ennakoidun tukimenekin ylittävien, tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena ja kohdan 3) osalta maksatuspäätösperusteisena.

II lisätalousarvioletys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 22 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on osa maatalouden huoltovarmuuspakettia ja tarkoitettu kansallisten tukien lisätueksi sika- ja siipikarjataloudelle, puutarhataloudelle sekä porotaloudelle.

2022 II lisätalousarvio	22 000 000
2022 talousarvio	330 200 000
2021 tilinpäätös	332 000 000
2020 tilinpäätös	323 000 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 22 000 000 euroa.

41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)

Talousarvioletys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 518 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 mukaisten suorien tukien sekä siirtymäkautta 2021—2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 mukaisten suorien tukien maksamiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisten yksityisen varastoinnin tuen, eräiden muiden maataloustuotteiden markkinoita ohjaavien toimenpiteiden ja suoraan tuotteisiin kohdennetuista ja muista asetuksen mahdollistamista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä siirtymäkautta 2021—2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 mukaisten tukien maksamiseen
- 3) muiden kuin kohdissa 1) ja 2) mainittujen säädösten perusteella maksettavien EU:n kriisitukien maksamiseen

4) vuonna 2021 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen

5) niiden Suomen velvoitteiden maksamiseen, jotka aiheutuvat EU:n maksumääräaikojen (komission asetus (EU) N:o 907/2014 5 artikla) jälkeen maksettujen tukien maksamisesta.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena EU-tulotuen osalta ja maksatuspäätösperusteisena EU-markkinatuen osalta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon yhteisen maatalouspolitiikan perusteella maksettavat EU-tulotuet ja EU-markkinatuet, jotka rahoitetaan kokonaan EU:n varoista. Momentilta on myös mahdollista maksaa EU-tulotukia ja EU-markkinatukia siirtymäkautta 2021—2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 mukaisesti.

EU-tulotuet turvaavat omalta osaltaan maataloustuotannon kannattavuutta ja muiden EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteutumista. Tukien ehtona on muun muassa ympäristöön sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvien vaatimusten eli ns. täydentävien ehtojen noudattaminen. Viherryttämistuen osuus on 30 % EU-tulotuesta ja nuoren viljelijän tuen enintään 2 % EU-tulotuesta.

Pääosa EU-tulotuista maksetaan tuotannosta irrotettuna perustukena. Tuotantosidonnaisen tuen osuus on 19,6 % EU:n suorien tukien enimmäismäärästä.

Momentilta maksettavan EU:n yksityisen varastoinnin tuen arvioidaan pysyvän vuoden 2021 tasolla.

Momentilta on mahdollisuus maksaa myös niitä Suomen velvoitteita, jotka aiheutuvat EU:n maksumääräaikojen (komission asetus (EU) N:o 907/2014 5 artikla) jälkeen maksettujen tukien maksamisesta kokonaan kansallisesti.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuet vuonna 2022 käyttökohteittain (euroa)

EU-tulotuki, josta	517 500 000
— Perustuki	250 470 000
— Viherryttämistuki	155 250 000
— Nuoren viljelijän tuki	10 350 000
— Tuotantosidonnainen tuki	101 430 000
EU-markkinatuet (EU-yksityisen varastoinnin tuki)	1 200 000
Yhteensä	518 700 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tukiohjelman toteuttamiseen liittyvä muutos	1 800
Yhteensä	1 800

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	518 700 000
2021 talousarvio	516 900 000
2020 tilinpäätös	517 663 896

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 518 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013 mukaisten suorien tukien sekä siirtymäkautta 2021—2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 mukaisten suorien tukien maksamiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisten yksityisen varastoinnin tuen, eräiden muiden maataloustuotteiden markkinoita ohjaavien toimenpiteiden ja suoraan tuotteisiin kohdennetuista ja muista asetuksen mahdollistamista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä siirtymäkautta 2021—2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 mukaisten tukien maksamiseen
- 3) muiden kuin kohdissa 1) ja 2) mainittujen säädösten perusteella maksettavien EU:n kriisitukien maksamiseen
- 4) vuonna 2021 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen
- 5) niiden Suomen velvoitteiden maksamiseen, jotka aiheutuvat EU:n maksumääräaikojen (komission asetus (EU) N:o 907/2014 5 artikla) jälkeen maksettujen tukien maksamisesta.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena EU-tulotuen osalta ja maksatuspäätösperusteisena EU-markkinatuen osalta.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 6 870 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on osa maatalouden huoltovarmuuspakettia ja on EU:n kriisitukea sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhataloudelle.

2022 II lisätalousarvio	6 870 000
2022 talousarvio	518 700 000
2021 tilinpäätös	514 118 454
2020 tilinpäätös	517 663 896

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 6 870 000 euroa.

43. *Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)*

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 309 696 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) maaseuturahaston elpymisvälineestä maksettavien ympäristökorvausten sitoumusten ja sopimusten sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumusten EU:n rahoitusosuuden maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä EU:n ohjelmakauden 2014—2020 siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia kokonaan uusia ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia siten, että niistä saa aiheutua vuoden 2023 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja enintään 32 000 000 euroa.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 tai siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvaa vuoden 2021 valtuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia vuonna 2022.

Selvitysosa: Ympäristökorvaukset, luonnonmukaisen tuotannon korvaus, neuvontakorvaus ja ei-tuotannollisten investointien korvaus sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Vuosina 2021—2022 toimeenpano jatkuu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 sääntöjen mukaisesti (siirtymäkausi 2021—2022). Korvausten tavoitteena on maatalous- ja puutarhantuotannon harjoittaminen kestävästi siten, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon monimuotoisuus ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä. Neuvonnan tavoitteena on vastata viljelijöiden kokemaan neuvontatarpeeseen unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi ja maaseudun kehittämisohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvonnan avulla voidaan kasvattaa viljelijän osaamista maatalon hoitamisessa muun muassa maatalouden nykyaikaistamisessa ja kilpailukykyyn parantamisessa, ympäristökysymyksissä ja eläinten hyvinvointi- ja terveysasioissa, vähentää maatilojen ilmastovaikutuksia, lisätä energiatehokkuutta sekä ehkäistä ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä.

Ympäristökorvaukset koostuvat ympäristösitoumuksesta, ympäristösopimuksista sekä geenipankkisäilytyksestä. Ympäristökorvauksen toimia kohdennetaan alueellisesti sekä tila- ja lohkokohteisesti. Kaikille sitoutuneille pakollinen tilakohtainen toimenpide tähtää ravinteiden tasapainoiseen käyttöön ja suunnitelmalliseen viljelyyn. Lohkokohtaisilla toimenpiteillä toteutetaan kohdennetusti vesiensuojelua ja maan rakennetta edistäviä, kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä ja/tai peltoluonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä. Osaa vesiensuojelullisista toimenpiteistä toteutetaan eri tavalla ns. kohdentamisalueella (Suomenlahteen, Saaristomereen, Selkämereen ja Perämereen laskevien jokivesistöjen valuma-alueet). Ympäristökorvauksia ja ei-tuotannollista investointikorvausta voidaan myöntää myös yhdistyksille kosteikkojen ja perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja hoitoon sekä luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämiseen.

Ohjelmakauden 2014—2020 mukaiseen järjestelmään on sitoutunut 85 % viljelijöistä ja sitoumusala yhteensä on 90 % käytettävissä olevasta maatalousmaasta.

Vuonna 2022 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 309 696 000 euroa, josta EU:n rahoitusosuutta on 131 526 000 euroa ja kansallista osuutta 178 170 000 euroa. EU:n rahoitusosuudesta 2 506 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen osuutta. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 ja siirtymäkaudella 2021—2022 on maaseuturahaston osalta 42 % ja maaseuturahaston elpymisvälineen osalta 100 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Toimenpide	2014—2022 rahoituskehys ¹⁾		Määräraha			
	EU	valtio	julkinen yhteensä	maksettu 2014— 2020	budjetoitu 2021 ²⁾	esitys 2022
Ympäristökorvaukset	944,221	1 290,114	2 234,335	1 729,553	250,190	240,190
— josta maaseuturahaston elpymisvä- line	10,000		10,000		10,000	
Luonnonmukainen tuotanto	238,756	239,250	478,006	318,673	126,000	65,506
— josta maaseuturahaston elpymisvä- line	65,506		65,506		63,000	2,506
Neuvonta	17,640	24,360	42,000	28,091	10,000	3,000
Ei-tuotannolliset investoinnit	3,360	4,640	8,000	4,352	1,000	1,000
Yhteensä	1 203,977	1 558,364	2 762,341	2 080,669	387,190	309,696
— josta maaseuturahaston elpymisvä- line	75,506		75,506		73,000	2,506

¹⁾ Rahoituskehykseen on lisätty siirtymäkauden 2021—2022 maaseuturahasto-osuus ja elpymisväline. Siirtymäkauden maaseuturahasto-osuutta koskeva Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 muutos on hyväksytty 14.4.2021. Elpymisvälineen käsittävää muutosesitystä on toimitettu EU:n komissiolle hyväksyttäväksi 16.4.2021.

²⁾ Vuoden 2021 määräraha sisältää vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa lisätyn maaseuturahaston elpymisvälineen osuuden.

Ympäristökorvausten ja luonnonmukaisen tuotannon valtuudesta aiheutuvat menot, valtion ja EU:n osuudet yhteensä (milj. euroa)

	2022				2023				2024				2025				Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025	
Vuosia 2014—2020 ja siirtymäkautta 2021—2022 koskevat toimenpiteet, josta																	
vuonna 2022 tehtävät sitoumukset ja sopimukset	265,696	8,000	8,000	8,000	289,696												
— ympäristökorvaukset	235,190	3,000	3,000	3,000	244,190												
— luonnonmukainen tuotanto	30,506	5,000	5,000	5,000	45,506												
ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset ja sopimukset	40,000	14,000	12,000	11,000	77,000												
— ympäristökorvaukset	5,000	4,000	2,000	1,000	12,000												
— luonnonmukainen tuotanto	35,000	10,000	10,000	10,000	65,000												
Menot yhteensä	305,696	22,000	20,000	19,000	366,696												

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-rahoituksen ja siirtymäkauden muutokset	-7 000
Maaseuturahaston elpymisväline (NGEU)	2 506
Yhteensä	-4 494

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	309 696 000
2021 III lisätalousarvio	73 000 000
2021 talousarvio	314 190 000
2020 tilinpäätös	246 200 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään 350 396 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 40 700 000 euroa talousarvioesityksen 309 696 000 euroon nähden aiheutuu EU:n komission edellyttämistä muutoksista maaseuturahaston elpymisvälineen rahoitukseen ja kohdistuu maaseuturahaston elpymisvälineen osuuteen (EU 100 %). Lisäyksen jälkeen momentin määräraha on 350 396 000 euroa, josta 172 226 000 euroa on EU:n rahoitusosuutta ja 178 170 000 euroa on valtion rahoitusosuutta.

2022 talousarvio	350 396 000
2021 III lisätalousarvio	73 000 000
2021 talousarvio	314 190 000
2020 tilinpäätös	246 200 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 350 396 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) maaseuturahaston elpymisvälineestä maksettavien ympäristökorvausten sitoumusten ja sopimusten sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumusten EU:n rahoitusosuuden maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä EU:n ohjelmakauden 2014—2020 siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvia kokonaan uusia ympäristökorvausten sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia siten, että niistä saa aiheutua vuoden 2023 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja enintään 32 000 000 euroa.

Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 tai siirtymäkauteen 2021—2022 kohdistuvaa vuoden 2021 valtuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ympäristökorvauksien sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia vuonna 2022.

IV lisätalousarviesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 2 600 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on 16.8.2022 hyväksytyyn Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 ohjelmamuutoksen mukaisesti siirtoa momentilta 30.10.40 ja se on tarkoitettu kohdentaa neuvontatoimenpiteen rahoitukseen. Lisäyksestä 1 092 000 euroa on EU-osuutta ja 1 508 000 euroa valtion osuutta.

2022 IV lisätalousarvio	2 600 000
2022 talousarvio	350 396 000
2021 tilinpäätös	387 190 000
2020 tilinpäätös	246 200 000

Eduskunnan kirjelmä EK 53/2022 vp (25.11.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 2 600 000 euroa.

44. *Luonnonhaittakorvaukset* (siirtomääräraha 3 v)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 518 394 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa toteuttavien luonnonhaittakorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä ohjelmaan sisältyvän kokonaan kansallisesti rahoitettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen

2) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonhaittakorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014—2020. Vuosina 2021—2022 toimeenpano jatkuu Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020 sääntöjen mukaisesti (siirtymäkausi 2021—2022). Luonnonhaittakorvauksilla korvataan maatalousyrittäjille pysyvien epäsuotuisten luonnonolojen maataloustuotannolle aiheuttamaa luonnonhaittaa. Luonnonhaittakorvausten tavoitteena on turvata maatalouden toimintaedellytykset ja jatkuvuus sekä säilyttää maatalousmaa maatalouskäytössä. Toimenpite vaikuttaa tilalukumäärän hallittuun kehittämiseen sekä taloudellisesti elinvoimaisten maatilayksiköiden säilyttämiseen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämiseen ja maaseutualueiden taloudellisen kehityksen edistämiseen. Luonnonhaittakorvausten saamiseen ei ole ikärajaa ja korvauksen hehtaariohtainen määrä vähenee maatalon

koon ylittäessä tietyt raja-arvot. Luonnonhaittakorvauksia maksetaan myös pysyville nurmille. Korvausta maksetaan korotettuna tiloille, jotka ylittävät asetetun eläintiheysrajan. Luonnonhaittakorvaukset ovat yksivuotisia.

EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 ja siirtymäkaudella 2021—2022 on 42 %. Lisäksi määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoittamia luonnonhaittakorvauksia.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän vuoden 2022 määrärahojen arvioitu jakautuminen (euroa)

Yhteensä, josta	518 394 000
— EU-osuus	112 888 000
— valtion osuus	155 893 000
— kokonaan kansallisesti rahoitettava luonnonhaittakorvaus	249 613 000

Ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 rahoituskehys ja määrärahan käyttö (milj. euroa)

Toimenpide	2014—2022 rahoituskehys ¹⁾				Määräraha		
	EU	valtio	kokonaan kansallinen	julkinen yhteensä	maksettu 2014—2020	budjetoitu 2021	esitys 2022
Luonnonhaittakorvaukset	1 036,682	1 431,609	2 316,235	4 784,526	3 635,123	617,764	518,394

¹⁾ Rahoituskehykseen on lisätty siirtymäkauden 2021—2022 maaseuturahasto-osuus. Siirtymäkauden maaseuturahasto-osuutta koskeva Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014—2020 muutos on hyväksytty 14.4.2021.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-rahoituksen ja siirtymäkauden muutokset	-92 270
Tukikokonaisuuden toimeenpano siirtymäkaudella (siirto momentille 30.20.40)	-7 100
Yhteensä	-99 370

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	518 394 000
2021 III lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	617 764 000
2020 tilinpäätös	531 788 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 518 394 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien luonnonhaittakorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä ohjelmaan sisältyvän kokonaan kansallisesti rahoitettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen

2) EU:n aikaisempien ohjelmakausien sekä ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021—2022 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

II lisätalousarvioletys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 119 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on osa maatalouden huoltovarmuuspakettia ja on kohdennettu kokonaan kansalliseen luonnonhaittakorvaukseen. Muutos edellyttää Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman muutoksen.

2022 II lisätalousarvio	119 000 000
2022 talousarvio	518 394 000
2021 tilinpäätös	617 764 000
2020 tilinpäätös	531 788 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 119 000 000 euroa.

46. EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioletys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 11 030 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1144/2014 mukaiseen maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien menojen maksamiseen
- 4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti koulujakelujärjestelmästä aiheutuviin menoihin sekä koulujakelujärjestelmän liitännäis- ja tiedotustoimenpiteisiin ja niihin liittyviin kulutusmenoihin
- 5) kohtien 2)—4) tukien maksamiseen siirtymäkautta 2021—2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Momentilta maksettaviin koulujakelujärjestelmän liitännäis- ja tiedotustoimenpiteisiin ja niiden kulutusmenoihin liittyvät arvonlisäveromenot on budjetoitu momentille 30.01.29.

Selvitysosa: Momentilta rahoitetaan EU:n maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämisohjelmien menoja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1144/2014) perusteella. Ohjelmat rahoitetaan kokonaan EU:n maataloustukirahastosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU 1308/2013) tarkoitettuun mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistämiseen arvioidun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 50 %.

Tuottajien muodostamille hedelmä- ja vihannesalan markkinointiyhteenliittymille eli tuottajaorganisaatioille maksetaan tukea toimintaohjelman toteuttamiseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1308/2013) perusteella. Tuottajaorganisaatioille maksettavat tuet rahoitetaan kokonaisuudessaan EU:n maataloustukirahastosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU 1308/2013) tarkoitettuihin koulujakelujärjestelmään ja sen liitännäis- ja tiedotustoimenpiteisiin arvioidun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 100 %.

Momentilta on mahdollista maksaa myös päätösosan kohtien 2)—4) mukaisia tukia siirtymäkautta 2021—2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 nojalla.

Koulujakelujärjestelmän liitännäis- ja tiedotustoimenpiteisiin ja niiden kulutusmenoihin liittyvät arvonlisäverokustannukset, joita EU ei korvaa, on otettu huomioon momentilla 30.01.29.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella (EU 1144/2014)	2 200 000	2 200 000
Mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistäminen (EU 1308/2013)	400 000	200 000
Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (EU 1308/2013)	3 000 000	3 000 000
Koulujakelujärjestelmä (EU 1308/2013)	5 430 000	5 430 000
— josta koulujakelujärjestelmätuki	4 890 000	4 890 000
— josta liitännäis- ja tiedotustoimenpiteet	540 000	540 000
Yhteensä	11 030 000	10 830 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU:n mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupanpitämisen edistämisrahoituksen kasvu	120
Yhteensä	120

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	11 030 000
2021 talousarvio	10 910 000
2020 tilinpäätös	10 910 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 11 030 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1144/2014 mukaiseen maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien menojen maksamiseen
- 4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti koulujakelujärjestelmästä aiheutuviin menoihin sekä koulujakelujärjestelmän liitännäis- ja tiedotustoimenpiteisiin ja niihin liittyviin kulutusmenoihin
- 5) kohtien 2)–4) tukien maksamiseen siirtymäkautta 2021–2022 koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2020/2220 mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Momentilta maksettaviin koulujakelujärjestelmän liitännäis- ja tiedotustoimenpiteisiin ja niiden kulutusmenoihin liittyvät arvonnalisäveromenot on budjetoitu momentille 30.01.29.

47. *Ruokaketjun kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 4 005 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ruokaketjun toiminnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA 680/2014) mukaisesti ruokaketjun kehittämis-, tiedottamis- ja menekinedistämistoimien toteuttamiseen liittyvien hankkeiden avustuksiin
- 2) kansallisiin ja kansainvälisiin toimenpiteisiin, joilla edistetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteiden toteutumista
- 3) ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskeviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin uusien innovaatioiden kehittämiseksi
- 4) enintään 14 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteita tukevien kansallisten tai kansainvälisten toimenpiteiden rahoittamiseen. Määrärahalla tuetaan lisäksi luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luonnontuotealan kehittämistä. Lisäksi määrärahalla tuetaan ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskevia kehittämis- ja kokeiluhankkeita uusien innovaatioiden kehittämiseksi.

Ruokaketjun kehittämistoimenpiteisiin tarkoitetuilla varoilla voidaan tukea myös laajoja valtakunnallisia hankkeita.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 45 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 55 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Elintarvikevienti (HO 2019)	300
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Arktiset Aromit ry) (EK)	-200
Maatalouden osaamisverkosto	-400
Markkinatoimenpiteet, julkiset hankinnat, nimisuojat tuotteet, brändityö (HO 2019)	100
Ravitsemus, kouluruoka (HO 2019)	100
Ruokaviestinnän tehtävien järjestelyt (siirto momentille 30.01.01)	-164
Yhteensä	-264

2022 talousarvio	4 005 000
2021 talousarvio	4 269 000
2020 tilinpäätös	4 045 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Valiokunta pitää tarpeellisena momentin määrärahaa (noin 4 milj. euroa), jolla tuetaan mm. ruokapoliittisen selonteon tavoitteiden toteutumista. Määrärahaa esitetään luomualan ja lähiruoan kehittämissuunnitelmien mukaisesti toimenpiteisiin sekä luonnontuotealan kehittämiseen. Lisäksi tuetaan elintarvikeketjun kehittämis- ja kokeiluhankkeita uusien innovaatioiden kehittämiseksi.

Valiokunta nostaa esiin etenkin suomalaisen pakurikäpäuutteen taloudellisen potentiaalin ja kasvavat maailmanlaajuiset markkinat. Tuotantoketjun yritystoiminnan edellytyksiä edistetään mm. brändäyksellä, nimisuojoilla, Luomusertifiointilla ja yritysten yhteistyön lisäämisellä.

Valiokunta pitää niin ikään tärkeänä Työtehoseuran valmisteleman ja koordinoiman Ruoka Akatemian jatkamista, jonka tarkoituksena on lisätä päättäjien ja sidosryhmien kiinnostusta ja tietämystä suomalaisen ruokaketjun toiminnasta sekä parantaa kotimaisen maa- ja elintarviketalouden hyväksyttävyyttä.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, josta 150 000 euroa osoitetaan Työtehoseuralle Ruoka Akatemia -hankkeen jatkamiseen ja 100 000 euroa Pro Pakuri Finland ry:n hanketoimintaan.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 4 255 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ruokaketjun toiminnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA 680/2014) mukaisesti ruokaketjun kehittämis-, tiedottamis- ja menekinedistämistoimien toteuttamiseen liittyvien hankkeiden avustuksiin
- 2) kansallisiin ja kansainvälisiin toimenpiteisiin, joilla edistetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteiden toteutumista
- 3) ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskeviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin uusien innovaatioiden kehittämiseksi
- 4) enintään 14 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

48. *Peltorakenteen kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioletus HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) peltorakenteen kehittämisohjelman laatimiseen sekä ohjelman perusteella määriteltyjen toimenpiteiden ja hankkeiden rahoitukseen
- 2) enintään 3 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla rahoitetaan peltojen omistus- ja tilusrakennetta kehittäviä toimia.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 79 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 21 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Peltorakenteen kehittäminen (HO 2019)	1 000
Tilusjärjestelyt peltorakenteen kehittämiseksi (HO 2019) (siirto momentille 30.70.40)	-1 300
Yhteensä	-300
2022 talousarvio	700 000
2021 talousarvio	1 000 000
2020 tilinpäätös	500 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) peltorakenteen kehittämisohjelman laatimiseen sekä ohjelman perusteella määriteltyjen toimenpiteiden ja hankkeiden rahoitukseen
- 2) enintään 3 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentilta vähennetään 700 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 30.20.61 Peltopankki-pilotin toteuttamiseen maatilatalouden kehittämisrahastosta rahoitettavan tilusjärjestelytoiminnan maanostojen yhteydessä.

2022 II lisätalousarvio	-700 000
2022 talousarvio	700 000
2021 tilinpäätös	1 000 000
2020 tilinpäätös	500 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentilta vähennetään 700 000 euroa.

60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalouden interventiorahastoon tarkoitetun siirron maksamiseen
- 2) niiden rahaston menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla katetaan niitä maatalouden interventiorahaston menoja, jotka jäävät valtion vastattavaksi. Valtion vastattavaksi arvioidaan jäävän lähinnä interventiovarastoinnista aiheutuvia menoja, joiden määrää ei voida tarkkaan arvioida odotettavissa olevien markkinahäiriöiden riskin vuoksi. Mikäli nämä menot ovat suuremmat kuin budjettisiirto, ne katetaan rahaston omasta pääomasta.

2022 talousarvio	400 000
2021 talousarvio	400 000
2020 tilinpäätös	200 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalouden interventiorahastoon tarkoitetun siirron maksamiseen
- 2) niiden rahaston menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

I lisätalousarvioesitys HE 2/2022 vp (3.2.2022)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 §:ssä tarkoitetun siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha aiheutuu varautumisesta valtioneuvostokausista maatalouden maksuvalmiuslainoille annetun lain (232/2019) perusteella maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettävien uusien valtioneuvostokausien takausvastuiden lisääntymiseen ja siitä mahdollisesti aiheutuviin takaustappioihin.

2022 I lisätalousarvio	8 000 000
2020 tilinpäätös	166 800 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp (9.3.2022)

Valiokunta on erittäin huolissaan maatalouden kannattavuudesta. Tilanne on ollut heikko jo useita vuosia, mutta vuonna 2021 se kriisiytyi, kun kustannusten nousu yhdistyi alhaiseen satotasoon kuivan ja kuumen kesän seurauksena.

Keskeisin ongelma on merkittävästi kohonnut energian hinta ja sen myötä jopa kaksinkertaiseksi vuoden aikana nousseet lannoitteiden hinnat. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maatalouden kustannusnousun arvioidaan olevan yhteensä noin 500 milj. euroa ja yrittäjätulon ennakoitaan laskevan viidenneksen vuonna 2021.

Koska kannattavuus on ollut jo pitkään vaatimatonta, maatalouden talouden puskurit ovat pienet. Yritysten maksuvaikeudet kasvavat kustannusten pysyessä korkealla ja uhkana on, että osa muutoin taloudellisesti kannattavasti toimivista maatiloista joutuu likviditeettiongelmiin. Tilanteella on vakavia vaikutuksia tuotannon jatkuvuuteen, jos tulevan kasvukauden tuotantopanoksia ei pystytä hankkimaan. Lisäksi erityisen vaikeassa asemassa ovat kotieläintilat, joiden oma rehuviljasato on jäänyt heikoksi ja tuotanto on suurelta osin ostopanosten varassa. Tuottajahinta ei kata kohonneita kustannuksia.

Valiokunta pitää myönteisenä, että valtioneuvostokauset maatalouden maksuvalmiuslainoille on otettu käyttöön vuoden 2022 alussa. Uusien valtion takaamien lainojen (40 milj. euroa) tappioriskin arvioidaan olevan noin 8 milj. euroa (20 prosenttia), joka esitetään lisättäväksi käsiteltävälle momentille. Tilanteen helpottamiseksi valiokunta pitää myös keskeisenä, että luottolaitokset tarjoavat aktiivisesti asiakkailleen mahdollisuutta valtioneuvostokauseseen.

Valtioneuvostokaus on konkreettinen apu ja nykytilanteessa erittäin tärkeä toimenpide. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nousi kuitenkin esiin, että suurimmilla tiloilla kustannusnousu on varovaisesti arvioiden 100 000—200 000 euroa. Tilakohtainen lainan enimmäismäärä on 62 500 euroa, joten nykyisen suuruinen valtioneuvostokaus on riittämätön. Lisäksi maksuvalmiuslainaa tarvitsevien tilojen lukumäärä saattaa olla arvioitua (noin 800 tilaa) suurempi.

Valiokunta pitää näin ollen välttämättömänä myös muita nopeasti toteutettavia toimia akuutin kriisin ratkaisemiseksi, kuten kiinteistöveron vapautusta maatalouden tuotantorakennuksille. Pysyvä kannattavuuden kohentaminen edellyttää kuitenkin ennen kaikkea markkinatilanteen parantamista ja sitä kautta tuottajahinnan kohoamista. Keskeistä on mm., että Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä elintarvikemarkkinavaltuutettu seuraavat aktiivisesti markkinoiden toimivuutta ja reagoivat ripeästi häiriöihin ja markkina-aseman väärinkäyttöön. Reilut kauppatavat on saatava käyttöön, jotta tuottajan osuus lopputuotteen hinnasta kasvaa. Kannattavuuden parantaminen on ehto tuotannon jatkuvuudelle, huoltovarmuuden turvaamiselle ja ylipäätään kotimaisen ruokaketjun tulevaisuudelle.

Eduskunnan kirjelmä EK 10/2022 vp (11.3.2022)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 §:ssä tarkoitetun siirron maksamiseen.

II lisätalousarviesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 35 700 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 35 000 000 euroa liittyy huoltovarmuutta ja vihreää siirtymää tukevaan kokonaisuuteen, josta 28 000 000 euroa on tarkoitettu maatalojen energiantuotantoon ja käyttöön sekä muihin huoltovarmuuteen liittyviin investointeihin ja 7 000 000 eurolla mahdollistetaan maksuvalmiuslainojen voimassa olevan lainsäädännön mukaisen myöntövaltuuden täysimääräinen käyttö. Lisäyksestä 700 000 euroa on siirtoa momentilta 30.20.48 Peltopankki-pilotin toteuttamiseen maatilatalouden kehittämisrahastosta rahoitettavan tilusjärjestelytoiminnan maanostojen yhteydessä.

2022 II lisätalousarvio	35 700 000
2022 I lisätalousarvio	8 000 000
2020 tilinpäätös	166 800 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 35 700 000 euroa.

62. *Eräät valtionavut* (siirtomääräraha 2 v)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 6 397 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten keräilystä ja hävittämisestä maksettavaan valtionapuun (VNA 998/2017)
- 2) valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin (VNA 166/2005)
- 3) valtionapujen myöntämiseen Helsingin yliopistolle käytettäväksi eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun
- 4) valtionapujen myöntämiseen Tampereen yliopistolle käytettäväksi eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen
- 5) valtionapujen myöntämiseen maatalojen bioturvallisuutta ja eläinten terveyden seurantaan parantaviin kehittämissankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tavoitteena on varmistaa, että tiloilla kuolleet tuotantoeläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EU:n asetus 1069/2009) vaatimusten mukaisesti.

Valtionapuja on tarkoitus myöntää eläinsuojelujärjestöille ja Helsingin yliopistolle eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun. Lisäksi valtionapua myönnetään Tampereen yliopistolle (FICAM, vaihtoehtomenetelmäkeskus eläinkokeille) eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen ja koulutukseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen	5 080 000
Valtionavut valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille	87 000
Valtionapu Helsingin yliopistolle	400 000
Valtionapu Tampereen yliopistolle, FICAM	300 000
Valtionavut maatilojen bioturvallisuuden ja eläinten terveyden seurannan kehittämiseen	530 000
Yhteensä	6 397 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtionavut maatilojen bioturvallisuuden ja eläinten terveyden seurannan kehittämiseen (HO 2019)	280
Yhteensä	280

2022 talousarvio	6 397 000
2021 talousarvio	6 117 000
2020 tilinpäätös	5 767 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Valiokunta kiinnittää huomiota viime vuosina Euroopassa levinneeseen afrikkalaiseen sikaruttoon (ASF), joka on kasvava uhka kotimaiselle sianlihan tuotannolle ja elintarviketeollisuudelle. Euroopassa ASF on aiheuttanut toimialalle jo korvaamattomia taloudellisia vahinkoja, ja Suomeen levitessään se voisi johtaa merkittäviin haittoihin ja kotimaisen tuotannon taantumiseen useiksi vuosiksi. Valiokunta pitää tarpeellisena hanketta, jossa vahvistetaan ASF:n torjuntaa mm. tehostamalla tautiin liittyvää tiedotusta sekä koordinoimalla käytännön torjuntatyötä. Hanke auttaa toimialaa ennaltaehkäisemään ASF-tautia ja suojaamaan sitä eläintaudin tuottamalta riskiltä.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa villisikahankkeeseen, jossa ennaltaehkäistään afrikkalaisen sikaruton leviämistä Suomessa.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 6 497 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten keräilystä ja hävittämisestä maksettavaan valtionapuun (VNA 998/2017)
- 2) valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin (VNA 166/2005)
- 3) valtionapujen myöntämiseen Helsingin yliopistolle käytettäväksi eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun
- 4) valtionapujen myöntämiseen Tampereen yliopistolle käytettäväksi eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen
- 5) valtionapujen myöntämiseen maatilojen bioturvallisuutta ja eläinten terveyden seurantaan parantaviin kehittämissankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

40. Luonnonvaratalous

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Luonnonvarataloudella tarkoitetaan metsiin, kaloihin, riistaan ja veteen pohjautuvien luonnonvarojen kestävä ja vastuullista hyödyntämistä.

Maailmanlaajuiset muutostekijät — ilmastonmuutos, teknologian nopea kehitys, kilpailu ehtyvistä luonnonvaroista, arvojen ja asenteiden muutos — muuttavat luonnonvarasektorin toimintaympäristöä. Niiden seurauksiin on varauduttava, mutta ne tarjoavat myös uusia mahdollisuuksia.

Ilmaston lämpeneminen ja muutokset sää- ja vesiololoissa vaikuttavat suoraan luonnonvaratalouden toimintaedellytyksiin riskejä tuoden, mutta tarjoavat onnistuneella sopeutumisella myös uusia mahdollisuuksia. Nopea teknologinen kehitys avaa luonnonvaratalouteen uusia ulottuvuuksia arvoverkkojen eri osissa, erityisesti siirryttäessä tuottaja- ja biomassalähtöisestä toiminnasta kohti kuluttaja- ja palvelulähtöistä luonnonvarataloutta. Luonnonvaratiedon määrä ja tarkkuus tulevat kasvamaan merkittävästi ja tiedon hyödyntämisessä on suuria mahdollisuuksia luonnonvarasektorin laajenemiselle ja kansainvälistymiselle. Globaali kilpailu niukkenevista luonnonvaroista ja kestävästi tuotettujen raaka-aineiden kysynnän kasvu ovat iso mahdollisuus luonnonvarataloudelle. Suomella on runsaiden ja kestävästi hoidettujen luonnonvarojen sekä korkeatasoisen osaamisen ansiosta hyvät edellytykset vastata kasvavaan kysyntään.

Ristiriitaiset tavoitteet voivat heikentää luonnonvarojen hyödynnettävyyttä ja liiketoimintamahdollisuuksien toteutumista. Suomen luonnonvarojen tila sekä luonnonvaratalouden toimintatavat tunnetaan huonosti rajojemme ulkopuolella, mikä voi johtaa Suomen luonnonvaratalouden kehittämisen kannalta haitallisiin ja ristiriitaisiin päätöksiin kansainvälisiä sopimuksia tai EU-lainsäädäntöä valmisteltaessa.

Luonnonvaratalouden toimialaan kuuluvat metsätalous, elinkeinokalatalous, vapaa-ajankalastus ja riistatalous sekä vesitalous ja yleiset luonnonvara-asiat. Pääosa näiden tehtävien hoitamiseen tarvittavista määrärahoista, n. 234 milj. euroa, on budjetoitu tähän lukuun. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa luonnonvaratalouden tehtävissä ja Suomen ympäristökeskuksessa vesitaloustehtävissä työskentelee vakinaista henkilöstöä n. 200 henkilötyövuoden verran. Näistä aiheutuvat palkkaus- ja yleishallintomenot on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilla 32.01.02 sekä ympäristöministeriön momentilla 35.01.04. Luonnonvaratalouden tehtäviin kuuluu myös sisäministeriön hallinnonalalla Rajavartiolaitoksen suorittama riista- ja kalatalouden valvonta.

Hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet

Uudistuva ja kestävä luonnonvaratalous lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä:

- Luonnonvaratalouden toimintaympäristö on kilpailukykyinen
- Luonnonvaroihin ja -tuotteisiin perustuva liiketoiminta on monipuolista ja jalostusaste kasvaa
- Luonnon aineettomien hyödykkeiden ja hyvinvointipalveluiden käyttö lisääntyy
- Uusiutuvien luonnonvarojen elinvoimaisuus, luonnon monimuotoisuus ja elinympäristöjen tila paranee sekä niiden käytön kestävyys turvataan
- Hillitään ilmastonmuutosta etenemällä kohti hiilineutraalisuutta, materiaalitehokkuutta ja suljettuja kiertoja
- Sopeudutaan ilmastonmuutokseen ja varaudutaan siitä aiheutuviin riskeihin
- Luonnonvaratalouden osaaminen, yhteistyö ja kumppanuudet vahvistuvat.

Luotettavat ja laaja-käyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta:

— Ruokaan ja uusiutuviin luonnonvaroihin liittyvät paikkatiedot mahdollistavat tehokkaita prosesseja ja palveluita sekä uutta liiketoimintaa.

Tunnusluvut

	2019 toteutuma	2020 arvio	2021 arvio	2022 tavoite
— Metsätalouden arvonlisäys, milj. euroa	3 902	ennallaan	nousee	nousee
— Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto, % (ilman kantohintojen vuotuista muutosta)	4,7	4,6	nousee	nousee
— Runkopuun hakkuukertymä, milj. m ³	73,3	65,2	nousee	nousee
— Metso-toimenpiteet yksityismetsissä, ha	47 810	51 486	55 536	58 736
— Kaupallisen kalastuksen tuotannon arvo, milj. euroa	52,8	48,0	laskee	nousee
— Vesiviljelyn tuotannon arvo, milj. euroa	91,7	91,0	nousee	nousee
— Kalanjalostuksen ja kalakaupan liikevaihto, milj. euroa	814,7	850,0	nousee	nousee
— Vapaa-ajankalastuksen saaliin arvo, milj. euroa	51,0	nousee	nousee	nousee
— Vapaa-ajankalastajien kalastuspäivien lukumäärä, milj. kpl	16,0	nousee	ennallaan	ennallaan
— Asukkaiden määrä merkittävillä tulvariskialueilla	5 872	5 800	5 700	laskee
— Vesihuoltopalvelujen järjestämisen rakennemuutos, vesihuoltolaitosten määrä, kpl	1 090	1 085	1 176	laskee
— Riistasaaliin arvo, milj. euroa	80	nousee	ennallaan	ennallaan
— Pienriistan metsästyspäivien lukumäärä, milj. kpl	3,4	nousee	ennallaan	ennallaan
— Suurpetojen aiheuttamat vahingot, milj. euroa	7,75	9,9	laskee	laskee

20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesilain (587/2011) 3 luvun 14 ja 22 §:n sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettujen sekä muiden vastaavien lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen sekä näihin liittyvien siirtomenojen maksamiseen

2) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen, silloin kun ne liittyvät suoraan kohdan 1) mukaisiin kalakannan hoitotoimenpiteisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään vesistön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. luvanvaraisen toiminnan kalakannoille aiheuttamien vahinkojen kompensoimisen ja estämisen sekä kalataloudellisen

tarkkailun menoihin. Vuonna 2022 kertyväksi arvioidut vesioikeudelliset kalatalousmaksut on merkitty tuloina momentille 12.30.40.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa kulutusmenoiksi ja siirtomenojen osuus vähäiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kalatalousmaksukertymän väheneminen	-200
Yhteensä	-200
2022 talousarvio	3 100 000
2021 talousarvio	3 300 000
2020 tilinpäätös	3 200 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesilain (587/2011) 3 luvun 14 ja 22 §:n sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettujen sekä muiden vastaavien lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen sekä näihin liittyvien siirtomenojen maksamiseen
- 2) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen, silloin kun ne liittyvät suoraan kohdan 1) mukaisiin kalakannan hoitotoimenpiteisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 991 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuden, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon, vesihuollon, maa- ja metsätalouden vesienhallinnan ja muun vesitalouden kehittämiseen, havaintotiedon hankintaan ja vesitietopalveluun, vaikutusten arviointiin, varautumiseen ja riskienhallintaan sekä valtion velvoitteisiin lain, lupapäätösten ja sopimusten perusteella, valtioiden välisiin sopimuksiin perustuvaan rajavesistöyhteistyöhön sekä Suomen vesialan kansainvälisen strategian toteuttamiseen maa- ja metsätalousministeriön toimialalla
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden kansallisena omarahoitusosuutena
- 3) enintään 90 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen
- 4) vesialan liiketoimintaa edistävien valtioiden välisten yhteistyösopimusten toteuttamiseen.

Momentille nettoutetaan yhteistyösapuolten rahoitusosuudet hankkeista, selvityksistä tai muista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla sopimusten tai vesilainsäädännön mukaisien päätösten perusteella. Momentille nettoutetaan myös työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja vesistöjen säännöstely ja hydrologiset tietopalvelut	3 300 000
Vesitalouden kehittäminen, suunnittelu ja seuranta	3 191 000
Valtion vesistö rakenteiden peruskorjaukset ja muut vesistötoimenpiteet	5 000 000
Valtion vesitalousluvista aiheutuvat velvoitteet	2 200 000
Valtiosopimuksiin perustuva rajavesistöyhteistyö, rahoitusosuudet ja jäsenmaksut	300 000
Yhteensä	13 991 000

Palkkauksiin käytettävää määrärahaa on tarkoitus käyttää 82 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonaloilla ja 8 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tulvasuojelu ja peltojen vesienhallinta (HO 2019)	-300
Palkkausten tarkistukset	32
Yhteensä	-268

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	13 991 000
2021 talousarvio	14 259 000
2020 tilinpäätös	23 948 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 491 000 euroa.

Määrärahasta on varattu 500 000 euroa vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelmaan (RRF pilari3) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toinen kappale lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan viimeiseksi kappaleeksi.

Lisäys 500 000 euroa talousarvioesityksen 13 991 000 euroon nähden aiheutuu vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelmaan (RRF pilari3) osoitetusta rahoituksesta osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

2022 talousarvio	14 491 000
2021 talousarvio	14 259 000
2020 tilinpäätös	23 948 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 491 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuteen, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon, vesihuollon, maa- ja metsätalouden vesienhallinnan ja muun vesitalouden kehittämiseen, havaintotiedon hankintaan ja vesitietopalveluun, vaikutusten arviointiin, varautumiseen ja riskienhallintaan sekä valtion velvoitteisiin lain, lupapäätösten ja sopimusten perusteella, valtioiden väliin sopimukseen perustuvaan rajavesistöyhteistyöhön sekä Suomen vesialan kansainvälisen strategian toteuttamiseen maa- ja metsätalousministeriön toimialalla

2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden kansallisena omarahoitusosuutena

3) enintään 90 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen

4) vesialan liiketoimintaa edistävien valtioiden välisten yhteistyösopimusten toteuttamiseen.

Momentille nettoutetaan yhteistyöosapuolten rahoitusosuudet hankkeista, selvityksistä tai muista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla sopimusten tai vesilainsäädännön mukaisen päätösten perusteella. Momentille nettoutetaan myös työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Määrärahasta on varattu 500 000 euroa vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelmaan (RRF pilari3) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 20 000 euroa.

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 100 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 56 000 euroa palkkausten tarkistusten johdosta sekä vähennyksenä 36 000 euroa siirtona momentille 24.01.01 kansainvälisten vesiasioiden koordinaattorin palkkaus- ja muihin menoihin.

Lisäksi momentin henkilötyövuosimäärää on korotettu 10 henkilötyövuodella momentilla olevan vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelman (RRF pilari3) toteuttamiseksi.

2022 II lisätalousarvio	20 000
2022 talousarvio	14 491 000
2021 tilinpäätös	14 259 000
2020 tilinpäätös	23 948 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 20 000 euroa.

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 100 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen.

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 30 897 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusiutuvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen
- 2) uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen
- 3) eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 5) enintään 83 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 7 000 000 euroa maankäyttösektorin ilmastokestäviin toimenpiteisiin (RRF pilari1) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään uusiutuvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja biotaloutta edistäviin kokeilu-, kehittämis-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin. Tavoitteena on parantaa luonnonvarojen kestäväää käyttöön perustuvan kilpailukykyisen liiketoiminnan edellytyksiä. Määrärahalla toteutetaan kansallista biotalousstrategiaa sekä maankäyttösektorin ilmastopolitiikkaa maa- ja metsätaloudessa.

Lisäksi määrärahaa kohdennetaan uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön ja suojeluun liittyvien tietojärjestelmien ja -varantojen yhteiskäyttöisyyden parantamiseen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, haitallisista vieraslajeista aiheutuvien riskien torjumiseen, geenivarojen suojeluun ja kestävään käyttöön sekä luonnon virkistys- ja matkailukäytön edistämiseen. Määrärahalla voidaan myös toteuttaa selvityksiä, joiden avulla pyritään parantamaan luonnonvarojen tilaa ja käyttöä sekä sopeutumista ilmastomuutokseen.

Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2021 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon tällä momentilla 135 000 euroa. Tenojoen lohikantojen heikon tilan vuoksi kalastusta jouduttiin rajoittamaan kesällä 2021 ja kohdentamaan kalastusta muihin lajeihin kuin loheen, eikä lupakertymä ole yhtä hyvin arvioitavissa kuin aiemmin. Kalastuslupatulojen arvioidaan kuitenkin vähenevän noin 500 000 euroon. Tenojoen kalastusluvista vuonna 2022 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitettavalla maankäyttösektorin ilmastokestävillä toimenpiteillä kehitetään ilmastokestäviä ja luonnon monimuotoisuutta turvaavia metsänhoidon ja -käsittelyn menetelmiä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Maankäyttösektorin ilmastokestävät toimenpiteet	7 000 000
Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi: Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka	15 307 000
Elinvoimainen Suomi: Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet	228 000
Luonnonsuojelua vahvistavat toimet	595 000
Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke	2 100 000

Luonnonvara- ja biotalouden muut kokeilu- ja kehittämishankkeet	4 187 000
Tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito	600 000
Kalastusta koskevien sopimusten valvonta	180 000
Kotieläinten ruokinnan päästöjä vähentävien rehun lisäaineiden kehitys ja selvitykset	700 000
Yhteensä	30 897 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 60 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 40 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alkuperäisrotuisten nautojen geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen (siirto momentille 30.10.50) (HO 2019)	-30
Digitaaliset metsänhoidon suositukset -hanke (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-400
Geenivaraohjelman mukaiset palveluhankinnat (siirto momentille 30.01.05) (HO 2019)	-338
Geenivaraohjelman mukaiset palveluhankinnat (siirto momentilta 29.20.21)	96
Kotieläinten ruokinnan päästöjä vähentävien rehun lisäaineiden kehitys ja selvitykset	700
Luonnonsuojelun rahoituksen kasvattaminen (vieraslajien torjunnan tehostaminen) (HO 2019)	300
Maankäyttösektorin ilmastokestävät toimenpiteet (RRF pilari 1)	7 000
Maankäyttösektorin ilmastopolitiikan tutkimus- ja innovaatio-ohjelma (3 htv) (siirto momentilta 30.01.22) (HO 2019 kertaluonteinen)	2 000
Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka, metsitystukijärjestelmän rahoitus (siirto momentille 30.40.47) (HO 2019)	-2 080
Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka (HO 2019 kertaluonteinen)	-5 800
Metsitystukijärjestelmän hallinnointi (-1,5 htv) (siirto momentille 32.01.02) (HO 2019)	-175
Metsitystukijärjestelmän lisärahoitustarve (siirto momentille 30.40.47) (HO 2019)	-2 620
Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelma	1 000
Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke (HO 2019 kertaluonteinen)	-900
Tenojoen kalastuslupatulojen väheneminen	-33
Tuhkalannoitus (siirto momentille 30.40.44) (HO 2019)	-400
Uuden metsitystukijärjestelmän tehtävien resurssointi (-1 htv) (siirto momentille 30.20.01) (HO 2019)	-75
Yhteensä	-1 755

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	30 897 000
2021 III lisätalousarvio	845 000
2021 talousarvio	32 652 000
2020 tilinpäätös	31 895 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään 30 477 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

5) enintään 120 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toisen kappaleen kohta 5) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan toisen kappaleen kohdan 5).

Vähennys 420 000 euroa (-6 htv) talousarvioesityksen 30 897 000 euroon nähden aiheutuu siirrosta momentille 32.01.02 metsitystukijärjestelmän hallinnoinnin rahoitukseen.

Momentin henkilötyövuosien enimmäismäärää korotetaan 43 henkilötyövuodella vuosien 2022—2024 tarvetta varten.

2022 talousarvio	30 477 000
2021 III lisätalousarvio	845 000
2021 talousarvio	32 652 000
2020 tilinpäätös	31 895 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 30,5 milj. euroa, joka on 2,2 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Määräraha antaa valiokunnan mielestä edelleen hyvät mahdollisuudet mm. useita toimialoja koskevien kehittämissuunnitelmien toteuttamiseen.

Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet. Määrärahasta esitetään kohdennettavaksi yhteensä 22,3 milj. euroa hallitusohjelman mukaiseen maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuteen. Ilmastokestävään maa- ja metsätalouteen sekä maankäytön muutoksiin ja kosteikkoihin liittyvillä toimenpiteillä pyritään vähentämään päästöjä, vahvistamaan hiilinieluja ja -varastoja sekä edistämään sopeutumista. Ohjelmaan sisältyy myös tutkimus- ja innovaatio-ohjelma, joka tuottaa tutkittua tietoa maankäytön hiilipäästöjen vähentämisestä sekä hiilinielujen ja -varastojen ylläpidosta ja lisäämisestä.

Metsäsektori on biotalouden merkittävin toimiala, joten on tarpeellista, että momentilta rahoitetaan myös metsätalouden sopeutumista ja ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien hallintaa sekä metsäluonnon monimuotoisuutta edistäviä hankkeita. Menetelmien kehittämisen ja koulutuksen avulla metsätaloudessa voidaan siirtyä aiempaa paremmin kohdennettuihin ja monimuotoisempiin hakkuu- ja kasvatuserämenetelmiin (ns. täsmämetsätalouteen), joissa mm. maaperä ja luontoarvot sekä vesienpuhdistus otetaan nykyistä vahvemmin huomioon.

Ravinteiden kierrätykseen esitetään 2,1 milj. euron rahoitusta, jolla mahdollistetaan biomassojen käsittelyyn, kierrätyslannoitteiden tuotantoon ja vesienpuhdistukseen liittyvien kehityshankkeiden jatkaminen. Rahoitusta on käytetty myös maatalouden ravinnekierron ja energiatuotannon edistämiseen, ravinteiden kierrätyksen tilastoinnin parantamiseen sekä kierrätysteemojen koulutukseen maatalousalan oppilaitoksissa.

Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä etenkin maaperään kertyneiden ravinnevarojen hyödyntämistä ja kierrätyslannoitteiden aktiivista kehittämistä ja käyttöönnoton tehostamista. Perinteisten lannoitteiden hintojen nousu lisää kiinnostusta orgaanisten lannoitteiden kysyntään, johon tulee kyetä vastaamaan.

Saaristomeren valuma-alueet. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä hallituksen huhtikuussa 2021 käynnistämää Saaristomerialueohjelmaa, jonka tavoitteena on kääntää Saaristomeren valuma-alueen maatalouden kuormitus laskuun ja saada se pois Itämeren suojelukomission (HELCOM) ns. hotspot-listalta (Itämeren suurimmat kuormittajat) viimeistään vuonna 2027. Vuonna 1992 laaditulla listalla on vielä yhteensä 42 kohdetta. Vaikka ravinteiden käyttö on oleellisesti alentunut viimeisten 20 vuoden aikana, valuma-alueen ravinteiden määrä ei ole merkittävästi vähentynyt aiemmasta kertymästä johtuen.

Valiokunta viittaa mietintönsä momenttiin 35.10.61 ja toteaa, että tiekartta hotspot-listalta poistoon tarvittavista toimenpiteistä on valmistelussa ympäristöministeriön hallinnonalalla, jossa toteutetaan mm. nopeavaikutteista kipsikä-

sittelyä valuma-alueella. Maa- ja metsätalousministeriön puolella tavoitteena on erityisesti peltojen fosforipitoisuuksien alentaminen sekä alueelle muodostuneiden isojen kotieläintuotantoyksiköiden lannan entistä parempi prosessointi biokaasutuotantoon ja kierrätyslannoitevalmisteiksi, joita voidaan kuljettaa kustannustehokkaasti lisäravinteita tarvitseville pelloille. Tavoitetta tukee valmisteilla oleva biokaasun ja lannan ravinnekiertokorvaus, jonka käyttöönotto vaatii kuitenkin EU:n notifiointia. Lannan tehokkaalla siirtämisellä voitaisiin osaltaan vähentää myös turvemaiden käyttötarvetta lannan levitykseen.

Valiokunta pitää oleellisena, että toimenpiteet kohdistetaan kaikkein vaikuttavimmille alueille. Keskeistä on myös jatkaa Saaristomeren valuma-alueella jo käynnissä olevia hankkeita, kuten puun käyttöä vesienhallinnassa. Samoin muut vesien ravinnetasetta pienentävät menetelmät, kuten järviruo'on poisto ja hoitokalastus, sekä peltojen kasvukunnan parantaminen ovat kokonaisuuden kannalta merkittäviä. Toimenpiteisiin tulee olla riittävät taloudelliset kannusteet ja niiden toimeenpano tulee edistää myös neuvonnalla ja koulutuksella.

Vieraslajien torjunta. Momentilta rahoitetaan lisäksi mm. vieraslajien torjuntaa. Haitalliset vieraslajit ovat yksi merkittävimmistä uhkatekijöistä luonnon monimuotoisuudelle, joten niiden torjunnan tehostaminen on tärkeää. Tehtävien toimeenpano edellyttää valtakunnallista koordinoitua sekä tehokasta tiedonvälitystä ja viestintää (myös ELY-keskusten ja Luonnonvarakeskuksen kohdennettuja resursseja).

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 30 477 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, biotaloutta, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskeviin kehittämis-, kokeilu-, investointi- ja vienninedistämishankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen
- 2) uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen
- 3) eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 5) enintään 120 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 7 000 000 euroa maankäyttösektorin ilmastokestäviin toimenpiteisiin (RRF pilari1) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on osa maatalouden huoltovarmuuspakettia sekä vihreän siirtymän kokonaisuutta ja se kohdentuu ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmalle.

2022 II lisätalousarvio	3 000 000
2022 talousarvio	30 477 000
2021 tilinpäätös	33 497 000
2020 tilinpäätös	31 895 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 3 000 000 euroa.

IV lisätalousarvioesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Momentilta vähennetään 1 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman päivityksen mukainen maankäyttösektorin ilmastokestävien toimenpiteiden rahoitukseen kohdistuva vähennyksen osuus.

2022 IV lisätalousarvio	-1 500 000
2022 II lisätalousarvio	3 000 000
2022 talousarvio	30 477 000
2021 tilinpäätös	33 497 000
2020 tilinpäätös	31 895 000

Eduskunnan kirjelmä EK 53/2022 vp (25.11.2022)

Momentilta vähennetään 1 500 000 euroa.

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 10 636 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa sekä vesitalouden varautumista ja riskienhallintaa parantavien tulvasuojelu- ja muiden hankkeiden avustamisesta ja valtion työnä toteutettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesiluonnonvarojen kestävää käyttöä edistävien kehittämis- ja investointihankkeiden avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan hankkeista aiheutuvan henkilöstön palkkausmenojen ja muiden kulutusmenojen sekä sijoitusmenojen maksamiseen

4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden kansallisena omarahoitusosuutena.

Määrärahasta on varattu 2 000 000 euroa vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelman (RRF pilari3) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavina toimenpiteinä tukea myönnetään vesistötoimenpiteille tulvariskien hallintaan ja muiden erilaisten vesitaloudellisten riskien ja haittojen vähentämiseen, vesistöjen monipuolisen käytön ja hoidon edistämiseen. Vesiluonnonvarojen kestävää käyttöä edistävinä hankkeina tukea myönnetään vesitaloussektorin kokeilu-, investointi- ja vientitoimintaa sekä innovatiivisia julkisia hankintoja ja niihin liittyviä toimintamalleja edistävillä hankkeilla. Kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseksi määrärahaa käytetään kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistävien hankkeiden toteuttamiseen. Avustusten perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (714/2015).

EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitettava vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma tukee kestävä kehityksen tavoitteita edistäviä vesialan kasvu- ja vientikokonaisuuksia, jotka perustuvat älykkäisiin ratkaisuihin ja digitalisaatioon, vesialaan vihreän kasvun mahdollistajana sekä vesialan ja muiden toimialojen välisen yhteistyön lisäämiseen, resurssitehokkuuden ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä kokonaisvaltaisiin vesihuollon ja vesivarojen hallinnan ratkaisuihin. Ohjelman rahoituksesta 40 % katsotaan edistävän Vihreän siirtymän tavoitetta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma	2 000 000
Vesitaloudelliset riskinhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet	4 879 000
Kalataloudelliset kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet	3 757 000
Yhteensä	10 636 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 90 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 10 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma (RRF pilari3)	2 000
Yhteensä	2 000

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	10 636 000
2021 talousarvio	8 636 000
2020 tilinpäätös	18 566 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Valiokunta nostaa esiin, että ilmaston muuttuessa ja sään ja vesiolosuhteiden ääri-ilmiöiden yleistyessä tarve kivi- ja tulvariskien hallinnan ja vesistö rakenteiden kunnossapidon tukemiseen kasvaa. Momentille esitetään 10,6 milj. euroa, joka on 2 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021. Lisäksi momentille 30.40.21 (Vesivarojen käytön ja hoidon menot) esitetään 14,5 milj. euroa, jolla rahoitetaan mm. valtion vastuulla olevia vesistötoimenpiteitä.

Käsitteltävän momentin määrärahasta on tarkoitus käyttää 4,9 milj. euroa uusien ja keskeneräisten vesitaloudellisten riskienhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden edistämiseen. Rahoitusta ohjataan niin ikään tulvasuojeluun ja peltojen vesienhallintaan, kuten valuma-alue suunnitteluun sekä tulvasuojelurakenteiden perusparannuksiin ja modernisointiin.

Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelma. Valiokunta pitää hyvänä, että määrärahaan sisältyy myös 2 milj. euron rahoitus vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelmaan (RRF-rahoitusta). Ohjelman kokonaisrahoitus on 4 milj. euroa vuosina 2022—2024, millä pyritään vesialan liiketoiminnan ja vientihankkeiden merkittävään kasvuun. Globaalin vesialan liiketoiminnan arvioidaan olevan vuositasolla 400—500 mrd. euroa, ja ilmastonmuutoksen myötä ala on kasvava. Suomen liiketoimintamahdollisuuksissa turvallisen veden tuotanto, jätevesien puhdistus ja veden hyödyntäminen on arvioitu kärkisijoille. Rahoituksella tuetaan vesialan toimijoiden kansainvälistymistä ja kehitetään toimijoiden korkean osaamisen keskittymiä ja innovaatioalustoja.

Vaelluskalakantojen elvyttäminen. Momentilta rahoitetaan myös tarpeellisia kalataloudellisia kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeita 3,8 milj. eurolla. Määrärahalla jatketaan ns. NOUSU-ohjelman toteuttamista, jossa rakennetaan kalateitä ja muita kalan kulkuun liittyviä ohitusratkaisuja sekä puretaan vaellusesteitä. Ohjelmalla tuetaan niin ikään pienvesivoimalaitosten toiminnan lakkauttamishankkeita ja niihin liittyviä vesistöjen ennallistamishankkeita.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Porvoonjoen Strömbergin kalatien ja Keravanjoen Kirkonkylänkosken kalateiden kunnostamiseen.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 10 836 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa sekä vesitalouden varautumista ja riskienhallintaa parantavien tulvasuojelu- ja muiden hankkeiden avustamisesta ja valtion työnä toteutettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) vesiluonnonvarojen kestäväää käyttöä edistävien kehittämis- ja investointihankkeiden avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan hankkeista aiheutuvan henkilöstön palkkausmenojen ja muiden kulutusmenojen sekä sijoitusmenojen maksamiseen
- 4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden kansallisena omarahoitusosuutena.

Määrärahasta on varattu 2 000 000 euroa vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelmaan (RRF pilari3) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

IV lisätalousarvioesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 300 000 euroa.

Vuoden 2020 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 300 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu tulvapenkereiden kunnostushankkeen määrärahojen uudelleenbudjetoinnista.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Selvitysosa: Tenojoen kalastuslupatuloista palautetaan vuonna 2022 vesialueiden omistajille vuonna 2021 kertyneiden kalastuslupatulojen palautettava osuus. Vuoden 2021 talousarviossa kertymäksi on arvioitu 620 000 euroa. Tenojoen lohikantojen heikon tilan vuoksi kalastusta jouduttiin rajoittamaan kesällä 2021 ja kohdentamaan kalastusta muihin lajeihin kuin loheen, eikä lupakertymä ole yhtä hyvin arvioitavissa kuin aiemmin. Kalastuslupatulojen arvioidaan kuitenkin vähenevän noin 500 000 euroon. Yksityisille vesialueen omistajille vesialueomistuksen mukaisessa suhteessa palautettava osuus on noin 73 %, mikä on huomioitu momentin määrärahasossa. Tenojoen kalastuslupamaksutuloista valtiolle kuuluva osuus on otettu huomioon momentin 30.40.22 määrärahasssa. Tenojoen kalastusluvista vuonna 2022 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Saimaannorpan suojeluun liittyvillä sopimuskorvauksilla korvataan vapaaehtoisista kalastuksen rajoittamissopimuksista aiheutuvia haittoja vesialueiden omistajille. Kalastuksen rajoittamisen sopimusalueita on tarkoitus laajentaa vuoden 2021 aikana 298 km²:llä, jolloin sopimusalue olisi kooltaan 2 696 km². Vuonna 2022 sopimuksista maksettavan korvauksen määrää on tarkoitus korottaa 1,7 eurosta 2,5 euroon hehtaarilta, koska korvaustaso on säilynyt samana vuodesta 1982 lähtien. Sopimuskorvauksiin tarvittava määräraha olisi vuonna 2022 yhteensä 674 000 euroa, missä lisäystä edellisvuoteen 216 000 euroa korvaustason noususta johtuen. Momentille 30.40.62 on varattu varoja saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen kaupallisille kalastajille.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 90 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 10 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Saimaannorpan suojelusopimusten sopimuspalkkion korotus	216
Tenojoen kalastuslupatulojen väheneminen	-87
Yhteensä	129
2022 talousarvio	1 874 000
2021 III lisätalousarvio	6 000 000
2021 talousarvio	1 745 000
2020 tilinpäätös	1 603 378

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 1 874 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Tenojoen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen
- 2) kalastuslain (379/2015) 60 §:n mukaisista saimaannorpan suojeluun liittyvistä kalastuksen rajoittamissopimuksista vesialueiden omistajille maksettaviin korvauksiin siten, että korvauksen suuruus on 2,5 euroa hehtaarilta
- 3) lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesi- ja kalastusasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten, kustannusten ja päätösmaksujen sekä niitä koskevien korkojen ja viivästyskorkojen maksamiseen
- 4) metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) perusteella aiheutuvien korvausten ja muiden menojen maksamiseen
- 5) laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien metsätuhojen kartoituksesta ja tuhoalueita koskevien ilmakuviin tuottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

6) metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain (1113/1990) mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista

7) Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksamiseen

8) kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain (998/2012) mukaisten avustusten maksamiseen

9) Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta annetussa laissa (501/1991) määrättävien korvausten ja kustannusten sekä niitä koskevien korkojen ja viivästyskorkojen maksamiseen

10) vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain (1709/2015) 17 §:n perusteella aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista

11) kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioletus HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 4 760 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaisiin menoihin

2) edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen ja enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n mukaisia menoja ovat riistavahinkolain (105/2009) mukaisten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuvat menot sekä riistavahinkokisteristä ja muista hirvieläinten metsästyksen hallinnointiin liittyvistä tietojärjestelmistä aiheutuvat menot. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta, tutkimuksesta ja hoidosta aiheutuviin menoihin sekä muihin vastaaviin menoihin. Hirvieläinten pyyntilupamaksuista vuonna 2022 kertyväksi arvioidut tulot on merkitty momentille 12.30.42.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vahinkojen korvaukset	2 200 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	500 000
Hirvieläinkantojen seuranta ja tutkimus	700 000
Riistavahinkokisteri	200 000
Hirvieläinkantojen hoito	1 160 000
Yhteensä	4 760 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 90 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 10 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hirvieläinten pyyntilupamaksukertymän väheneminen	-840
Yhteensä	-840
2022 talousarvio	4 760 000
2021 talousarvio	5 600 000
2020 tilinpäätös	5 600 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 4 760 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaisiin menoihin
- 2) edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen ja enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 8 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistavahinkolaisissa (105/2009) määriteltyjen suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta, ehkäisemisestä, valvonnasta ja riistavahinkolain toimeenpanosta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha käytetään vuonna 2021 tapahtuneiden petovahinkojen korvaamiseen. Porovahinkokorvaukset maksetaan riistavahinkolain 9 §:n 2 momentin mukaan talousarvion rajoissa ja muut vahingot täysimääräisesti. Korvattavien vahinkojen arvioidaan laskevan vuoden 2020 tasosta. Kotieläinvahinkojen arvioidaan pysyvän ennallaan.

Vuonna 2020 vahinkojen määrä oli 9,9 milj. euroa, josta porovahinkojen osuus oli 9,4 milj. euroa ja kotieläinvahinkojen osuus 0,5 milj. euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaaminen	7 500 000
Suurpetojen aiheuttamien kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen korvaaminen	600 000
Vahinkojen ehkäiseminen ja valvonta	750 000
Yhteensä	8 850 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 98 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 2 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Porovahinkojen korvaukset)	-2 400
Yhteensä	-2 400

2022 talousarvio	8 850 000
2021 talousarvio	11 250 000
2020 tilinpäätös	8 850 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 8,85 milj. euroa, joka on 2,4 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Määräraha käytetään vuonna 2021 tapahtuneiden vahinkojen korvaamiseen.

Porovahinkojen määrän arvioidaan laskevan 8,8 milj. euroon vuonna 2021, kun se vuonna 2020 oli 9,4 milj. euroa. Kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen ennakoitaan jäävän alle 0,6 milj. euroon. Lisäksi momentilta maksetaan vahinkojen ehkäisy- ja valvontatoimenpiteitä noin 0,75 milj. eurolla. EU:n oikeusperusta asettaa porovahinkojen korvauksille 10 milj. euron maksukaton, jonka yli meneviä korvauksia joudutaan leikkaamaan. Vuoden 2021 vahinkojen arvioidaan kuitenkin jäävän selvästi alle asetetun rajan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että suojeltujen eläinten aiheuttamat vahingot korvataan täysimääräisesti. Tämä lisää myös osaltaan petopolitiikan hyväksyttävyyttä. Rahoitusta on siten tarvittaessa lisättävä vuoden 2022 lisätalousarvioesityksessä. Vahinkojen ehkäisemistä tulee niin ikään edelleen kehittää ja varmistaa, ettei asetettu 10 milj. euron raja ylity myöskään vuonna 2022. Suurpetovahinkojen vähentäminen vaatii valiokunnan mielestä nykyistä toimivampia ja tuloksellisempia toimia.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 8 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistavahinkolaisissa (105/2009) määriteltyjen suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta, ehkäisemisestä, valvonnasta ja riistavahinkolain toimeenpanosta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

II lisätalousarviesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 700 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäystä aiheuttaa suurpetojen vuonna 2021 aiheuttamien porovahinkojen täysimääräisestä korvauksesta valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 33/2021 vp) mukaisesti. Vuoden 2021 porovahingot laskivat edellisvuoden 9,4 milj. eurosta 8,98 milj. euroon, mutta talousarvion mukaisella määrärahalla korvauksia on pystytty maksamaan vain 94 % korvaustasoon saakka.

2022 II lisätalousarvio	700 000
2022 talousarvio	8 850 000
2021 tilinpäätös	11 250 000
2020 tilinpäätös	8 850 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 700 000 euroa.

44. *Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen* (arviomääräraha)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 57 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisia tukipäätöksiä enintään 60 200 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2021 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä vuonna 2022.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään metsien kestävä hoitoa ja käyttöä myöntämällä tukea yksityismetsissä tehtäviin metsänhoito- ja perusparannustöihin.

Määrärahalla toteutettavien töiden suora työllisyysvaikutus on n. 1 900 henkilötyövuotta.

Määrärahan jakautuminen ja myöntämisvaltuudesta valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2022	2023	2024	2025	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset	24,01	12,22	4,70	3,58	44,51
Vuoden 2022 sitoumukset	33,12	15,00	7,00	5,08	60,20
Yhteensä	57,13	27,22	11,70	8,66	104,71

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä, kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentilta 30.40.46)	1 700
Tuhkalannoitus (siirto momentilta 30.40.22) (HO 2019)	400
Yhteensä	2 100

2022 talousarvio	57 130 000
2021 I lisätalousarvio	3 750 000
2021 talousarvio	55 030 000
2020 tilinpäätös	50 271 937

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 57,1 milj. euroa, joka on 2,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Myöntämisvaltuudeksi esitetään 60,2 milj. euroa, joka mahdollistaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan aktiivisen hankerahoituksen vuonna 2022. Rahoitus suunnataan alueellisten metsäohjelmien tarvearvion perusteella yksityismetsänomistajien metsänhoito- ja metsänparannustöihin. Toteutettavien töiden suoran työllisyysvaikutuksen arvioidaan olevan noin 1 900 henkilötyövuotta.

Vuonna 2021 kestävä metsätalouden rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettäviä tukia odotetaan jäävän käyttämättä jopa yli 10 milj. euroa, minkä arvioidaan johtuvan vilkkaana käyvästä puukaupasta. Puuntuotannon kestävyys turvaamiseksi on tärkeää, että tavoitteiden mukainen taimikon varhaishoito ja nuoren metsän hoito toteutetaan. Tällä on keskeinen merkitys myös metsäenergian saatavuuden varmistamiseen. On näin ollen hyvä, että Suomen metsäkeskus on aloittanut Tule metsään! -kampanjan metsänomistajien ja metsäammattilaisten kannustamiseksi metsänhoitotyöhön.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että metsäteiden rakentamisen ja perusparantamisen työmäärät eivät ole viime vuosina ylittäneet tavoitteisiin. Tämä vaikuttaa pitkällä tähtäimellä teiden liikennöitävyyteen, joka mahdollistaa metsienhoitotyöt sekä puunkorjuun ja -kuljetukset sekä osaltaan myös metsien laajan virkistyskäytön. Suometsien hoidon työmäärät ovat niin ikään huolestuttavasti vähentyneet. Suometsiä on noin neljännes Suomen metsistä, ja niiden hoidossa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistö- ja ympäristövaikutusten suunnitteluun.

Suometsä- ja tiehankkeiden toteuttaminen edellyttävät usein tilojen yhteisiä toimenpiteitä. On siten tärkeää, että näiden palveluiden rahoitus ja tarjoaminen metsänomistajille on riittävää.

Metsätalouden merkitys

Valiokunta painottaa, että uudistuva metsä on ollut vuosikymmenten ajan Suomen hyvinvoinnin perusta ja samalla se on myös tehokas hiilinielu ja -varasto. Hyvin hoidettu kasvava metsä luo edellytykset metsäteollisuuden olemassaololle ja kasvulle. Se on Suomen kansantaloudelle tärkeä työn ja toimeentulon sekä vientitulojen mahdollistaja. Metsätalouden ja metsäteollisuuden merkitystä Suomelle ei voi korostaa liikaa nykyisessä taloustilanteessa ja julkisen talouden tasapainottamisessa.

Puupohjaisten tuotteiden markkinoiden arvioidaan kasvavan noin 175 mrd. eurolla vuoteen 2035 mennessä. Kilpailukyky ratkaisee maantieteelliset alueet, joille kasvu kohdistuu. Momentin määrärahalta (kuten myös valtionavulla Suomen metsäkeskukselle mom. 30.40.46) on keskeinen vaikutus siihen, miten metsänomistajia (ml. perikunnat) aktivoidaan ilmastokestävään ja tuottavaan metsänhoitoon.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 57 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisia tukipäätöksiä enintään 60 200 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2021 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä vuonna 2022.

45. *Metsäluonnon hoidon edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 7 527 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla toteutetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa (METSO).

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2022 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen metsäluonnon hoidon edistämiseksi seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä turvataan ympäristötuella ja metsäluonnon elinympäristöjen hoitohankkeilla noin 3 200 hehtaarin alueella

— vesienhoitoa turvataan suunnittelemalla monitavoitteisia vesiensuojeluhankkeita.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ympäristötuki	6 527 000
Metsäluonnon hoitohankkeet	1 000 000
Yhteensä	7 527 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luonnonsuojelun rahoituksen kasvattaminen (HO 2019): METSO-ohjelma	-500
Yhteensä	-500

2022 talousarvio	7 527 000
2021 talousarvio	8 027 000
2020 tilinpäätös	9 527 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 7,527 milj. euroa, joka on 0,5 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Määräraha on tarkoitus käyttää pääosin METSO-ohjelman toteuttamiseen (7,5 milj. euroa).

Valiokunta toteaa, että esitetyllä rahoitustasolla METSO-ohjelman toteutusaste tulee olemaan vain noin 80 prosenttia vuoden 2025 loppuun mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että ohjelman loppukaudelle (vuodet 2022—2025) määrärahaa on vuosittain käytettävissä 8 milj. euroa nykyistä enemmän.

Helmi-elinympäristöohjelma. Valiokunta kiinnittää huomiota myös maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhdessä toteuttamaan Helmi-elinympäristöohjelmaan, jonka toteutus jatkuu vuoteen 2030 saakka. Ohjelman kokonaiskustannuksen arvioidaan olevan 755 milj. euroa (keskimäärin 75,5 milj. euroa/vuosi). Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla tavoitteena on yksityismailla tapahtuva soiden ennallistaminen, vesien palauttaminen suojeleuksille, suojelealueiden ulkopuolisten lintuvesien kunnostaminen sekä pienvesien ja niiden lähivaluma-alueiden kunnostaminen. Maa- ja metsätalousministeriön osalta rahoitus jakaantuu usealle eri momentille. Vuonna 2022 käsiteltävällä momentilla vajeusta on 1,9 milj. euroa ja muilla momenteilla (30.01.01, 30.40.22, 30.40.31 ja 30.40.46) lisätarve on yhteensä 2,3 milj. euroa.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 7 527 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 40 674 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) muuna julkisena rahoitusosuutena Suomen metsäkeskuksen valtionaputoimintaan kuuluvissa EU-hankkeissa
- 3) Suomen metsäkeskukselle kuuluvien Eläke-Tapio -lisäeläkejärjestelmän vuosimaksuista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen metsäkeskus on metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Suomen metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo Suomen metsäkeskusta.

Suomen metsäkeskuksen toiminnan tärkein kohderyhmä ovat yksityismetsänomistajat, jotka omistavat 440 000 metsälöä (12,1 milj. hehtaaria, noin 60 % Suomen metsämaa-alasta). Suomen metsäkeskus valvoo metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitaa muut sille säädetyt viranomaistehtävät, kuten vuosittain n. 120 000 metsänkäyttölmoituksen ja n. 80 000 Kemera-hakemuksen ja toteutusilmoituksen käsittelyn. Metsäkeskus kerää alueellista metsävaratietoa n. 1,7 milj. hehtaaria sekä neuvoo ja kouluttaa n. 30 000 metsänomistajaa ja metsäalan toimijaa vuosittain.

Metsäkeskuksen toiminnan tuottavuutta parantavia toimenpiteitä ovat sähköisen asioinnin, metsätiedon hyödyntämisen sekä metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden neuvontapalveluiden kehittäminen.

Pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2022 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Suomen metsäkeskuksen toiminnalle seuraavat tavoitteet:

Suomen metsäkeskuksen tulostavoitteet

	2020 toteutuma	2021 tulostavoite	2022 tulostavoite
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja päätöksenteon kokonaiskustannukset ilmoitusta kohden, €	12	11	10
Rahoituslain mukaisten nuoremetsänhoidon hakemusten käsittelyn kokonaiskustannukset hakemusta kohden, € ¹⁾	69	73	71
Rahoituslain taimikon varhaishoidon ja nuoremetsänhoidon tarkastusten yksikkökustannukset €/kpl	277	275	275
Metsävaratiedon keruukustannukset €/ha ²⁾	2,8	4,5	4,0
2. Suoritettavatavoitteet			
Metsävaratiedon keruutavoite, ha	1 986 000	2 500 000	2 330 000
Vuoden aikana Metsään.fi -palvelua käyttäneet metsänomistajat, kpl	58 400	50 000	60 000
Metsään.fi käyttäjämäärä, yritykset	942	900	1 000
Avoimen metsätiedon hyödyntäminen laajenee			
— ladattujen aineistopakettien määrä, GiB	25 000	26 250	30 000
— rajapintakutsujen määrä rajapinnassa, kpl	50 000 000	52 500 000	60 670 000
— karttapalvelujen katselukerrat, kpl	130 000	136 500	158 000
3. Laatuavoitteet			
Otantatarkastuksessa rahoituskelpoisuudeltaan hyvien nuoren metsän hoidon hankkeiden osuus suoritepinta-alasta vähintään, %	73	75	75
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	2,8	3,5	3,0

¹⁾ Hakemusten käsittelykustannukset vaihtelevat pitkälti hakemusmäärien perusteella.

²⁾ Vuonna 2021 otettiin käyttöön uusi aikaisempaa tarkempi metsävarojen inventointijärjestelmä, jonka keilaus-, tulkinta- ja vertailukoelakustannukset ovat aikaisempaa korkeammat.

Määrärahalta toteutettavan toiminnan kustannusten (milj. euroa) ja henkilötyövuosien (htv) arvioitu jakautuminen prosesseille

	2020 toteutuma		2021 arvio		2022 arvio	
	kustannukset	htv	kustannukset	htv	kustannukset	htv
Metsätieto- ja tarkastuspalvelut	19,0	290	20,5	291	20,0	285
Elinkeinopalvelut	9,6	146	9,0	149	8,8	144
Hallintopalvelut	3,5	41	3,5	42	3,4	41
Kehityspalvelut	7,9	29	9,2	29	8,5	28
Yhteensä	40,0	506	42,2	511	40,7	498

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä, kertaluonteisen lisäyksen poisto (siirto momentille 30.40.44)	-1 700
Palkkausten tarkistukset	203
Yhteensä	-1 497

2022 talousarvio	40 674 000
2021 I lisätalousarvio	250 000
2021 talousarvio	42 171 000
2020 tilinpäätös	39 286 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 40,7 milj. euroa, joka on 1,5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu tietojärjestelmän rakentamiseen osoitetun kertaluonteisen erän poistumisesta. Käytännössä Suomen metsäkeskuksen rahoitus on kuluvan vuoden tasolla.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella esitetty rahoitus on kohtuullinen, vaikka se tarkoittaa toiminnan priorisointia ja keskittymistä sektorin elinkeinojen ja metsätalouden kestävyyskannalta keskeisiin tehtäviin. Suomen metsäkeskuksella on merkittävä rooli mm. metsänomistajien ja metsäammattilaisten aktivoinnissa metsänhoidollisiin toimiin.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 40 674 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) muuna julkisena rahoitusosuutena Suomen metsäkeskuksen valtionaputoimintaan kuuluvissa EU-hankkeissa
- 3) Suomen metsäkeskukselle kuuluvien Eläke-Tapio -lisäeläkejärjestelmän vuosimaksuista aiheutuvien menojen maksamiseen.

II lisätalousarvioletitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 3 161 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 2 500 000 euroa aiheutuu yksityisteiden tiestön ja siltojen kuntokartoituksesta ja tiekuntien aktivointitoimista, 350 000 euroa metsähakkeen saatavuutta edistävän neuvontakampanjan toteutuksesta osana vihreän siirtymän kokonaisuutta ja 311 000 euroa palkkausten tarkistuksista.

2022 II lisätalousarvio	3 161 000
2022 talousarvio	40 674 000
2021 tilinpäätös	42 421 000
2020 tilinpäätös	39 286 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 3 161 000 euroa.

47. Tuki joustoalueiden metsitykseen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 6 060 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsityksen tukemisen määräaikaisen lain (1114/2020) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä metsityksen määräaikaisen tukemisen lain mukaisia tukipäätöksiä enintään 8 200 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2021 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä vuonna 2022.

Selvitysosa: Metsityksen tukemisella lisätään metsäpinta-alaa ja hiilinieluja luonnon monimuotoisuutta heikentämättä. Tukea myönnetään maataloustuotannon ulkopuolelle jääneiden peltojen ja muiden avointen alueiden sekä käytöstä poisjääneiden turvetuotantoalueiden metsittämiseen. Metsitystuki muodostuu perustamistoimenpiteiden korvauksesta sekä kahdessa erässä maksettavasta hoitopalkkiosta. Metsitystukea voidaan myöntää ainoastaan yksityiselle maanomistajalle.

Tavoitteena on käynnistää metsitys vuonna 2022 yhteensä 3 000 hehtaarin pinta-alalla.

Määrärahan jakautuminen ja myöntämisvaltuudesta valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2022	2023	2024	2025	2026—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset	3,98	2,63	1,11	0,60	2,22	10,54
Vuoden 2022 sitoumukset	2,08	2,08	1,64	0,60	1,80	8,20
Yhteensä	6,06	4,71	2,75	1,20	4,02	18,74

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka, metsitystukijärjestelmän rahoitus (siirto momentilta 30.40.22)	2 080
Metsitystukijärjestelmän lisärahoitustarve (siirto momentilta 30.40.22) (HO 2019)	2 620
Yhteensä	4 700

2022 talousarvio	6 060 000
2021 III lisätalousarvio	900 000
2021 talousarvio	1 360 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 6,1 milj. euron määrärahaa ja 8,2 milj. euron myöntämisvaltuutta. Talousarvioesityksen mukaan vuoden 2022 tuella on tarkoitus käynnistää metsitys yhteensä 3 000 hehtaarin pinta-alalla. Metsitystuen haku käynnistyi keväällä 2021, ja tuen hyvän kysynnän myötä määrärahoja lisättiin kuluvan vuoden kolmannessa lisätalousarviossa siten, että vuodelle 2021 varattu määräraha on 2,26 milj. euroa ja myöntämisvaltuus 16,4 milj. euroa.

Valiokunta pitää tukea tarpeellisena keinona lisätä metsäpinta-alaa ja hiilinieluja. Tukea myönnetään pelloille, jotka eivät ole enää maatalouskäytössä, muille avoimille alueille sekä käytöstä poisjääneille turvetuotantoalueille. Syyskuun 2021 loppuun mennessä Suomen metsäkeskukseen oli saapunut yli 1 400 hakemusta, joista suurin osa (44 prosenttia) kohdistuu entisille turvetuotantoalueille. Kaiken kaikkiaan turvemaiden osuus hakemuksista on lähes 70 prosenttia.

Valiokunta yhtyy saamansa selvityksen perusteella siihen näkemykseen, että tukimaksuihin varattu määräraha on niukka. Jos kaikki jo käsittelyssä olevat hakemukset hyväksyttäisiin, pelkästään niihin sitoutuisi myöntämismäärä 12,7 milj. euroa.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 6 060 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää metsityksen tukemisen määräaikaisen lain (1114/2020) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä metsityksen määräaikaisen tukemisen lain mukaisia tukipäätöksiä enintään 8 200 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2021 myöntämismäärä on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä vuonna 2022.

50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 13 998 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kuluksien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 3 §:n nojalla valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, minkä kolmen edellisen vuoden metsästäjämäärien perusteella (306 940) arvioidaan samana vuonna kertyvän riistanhoitomaksuina. Riistanhoitomaksun suuruus on 39 euroa ja alle 18-vuotiaalta 20 euroa. Alle 18-vuotiaita metsästäjiä arvioidaan olevan 9 046. Vuonna 2022 kertyväksi arvioidut riistanhoitomaksutulot on merkitty momentille 12.30.45.

Suomen riistakeskuksen toiminnallinen tuloksellisuus

Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toimialueena on koko maa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Suomen riistakeskuksen tehtävänä on edistää kestävästä riistataloudesta, tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa, huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö.

Suomen riistakeskus tukee pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita seuraavasti:

— vastaa riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjä koskevien hoitosuunnitelmien ja niiden päivitysten osallistavasta valmistelusta ja ottaa toiminnassaan, ml. julkiset hallintotehtävät, huomioon vahvistettujen hoitosuunnitelmien linjaukset sekä kansallisen vieraslajistrategian toimenpiteet

— huolehtii kattavasta sidosryhmien kuulemisesta ja osallistamisesta alueellisissa riistaneuvostoissa ja valtakunnallisessa riistaneuvostossa, kehittää ja tukee suurpetoyhdyshenkilöverkoston toimintaa yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten kanssa sekä edistää vapaaehtoisuuteen perustuvien muiden riistakantaseurantojen toteuttamista ja havaintojen ja terveystietojen toimittamista tutkimuslaitoksille ja kehittää yhteistyössä julkisen riistakonsernin toimijoiden kanssa saalistilastointia sekä muita riistatietovarantoja riistahallinnon suunnittelutoiminnan perustaksi

— huolehtii, että riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen määrä vähenee mm. aktiivisin vahinkojen estämistoimenpitein sekä kohdentamalla metsästystä vahinkoa aiheuttaviin riistaeläinlajeihin

— pyrkii aktiivisin toimenpitein vähentämään riistaeläimiin kohdistuvaa laitonta tappamista

— huolehtii valtionavustusten ohjaamisesta riistanhoitoyhdistysten toimintaan.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suomen riistakeskus	7 270 000
Riistanhoitoyhdistykset	2 588 000
Metsästysmuseotoiminnan tukeminen	415 000
Riistakonsernin strategian mukaiset kehittämishankkeet:	
— riistanhoitoyhdistysten toiminnan kehittäminen, suurpetokantojen hallinta ja riistakonsernin yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen sekä riistan elinympäristöä parantavat hankkeet	3 725 000
Yhteensä	13 998 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 90 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 10 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Eläintautien torjunta, HO 2019)	-125
Luonnonsuojelun rahoituksen kasvattaminen (HO 2019)	200
Riistanhoitomaksukertymän kasvu	45
Yhteensä	120

2022 talousarvio	13 998 000
2021 talousarvio	13 878 000
2020 tilinpäätös	16 610 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Maa- ja metsätalousministeriön johdolla toteutettiin selvitys valtakunnallisen metsästys- ja kalastusmuseotoiminnan kehittämisestä, jonka pohjalta aloitettiin uudentyyppisen erä- ja luontokulttuurimuseon perustamisen valmistelu. Kilpailun perusteella museon sijaintipaikaksi valittiin Imatra. Hankevaiheessa on tarkoitus perustaa uusi museosäätiö sekä käynnistää Imatran kaupungin kanssa toteutus suunnittelu. Hankkeen aikana laaditaan hankesuunnitelma ja tarkennettu tilaohjelma, museon liiketoimintasuunnitelma sekä tarkennetut kustannuslaskelmat. Suunnitelmien pohjalta

jatketaan myös hankkeen rahoitussuunnittelua. Tarkoitus on, että vuoden 2024 alussa rahoitusvastuu siirtyy opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, jonne budjetoidaan myös rakennusinvestointiin tarvittava rahoitus.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa Suomen erä- ja luontokulttuurimuseon käynnistämiskustannuksiin vuosina 2022—2023.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 14 498 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 11 725 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisista käyttötarkoituksista aiheutuviin menoihin
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) kalastuslain toimeenpanosta, kalatalouden tutkimuksista sekä kalastusmatkailuohjelmasta aiheutuviin menoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kalastuslain 86 §:n mukaisesti talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa sitä määrää, minkä viimeisimmän vahvistetun valtion tilinpäätöksen perusteella arvioidaan samana vuonna kertyvän kalastonhoitomaksuina. Vuonna 2022 kalastonhoitomaksujen kertymän ja määrärahan mitoitus perustuu näin ollen vuoden 2020 valtion tilinpäätöksen mukaisiin kalastonhoitomaksujen kertymään. Vuonna 2022 kalastonhoitomaksun suuruus on 45 euroa kalenterivuodelta, 15 euroa seitsemältä vuorokaudelta ja 6 euroa vuorokaudelta. Kalastonhoitomaksujen kertymäksi arvioidaan 10 425 000 euroa.

Kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.44.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kalastuslain 82 §:n 1—3 kohtien mukaiset käyttötarkoitukset	5 770 000
Kalastuslain 82 §:n 5 kohdan mukaisesta kalastonhoitomaksukannosta aiheutuvat menot	800 000
Kalastuslain 82 §:n 4 kohdan mukaiset korvaukset vesialueiden omistajille	3 735 000
Kalastuslain 82 §:n 2 momentin käyttötarkoitus	120 000
Kalastusmatkailuohjelma	300 000
Kalastuslain toimeenpano ja tutkimustoiminta	1 000 000
Yhteensä	11 725 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 85 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 15 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kalastonhoitomaksukertymän kasvu	1 525
Kalastuslain toimeenpano ja kala-kantojen tutkimus (HO 2019)	500
Kalastusmatkailuohjelma (HO 2019)	300
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry)	-60
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Suomen sisävesiammattikalastajien liitto ry)	-40
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Suomen Vapaa-ajan Kalastajien Keskusjärjestö ry)	-100
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Säkylän Pyhäjärven hoitokalastus)	-100
Yhteensä	2 025

2022 talousarvio	11 725 000
2021 talousarvio	9 700 000
2020 tilinpäätös	9 511 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 11,7 milj. euroa, joka on 2,0 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021. Muutos johtuu lähinnä vapaa-ajan kalastuksen kasvusta aiheutuneen kalastonhoitomaksujen kertymän lisäyksestä. Määrärahoja käytetään mm. lakisääteiseen kalavesien kestäväen käytön ja hoidon suunnitteluun, toimeenpanoon, ohjaamiseen ja kehittämiseen sekä kalastuksen valvonnasta aiheutuviin kustannuksiin. Rahoituksella on tarkoitus päivittää myös lohi- ja meri-taimenstrategia sekä kalastusmatkailun toimenpideohjelma.

Vapaa-ajankalastajien määrän lisääntyessä valiokunta kiirehtii erityisesti vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategian toimeenpanoa. Neuvontaan ja valvontaan osoitetuilla määrärahoilla tulee pystyä vastaamaan uusien kalastajien tarpeisiin. Keskeistä on myös ammattikalastajien toiminnan edistäminen kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan saatavuuden lisäämiseksi ja kalastajan ammatin tulevaisuuden turvaamiseksi.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin hoitokalastuksen ja pitää hyvänä, että kasvava osuus särjen kalastuksesta on myös kaupallisesti kannattavaa. Osa hoitokalastussaaliista on kuitenkin vielä kaupallisesti vaikeasti hyödynnettävissä, joten kalastajille osoitettava tuki on jatkossakin tarpeellista. Toimintaa tulee edelleen laajentaa ja jatkaa kehitystyötä poistokalan elintarvike- ja rehukäytön lisäämiseksi kotimaisen kalan edistämisohjelman mukaisesti. Samalla on mahdollista poistaa tehokkaasti fosforia rehevöityneistä vesistöistä.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle/Finlands Yrkesfiskarförbund rf:lle, 50 000 euroa Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:lle ja 100 000 euroa Pyhäjärvi-instituutille hoitokalastukseen.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 11 975 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisista käyttötarkoituksista aiheutuviin menoihin
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) kalastuslain toimeenpanosta, kalatalouden tutkimuksista sekä kalastusmatkailuohjelmasta aiheutuviin menoihin.

Määrärahasta käytetään 100 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle/Finlands Yrkesfiskarförbundet rf:lle.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

53. *Eräät luonnonvaratalouden valtionavut* (siirtomääräraha 2 v)

Talousarviesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 1 132 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) metsäpuiden siemenviljelysten perustamista varten myönnettävien valtionavustusten ja metsäpuiden siementuotannon kehittämiseen liittyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 2) avustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen myönnettävillä avustuksilla varmistetaan, että metsätalouden käyttöön on saatavissa jatkuvasti ja riittävästi olosuhteisiin sopivaa ja hyvälaatuista metsänviljelyaineistöä. Määrärahaa saa käyttää myös metsäpuiden siementuotannon kehittämiseen.

Luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille myönnettävät avustukset kohdennetaan luonnonvaratalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävään kehittämistoimintaan ja viestintään.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen	440 000
Avustukset luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille	692 000
Yhteensä	1 132 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa siirtomenoiksi ja kulutusmenojen osuus vähäiseksi.

2022 talousarvio	1 132 000
2021 talousarvio	1 132 000
2020 tilinpäätös	1 132 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 1 132 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) metsäpuiden siemenviljelysten perustamista varten myönnettävien valtionavustusten ja metsäpuiden siementuotannon kehittämiseen liittyvien kulutusmenojen maksamiseen

2) avustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 22 188 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen, sitten kun tarvittava Euroopan unionin ja kansallinen lainsäädäntö on voimassa

2) kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä ja kaupallisen kalastuksen valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) enintään 80 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 9 205 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon EU:n yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmetyt meripolitiikan mukaisina menoina 20 313 000 euroa, joka on vuosille 2021—2027 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) osaksi rahoitettavan toimintaohjelman rahoitusosuutta. EU:n osuus tästä on 11 108 000 euroa. Euroopan parlamentti ja neuvosto eivät ole vielä hyväksyneet Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ohjelmakautta 2021—2027 koskevaa asetusta. Myöskään vuosia 2021—2027 koskevan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelman eri jäsenvaltioiden EU-rahoitusosuuksia ei ole hyväksytty. EU:n viivästyneen aikataulun johdosta hallituksen esitys rahastoa koskevaksi kansalliseksi täytäntöönpanolaiksi tullaan antamaan eduskunnalle kesällä 2021.

Määrärahan EU-osuudessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus. Ahvenanmaa osoittaa tarvittavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden omassa talousarviossaan.

Momentille 12.30.03 on arvioitu kertyvän EMKR:n rahoitusosuutta yhteensä 10 000 000 euroa ohjelmakauden 2014—2020 rahoitusta.

Määrärahassa on otettu huomioon kokonaan kansallisesti rahoitettavina elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteinä kaupallisen kalastuksen valvonnan kustannukset, siltä osin kuin toimenpiteet eivät sisälly Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmaan. Määrärahaa voidaan käyttää maa- ja metsätalousministeriön hyväksymillä perusteilla myös muuhun elinkeinokalatalouden edellytysten parantamiseen tai kalatalousalan valtioneutena EU:n säädös-

ten mukaisesti ja saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen kaupallisille kalastajille arviolta 80 000 euroa. Vuonna 2022 kokonaan kansallisesti rahoitettaviin menoihin arvioidaan tarvittavan 375 000 euroa. Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää hallitusohjelman mukaisesti kotimaisen kalan edistämistoimenpiteisiin sekä ammattikalastuksen edellytysten turvaamiseen ja vahinkoja aiheuttavien hylkeiden poistosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Vuonna 2022 hallitusohjelman mukaisiin toimenpiteisiin kohdennetaan 1 500 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Kansallinen osuus	EU:n osuus (EMKR)	Yhteensä
Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelma, yhteensä	9 205 000	11 108 000	20 313 000
Kansalliset toimenpiteet	1 875 000	-	1 875 000
Yhteensä	11 080 000	11 108 000	22 188 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 99 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 1 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammattikalastuksen vahinkojen ehkäisy (HO 2019)	100
Kotimaisen kalan edistäminen (HO 2019)	200
Yhteensä	300

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	22 188 000
2021 III lisätalousarvio	7 270 000
2021 talousarvio	21 888 000
2020 tilinpäätös	33 243 000

Täydentävä talousarvioesitys HE 216/2021 vp (18.11.2021)

Momentille myönnetään 23 916 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Määrärahasta on varattu 10 527 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen, päätösosan toisen kappaleen kohta 1) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 1) ja päätösosan kolmas kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan kolmannen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 22 188 000 euroon nähden on 1 728 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 1 938 000 euroa Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoon (EMKVR), mistä 406 000 euroa EU-rahoitusosuuteen ja 1 322 000 euroa valtion rahoitusosuuteen sekä vähennyksenä 210 000 euroa siirtona momentille 30.01.01

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston teknisen tuen palkkauksia varten. Muutoksessa on otettu huomioon heinäkuussa 2021 hyväksytty EU:n rahoituksen jäsenmaakohtainen vuosittainen jakauma.

2022 talousarvio	23 916 000
2021 III lisätalousarvio	7 270 000
2021 talousarvio	21 888 000
2020 tilinpäätös	33 243 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 23,9 milj. euroa, joka on 2,0 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Hallitusohjelman mukaisena lisäyksenä momentille sisältyy lisämäärärahat ammattikalastuksen hyljevahinkojen ehkäisyyn (0,1 milj. euroa) ja kotimaisen kalan edistämishojelman toimenpiteisiin (0,2 milj. euroa).

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä (8.7.2021) hyväksymä kotimaisen kalan edistämishojelma on erittäin tarpeellinen ja odotettu. Pääosa ohjelman rahoituksesta tulee Euroopan meri-, kalastus- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) kansallisesta toimintaohjelmasta. Tavoitteena on kotimaisen kalan kulutuksen kaksinkertaistaminen ja viennin arvon kahdeksankertaistaminen vuoteen 2035 mennessä. Arvokalojen ohella erityisen suuri potentiaali on silakan ja särkikalojen elintarvikekäytössä ja viennin arvon nostamisessa.

Tarjonnan lisäämiseksi on mm. tarkoitus viisinkertaistaa silakan ja muiden vajaasti hyödynnettyjen kalalajien elintarvikekäyttöä, kaksinkertaistaa muun kotimaisen pyydystetyn kalan käyttöä ja kolminkertaistaa kotimaisen viljellyn kalan tuotantoa vaarantamatta vesien hyvän tilan saavuttamista. Luonnonvarakeskus arvioi, että ohjelman toteuttamisella luodaan noin 3 000 uutta työpaikkaa.

Valiokunta korostaa, että tavoitteiden saavuttaminen edellyttää alkutuotannon toimintaedellytysten huomattavaa parantamista. Tärkeää on huolehtia etenkin kalakantojen elinvoimaisuudesta, hylje- ja merimetsojen aiheuttamien vahinkojen vähentämisestä ja kalan arvon lisäämisestä, jotta elinkeino olisi kannattava ja houkutteleva myös nuorille. Lupaprosessien sujuvuutta tulee niin ikään edistää kalan viljelyn lisäämiseksi tavoitteiden mukaisesti.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 23 916 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
- 2) kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä ja kaupallisen kalastuksen valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) enintään 80 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 10 527 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 7 391 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää kohonneiden tuotantokustannusten ja kansainvälisestä tilanteesta aiheutuvien vaikutusten kompensoimiseksi kalatalouden yrityksille valtioneuvoston (688/2001) nojalla komission hyväksymän tilapäisen valtiontukisäädösten jouston puitteissa sekä muihin kalatalouden huoltovarmuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) 2014—2020 ohjelmakauden varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden maksamiseen Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Selvitysosa: Lisäyksestä 5 000 000 euroa on osa maatalouden huoltovarmuuspakettia ja aiheutuu tuotantokustannusten noususta ja kansainvälisen kriisin aiheuttamien vaikutusten kompensoinnista kalatalouden yrityksille sekä muista kalatalouden huoltovarmuutta parantavista toimenpiteistä. Komission hyväksymät tilapäiset valtiontukipuitteet mahdollistavat enintään 35 000 euron yritys kohtaisten tukien myöntämisen Ukrainan sodan vaikutusten kompensointiin kalataloudessa.

Lisäyksestä 2 391 000 euroa aiheutuu EMKR:n 2014—2020 ohjelmakauden rahoituksen osalta käyttämättä jääneen määrärahan uudelleenbudjetoinnista, jotta hankkeet saadaan maksettua sitoumusten mukaisesti. Lisäys on kokonaan EU:n rahoitusosuutta.

2022 II lisätalousarvio	7 391 000
2022 talousarvio	23 916 000
2021 tilinpäätös	29 158 000
2020 tilinpäätös	33 243 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 7 391 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää kohonneiden tuotantokustannusten ja kansainvälisestä tilanteesta aiheutuvien vaikutusten kompensoimiseksi kalatalouden yrityksille valtioneuvoston (688/2001) nojalla komission hyväksymän tilapäisen valtiontukisäädösten jouston puitteissa sekä muihin kalatalouden huoltovarmuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) 2014—2020 ohjelmakauden varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden maksamiseen Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

IV lisätalousarvioesitys HE 242/2022 vp (27.10.2022)

Vuoden 2021 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 20 313 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan peruuttaminen aiheutuu Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMKVR) rahoitettavan Suomen ohjelman 2021—2027 käynnistyksen viivästymisestä. Euroopan komissio hyväksyi ohjelman 3.8.2022. Toimeenpanon viivästymisestä johtuen komissio on päättänyt siirtää vuodelle 2021 ohjelman toimeenpanoon osoitetut määrärahat myöhemmille vuosille. Vuoden 2021 talousarviossa ohjelman toimeenpanoon on osoitettu määrärahaa yhteensä 20 313 000 euroa, josta kansallista osuutta on 9 205 000 euroa ja EU-osuutta

11 108 000 euroa. Komission päätöksen mukaisesti määräraha peruutetaan ja se tullaan budjetoimaan uudelleen vuosien 2023—2025 talousarvioissa.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	7 391 000
2022 talousarvio	23 916 000
2021 tilinpäätös	29 158 000
2020 tilinpäätös	33 243 000

Eduskunnan kirjelmä EK 53/2022 vp (25.11.2022)

Vuoden 2021 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 20 313 000 euroa.

64. Metsähallitus

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Metsähallituksen liiketoiminnalle asetetaan seuraavat tavoitteet ja tehdään muita metsähallituslain (234/2016) edellyttämiä päätöksiä seuraavasti:

1. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallituksen liiketoiminta on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää ja tuottaa tasaisen tuloutuksen omistajalle. Metsähallituksen liiketoiminnassa sovitetaan yhteen entistä paremmin luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus säilyy hyvällä tasolla. Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt lisääntyvät. Metsähallitus mahdollistaa osaltaan metsäbiotalouden raaka-ainehuollon. Metsähallitus pyrkii liiketoimintakäytössä olevien kiinteistöjen arvon nostamiseen ottaen huomioon yhteiskunnan kokonaishyöty.

2. Peruspääoman muutokset

Metsähallituksen peruspääomaa ehdotetaan korotettavaksi 0,242 milj. eurolla.

3. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten konsernin ulkopuolista lainaa enintään 50 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2022 enintään 20 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2022 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja myöhemminä tilikausina enintään 20 milj. euroa.

5. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa liiketoimintaansa varten tarvittavia vakuuksia konsernin ulkopuolisille toimijoille enintään 2,0 milj. euron arvosta.

Selvitysosa: Metsähallituksen yleistävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoit-

etun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytäri- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi.

Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Ottaen huomioon eduskunnan päätösosassa hyväksymät vuoden 2022 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2022 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 105,2 milj. euroa. Tavoite vastaa 4,0 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Tulostavoitteen asettamisessa on otettu huomioon keskeisten palvelu- ja muiden toimintatavoitteiden paremmasta yhteensovittamistoimista aiheutuvia tulojen vähennyksiä ja kustannusten lisäyksiä yhteensä 13,25 milj. euroa. Alustava tuloutustavoite vuonna 2023 on 105,0 milj. euroa vuoden 2022 tuloksesta. Tulostavoitteen saavuttaminen edellyttää, että liiketoiminnan kannattavuus säilyy hyvällä tasolla. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä vuoden 2022 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Metsähallituksen liiketoiminnassa sovitetaan yhteen nykyistä paremmin taloudellinen kannattavuus, luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys. Liiketoiminnassa yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt lisääntyvät. Tähän liittyviä toimenpiteitä ovat mm. monikäyttömetsien hiilinielun vahvistaminen esim. lisäämällä kasvua edistävää lannoitusta, valuma-aluekohtainen vesiensuojelun toimenpiteiden suunnittelu, peitteellisen metsänkäsitteilyn pinta-alan lisääminen uudistusluonteisissa hakkuissa sekä aktiivisten luonnonhoitotoimenpiteiden ohjelman toteuttaminen monikäyttömetsissä.

Metsähallitus turvaa osaltaan puuraaka-aineen saantia omien luonnonvarasuunnitelmiansa puitteissa ottaen huomioon toimintaansa koskevat muut yhteiskunnalliset velvoitteet.

Metsähallituksen liiketoiminnan metsämaan pinta-ala oli vuoden 2020 lopussa 3 485 000 ha, mistä metsähallituslain mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä oleva pinta-ala oli 597 000 ha. Kokonaan talouskäytön ulkopuolella oli 354 000 ha ja rajoitetun käytön piirissä 243 000 ha. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2020 lopussa 73,3 milj. euroa.

Kiinteistökehityksessä huomioidaan yhteiskunnan kokonaishyöty mm. edistämällä uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia ja luomalla lisää toimintaedellytyksiä matkailualalle. Kotimaista kalankasvatusta edistetään valtion vesillä.

Peruspääoman muutokset

Peruspääoman määrä oli 1.1.—31.12.2020 tilinpäätöksen mukaan 2 593,2 milj. euroa per 31.12.2020. Vuoden 2021 talousarviossa eduskunta hyväksyi peruspääoman alentamisen 1,342 milj. eurolla.

Vuonna 2022 peruspääomaa ehdotetaan korotettavaksi 0,242 milj. eurolla. Peruspääoma kasvaa 0,374 milj. eurolla hallinnan siirtojen, valtionperintöjen sekä muiden vastaavien omaisuuden muutosten nettovaikutuksena. Lisäksi ehdotetaan siirrettäväksi 0,132 milj. euron arvosta peruspääomassa olevaa omaisuutta muuhun omaan pääomaan maankäytön muutosten nettovaikutuksena.

Investoinnit

Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 9,4 milj. eurolla. Merkittävimmät investointikohteet ovat puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen ja tutkimuksen tarpeisiin tehtävät maa- ja vesialuehankinnat. Muita merkittäviä investointikohteita ovat tuulivoimapuistojen rakenteet sekä maa- ja vesirakennushankkeet.

Metsähallituksen liiketoiminnan tunnuslukutaulukko

	2020 toteutuma		2021 ennakoitu		2022 esitys	
	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takokonai- suus	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takokonai- suus	Liiketoimin- ta	Liiketoimin- takokonai- suus
Liikevaihto, milj. €	113,7	328,9	112,0	345,6	112,7	352,1
— muutos, %	1	-8	-1	5	1	2
Käyttökate, %	102	41	106	36	106	36
Liikevoitto/tappio, milj. €	113,2	126,8	115,1	114,3	111,2	110,6
Tilikauden tulos, milj. €	127,4	114,4	109,9	106,8	105,2	103,2
— liikevaihdosta, %	112	35	98	31	93	29
— peruspääomasta, %	4,9	4,4	4,2	4,1	4,0	4,0
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. € ¹⁾	138,9		120,0		109,0	
Sijoitetun pääoman tuotto, % ²⁾	4,6	4,2	4,9	4,1	4,0	4,0
Investoinnit liikevaihdosta, %	11	6	17	9	8	6
Omavaraisuusaste, %	99	98	98	98	98	98
Taseen loppusumma, milj. €	2 982	3 032	2 971	3 139	2 968	3 242
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (htv)	165	600	166	596	168	566

1) Tuloutus edelliseltä vuodelta, kuluvan vuoden tuloutustavoite sekä talousarvioesityksen mukainen tuloutustavoite.

2) Tunnusluvut peruspääoman ko. vuoden muutoksen jälkeen, liiketoiminnan sijoitetun pääoman tuotto-% sisältää tytäryhtiöosingot.

Metsähallituksen liiketoiminta käsittää Metsähallituksen muun kuin tytäryhtiöissä olevan liiketoiminnan.

Metsähallituksen liiketoimintakokonaisuus käsittää Metsähallituksen liiketoiminnan ja Metsähallituksen liiketoiminnan tytäryhtiöt.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2020 toteutuma	2021 ennakoitu	2022 esitys
Metsähallituksen tuloutus tulomomenteille			
13.05.01 Voiton tuloutus	138,900	120,000	109,000
Yhteensä	138,900	120,000	109,000
Julkisten hallintotehtävien määräraharahoitus			
30.64.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	14,218	8,265	8,147
MMM:n hallinnonala yhteensä	14,218	8,265	8,147
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	71,462	67,942	55,219
YM:n hallinnonala yhteensä	71,462	67,942	55,219
Yhteensä (MMM ja YM)	85,680	76,207	63,366

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksesta annetun lain mukaisten julkisten hallintotehtävien palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet sekä niiden rahoitus ovat maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta momentilla 30.64.50 sekä ympäristöministeriön toimialan osalta momentilla 35.10.52.

Julkisten hallintotehtävien rahoitus ja menorakenne (1 000 euroa, sisältää koko toiminnan myös ympäristöministeriön toimialaan liittyvän osuuden)

	2020 toteutuma	2021 ennakoitu	2022 esitys
Rahoitus¹⁾			
Maa- ja metsätalousministeriö (30.64.50)	8 003	14 677	8 147
Ympäristöministeriö (35.10.52)	49 761	86 764	55 219
Ympäristöministeriö (35.10.63)	90	427	-
Ympäristöministeriö (35.10.22)	484	808	780
Muu ministeriöiden rahoitus	2 286	2 916	2 700
Euroopan unionin LIFE-rahoitus	2 511	2 519	2 500
Muu Euroopan unionin rahoitus	3 355	3 230	3 200
Tulorahoituksella maksetut menot	10 011	13 655	12 200
Muu rahoitus	1 873	949	900
Yhteensä	78 373	125 944	85 646

¹⁾ Rahoituseriin 2020—2021 sisältyvät myös edellisiltä vuosilta siirtyneet erät.

Julkisten hallintotehtävien kehitystä kuvaava tunnuslukutaulukko

	2020 toteutuma	2021 ennakoitu	2022 esitys
Tuotot (1 000 euroa)			
Maksullinen toiminta	12 535	12 851	12 500
Muut tuotot	7 165	5 361	5 500
Valtion talousarviosta saatu rahoitus	55 448	93 862	58 346
Tuotot yhteensä	75 148	112 074	76 346
Kulut (1 000 euroa)			
Henkilöstökulut	28 579	34 229	29 068
Muut kulut	45 510	80 088	48 778
Kulut yhteensä	74 088	114 317	77 846
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja	1 060	-2 243	-1 500
Julkisten hallintotehtävien - yksikön tilikauden tuloksen siirto muun oman pääoman muutokseksi ¹⁾	-1 060	2 243	1 500
Tilikauden tulos	-	-	-
Henkilöstömäärä (htv)	526	630	535

¹⁾ Tuloslaskelma on laadittu Metsähallituslain (234/2016) sekä 1.1.2017 voimaan tulleen asetuksen (1368/2016) säätämällä tavalla niin, että julkisten hallintotehtävien tilikauden tulos kirjataan muun oman pääoman muutokseksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan tulostavoitteeksi 105,2 milj. euroa vuonna 2022, mikä vastaa 4,0 prosentin tuottoa liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen lopullisesta määrästä vuoden 2022 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä. Vuoden 2021 tuloksesta ennakoidaan tuloutettavan 109,0 milj. euroa vuonna 2022.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että liiketoiminnassa sovitetaan yhteen Metsähallituksen tärkeä rooli turvata osaltaan puuraaka-aineen saantia, toiminnan taloudellinen kannattavuus sekä luonnon monimuotoisuuden ja ilmastokesävyden vaatimukset.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Metsähallituksen liiketoiminnalle asetetaan seuraavat tavoitteet ja tehdään muita metsähallituslain (234/2016) edellyttämiä päätöksiä seuraavasti:

1. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallituksen liiketoiminta on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä ja tuottaa tasaisen tuloutuksen omistajalle. Metsähallituksen liiketoiminnassa sovitetaan yhteen entistä paremmin luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus säilyy hyvällä tasolla. Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt lisääntyvät. Metsähallitus mahdollistaa osaltaan metsäbiotalouden raaka-ainehuollon. Metsähallitus pyrkii liiketoimintakäytössä olevien kiinteistöjen arvon nostamiseen ottaen huomioon yhteiskunnan kokonaishyöty.

2. Peruspääoman muutokset

Metsähallituksen peruspääomaa ehdotetaan korotettavaksi 0,242 milj. eurolla.

3. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten konsernin ulkopuolista lainaa enintään 50 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2022 enintään 20 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2022 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja myöhempinä tilikausina enintään 20 milj. euroa.

5. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa liiketoimintaansa varten tarvittavia vakuuksia konsernin ulkopuolisille toimijoille enintään 2,0 milj. euron arvosta.

*50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)***Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)**

Momentille myönnetään 8 147 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Metsähallitusta koskevan lain (234/2016) 5 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

3) Luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluita palvelemaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluja palvelevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen

4) Sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen joiden taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää edellä mainittuihin julkisiin hallintotehtäviin ne Metsähallitukselle kertyvät julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta ovat:

- metsästys ja kalastus on kestävä, eettistä ja vastuullista
- monipuoliset ja asiakaslähtöiset eräpalvelut lisäävät hyvinvointia ja luovat edellytyksiä erätalouden yritystoiminnalle
- luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- kehittää erävalvonnan toimintaedellytyksiä ja viranomaisten yhteistyöverkoston toimintaa sekä lisää erävalvonnan vaikuttavuutta
- suunnittelee metsästyksen ja kalastuksen kestävästi sekä edistää riista- ja kalaelinympäristöjen ja lajien hoitoa
- luo toimintaedellytyksiä kalatalouselinkeinolle valtion vesillä
- kehittää sosiaalisen kestävyuden ja konfliktinhallinnan työkaluja eräasioiden hoidossa
- tarjoaa metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia kansalaisille tasapuolisesti ja kehittää erämatkailua valtion alueella
- huolehtii sujuvasta asiakaspalvelusta ja seuraa sekä varmistaa, että asiakastyytyväisyys säilyy hyvänä
- edistää eränkävynnin jatkuvuutta
- ylläpitää ja kehittää laadukkaita ja vastuullisesti tuotettuja luonnon virkistys- ja matkailukäytön palveluita huolehtimalla samalla luonnonsuojelualueiden ekologisesta, sosiokulttuurisesta ja taloudellisesta kestävyydestä
- vähentää retkeily- ja opastuspalvelujen korjausvelkaa
- viestii luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja ohjaa luonnon kestäväan käyttöön edistäen kansalaisten ympäristötietoisuutta ja luonnon virkistyskäytön hyvinvointivaikutuksia.

Metsähallituksen maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville kertyvän tuloja arviolta 6 800 000 euroa, joista metsästyksen ja kalastuksen tuloja 6 000 000 euroa ja metsäpuiden siemenen myyntituloja 800 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon varautuminen Pohjois-Suomen laajojen siemenkeräysten toteuttamiseen. Määrärahaa on varattu tarkoitukseen 1 100 000 euroa ja lisäksi käytettävissä on vuoden 2020 ja 2021 talousarvioissa keräyksiin osoitettua määrärahaa. Metsäpuiden siementen hankinta ja varmuusvarastointi Pohjois-Suomen alueella on Metsähallituksesta annetun lain 5 §:n 7 kohdan mukaisesti Metsähallituksen julkinen hallintotehtävä.

Määrälliset tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 esitys
Kokonaiskäyntimäärät: kansallispuistot ja muut yleisökohteet (milj. kpl)	9,2	9,2	9,4
Luontokeskusten ja maastopalveluiden asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,42	4,40	4,40
Metsästäjien ja kalastajien asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	3,76	3,84	3,87
Valtion kalastonhoitomaksujen lkm	290 647	260 000	280 000
Metsästyksen ja kalastuksen valvonnassa suoritettavat tarkastukset, joissa ei todettu rikettä, %	86	79,5	80,5
Metsästyksen saalispalautteiden osuus lupien määrästä, %	-	47	49

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnon virkistyskäyttö	4 333 000
Eräasiat	2 125 000
Muut tehtävät	1 689 000
Yhteensä	8 147 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Evon nuorisoalueen kunnostaminen)	-100
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Lauhanvuori-Hämeenkan gas Geoparkin reitistön kehittäminen)	-50
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	9
Palkkausten tarkistukset	23
Yhteensä	-118

2022 talousarvio	8 147 000
2021 III lisätalousarvio	9 000
2021 talousarvio	8 265 000
2020 tilinpäätös	14 218 000

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp (10.12.2021)

Momentille esitetään 8,1 milj. euroa. Vuoden 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna esityksestä on poistettu eduskunnan siihen tekemät kertaluonteiset lisäykset (150 000 euroa).

Momentin rahoituksella hoidetaan Metsähallituksen hallinnassa olevien virkistyskäyttökohteiden ja valtion retkeilyalueiden hoitoa ja luontomatkailua (ml. kalastusmatkailua) tukevia palveluita ja erävalvontaa. Siitä rahoitetaan myös Pohjois-Suomen siemenhuoltoa ja osin julkisoikeudellisen kalastuksen tehtäviä, kuten Ylä-Lapin maksuttoman kalastuksen järjestämistä. Vuodesta 2021 alkaen eräpalveluiden perusrahoitusta on lisätty 200 000 eurolla, mutta muilta osin perusrahoitus on viime vuosina säilynyt ennallaan.

Valiokunta korostaa, että Metsähallituksen toimintaa tulee kehittää kokonaisuutena tasapuolisesti sekä maa- ja metsätalousministeriön että ympäristöministeriön vastuualueilla laadukkaiden ja kestävien palveluiden turvaamiseksi. Ympäristöministeriön hallinnon alan vastuulla on mm. kansallispuistojen ja historiallisesti arvokkaan kiinteistöomaisuuden hoito sekä niihin liittyvät matkailupalvelut (55,2 milj. euroa mom. 35.10.52).

Luontokohteiden palveluiden kysyntä on ilahduttavasti kasvanut viime vuosina, ja koronapandemia lisäsi kävijämääriä entisestään. Tulevina vuosina on erityisen tärkeää kehittää älykkäitä, ennustettavia ja kestävyttä edistäviä digi-

palveluja esimerkiksi ruuhkien hallinnan, pysäköinnin ohjauksen ja opastuksen digitalisoinnin avulla. Virtualisoinnilla lisätään myös vaikeiden kulkuyhteyksien päässä olevien kohteiden saavutettavuutta ja esteettömyyttä.

Digitalisaation kehittämisen kustannuksen on arvioitu vuosina 2021—2026 olevan yhteensä maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön pääluokissa 17,4 milj. euroa, josta maa- ja metsätalousministeriön osuus on 25 prosenttia (4,5 milj. euroa). Kehittämiskokonaisuutta ei ole mahdollista toteuttaa momentin nykyisellä perusrahoituksella.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Teerilammen virkistyskalastuskohteen kunnossapitoon Seitsemisen kansallispuistossa ja 100 000 euroa norppareitistöjen kehittämiseen Saimaa Geoparkissa.

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 8 347 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Metsähallitusta koskevan lain (234/2016) 5 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) Luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluita palvelemaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnon virkistyskäyttöä ja eräpalveluja palvelevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen
- 4) Sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen joiden taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää edellä mainittuihin julkisiin hallintotehtäviin ne Metsähallitukselle kertyvät julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta ovat:

- metsästys ja kalastus on kestävä, eettistä ja vastuullista
- monipuoliset ja asiakaslähtöiset eräpalvelut lisäävät hyvinvointia ja luovat edellytyksiä erätalouden yritystoiminnalle
- luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

II lisätalousarvioesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 309 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 39 000 euroa aiheutuu palkkausten tarkistuksista, 100 000 euroa Lapin luontomatkailukohteiden palveluinfran uusimistarpeesta ja 170 000 euroa on siirtoa momentilta 30.01.23 digitaalisen myyntikanavan uudistamiseen.

2022 II lisätalousarvio	309 000
2022 talousarvio	8 347 000
2021 tilinpäätös	8 444 000
2020 tilinpäätös	14 218 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 309 000 euroa.

70. Maanmittaus ja asunto-osakkeiden kirjaaminen

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Selvitysosa: Tässä luvussa on budjetoitu Maanmittauslaitoksen toiminnasta aiheutuvat menot sekä kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot.

Toimintaympäristö

Yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat erityisesti maanmittaustoimituksiin ja kirjaamisasioihin sekä niihin liittyvien tietopalveluiden kysyntään. Mikäli talouden heikko suhdannekehitys jatkuu pitkään, sillä on merkittäviä vaikutuksia Maanmittauslaitoksen tulokertymään. Kiinteistöjärjestelmän ylläpidolla ja parantamisella luodaan edellytyksiä muun muassa toimivalle markkinataloudelle, rahoitukselle ja luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle. Valtakunnallisilla peruspaikkatiedoilla on tärkeä rooli yhtenäisenä koko maan kattavana paikkatiedon hyödyntämisen yleisenä pohja-aineistona. Perustietovarantojen rooli hallinnon ja siihen liittyvien palveluiden järjestämisessä vahvistuu osana digitaalista kansallista palveluarkkitehtuuria ja perustietovarannoilla on tärkeä rooli yksityisen sektorin palveluiden mahdollistajana.

Asiakkaiden ja yhteiskunnan tarpeet ohjaavat yhä selvemmin palvelutuotantoa ja strategiset kehittämishankkeet painottuvat digitaalisiin palveluihin. Yhä suurempi osa kehittämishankkeista ja tehtävistä hoidetaan yhteistyössä verkostoissa sekä kansallisesti että kansainvälisesti, mikä edellyttää yhä aktiivisempaa osallistumista standardointiin, yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja muuhun yhteistyöhön. Asiakkaan näkökulmasta eri toimijoiden väliset rajat pyritään poistamaan näkyvistä ja pyritään kohti kansalaisen keskitettyjen palvelujen käyttöä. Palveluiden jatkuvuuden turvaamisen, tietosuojan ja tieto- ja kyberturvan merkitys kasvaa edelleen, mikä edellyttää, että vastuut ovat selkeitä palveluketjuissa ja yhteistyössä.

Uudessa huoneistotietojärjestelmässä luodaan edellytykset osakkeilla hallittavien asuinhuoneistojen omistaja- ja huoneistotietojen rekisteröinnille sekä asuinhuoneistojen vaihdantaan ja vakuushallintaan. Järjestelmässä uudet asuntoyhtiöt perustetaan vain digitaalisesti eikä osakekirjoja paineta. Ennen 1.1.2019 perustettujen asunto-osakeyhtiöiden tulee siirtää osakeluettelonsa ylläpito huoneistotietojärjestelmään viimeistään 31.12.2023. Hankkeen seuraavassa vaiheessa selvitetään palveluiden ja lainsäädännön jatkokehittämistarpeita.

Paikkatietopoliittisen selonteon yksi tunnistettu toimenpide on laadukkaiden osoitetietojen varmistaminen. Suomessa ei ole tällä hetkellä valtakunnallista ja laatuvarmennettua rekisteriä, joka sisältäisi ajantasaisen tiedon osoitteista ja osoitteiden sijainnista. Maanmittauslaitoksella on keskeinen rooli valtakunnallisen osoitetietojärjestelmän ja sen edellyttämien osoitetietojen ekosysteemipalvelujen toteutuksessa. Uuden osoitetietojärjestelmän avulla kootaan valtakunnalliset osoitetiedot, hoidetaan laaduntarkistus ja mahdollistetaan tietopalvelu eri tahoille. Luotettavia osoitetietoja voidaan hyödyntää laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla. Osoitetiedot ovat oleellisia erityisesti sisäisen turvallisuus-

den viranomaisten toiminnassa, mutta merkittäviä käyttötapauksia löytyy myös muiden viranomaisten toiminnassa sekä elinkeinoelämässä kuten logistiikassa ja liikenteessä.

Tilusjärjestelyillä voidaan pysyvästi vaikuttaa heikon tilusrakenteen aiheuttamiin lisäkustannuksiin ja haittoihin, alentaa ilmastopäästöjä ja parantaa liikenneturvallisuutta. Tilusjärjestelyt ovat tärkeä keino hallitusohjelmaan kirjatun peltorakenteen kehittämisohjelman toteuttamisessa.

Paikkatietojen yhteiskäytön ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisen edistäminen, kansallisten koordinaatti- ja muiden vertausjärjestelmien kehittäminen ja ylläpito sekä paikkatietoalaa tukevan tutkimuksen merkitys korostuvat digitalisoituvassa yhteiskunnassamme ja ne tuottavat hyötyjä laajasti esimerkiksi liikenteessä, metsätaloudessa ja maataloudessa. GNSS-tukiasemien FinnRef-verkolla ylläpidetään valtakunnallisia ja maailmanlaajuisia paikannus- ja referenssijärjestelmiä. Suomen ja Euroopan navigointitarkkuutta parannetaan kehittämällä ja ylläpitämällä paikannusta tukevia palveluita ja Virolahden RIMS-tukiasemaa. Metsähovin tutkimusaseman teknisen infrastruktuurin ajanmukaistaminen saatetaan loppuun ja aseman tutkimustoimintaa kehitetään vastaamaan modernin geodeettisen perusaseman tarpeita.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maanmittaus ja asunto-osakkeiden kirjaaminen -politiikkasektorilla toimeenpannaan pääluokkaperusteluissa mainittujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi seuraavia tavoitteita ja sitä täydentäviä alustavia tulostavoitteita:

Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta:

- kiinteistö- ja huoneistotietojärjestelmien hallinnoinnilla ja palveluilla turvataan kansallisen omistus- ja vakuusjärjestelmän toimivuutta
- peruspaikkatietojen ja referenssijärjestelmien hallinnoinnilla ja palveluilla turvataan paikantamisen perusta
- tukipalveluilla ja tutkimuksella tuetaan paikkatietojen yhteentoimivuutta ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittymistä.

Tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus			
— KMTK-yhteistyössä mukana olevien kuntien kokonaismäärä vuoden lopussa	53	70	90
— KTJ perusparannusohjelman kattavuusindeksi	57	63	70
— tietovarastojen hyödyntäminen, kasvu edellisestä vuodesta, %	5	2	2
— sähköisten palveluiden häiriöttömyys, %	99,9	99,5	99,5
— osakehuoneistorekisterin kattavuus, %	-	10	40
— tie- ja rakennustietojen täydellisyys, %	96,1	96	96
— metatietopalvelun saatavuus, %	-	99	99

Luvun nimike on muutettu.

01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 44 578 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Maanmittauslaitoksen omarahoitusosuutena yhteisrahoitteisissa tutkimushankkeissa
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) laitoksen toimintaan liittyvien jäsenmaksujen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 1 000 000 euroa huoneistotietojärjestelmään (RRF pilari2) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Selvitysosa: Maanmittauslaitoksen tehtävänä on toimialallaan:

- huolehtia kiinteistönmuodostamis- ja tilusjärjestelytoiminnasta
- harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- huolehtia paikantamisen perustasta ja peruspaikkatietojen tuottamisesta sekä tuottaa asiantuntijapalveluita yhteiskunnan käyttöön
- huolehtia tarvittavien rekisterien ylläpitämisestä
- huolehtia alan yleisestä kehittämisestä ja osallistua kansainväliseen yhteistyöhön
- hoitaa ne muut tehtävät, jotka erikseen säädetään tai maa- ja metsätalousministeriö määrää sen suoritettaviksi.

Maanmittauslaitos tukee pääluokkaperusteluissa sekä luvun 30.70 selvitysosassa esitettyjen *yhteiskunnallisen vaikuttavuuden* tavoitteiden saavuttamista.

EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitetaan huoneistotietojärjestelmän jatkovaihetta.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maanmittauslaitokselle vuoden 2022 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Maanmittauslaitoksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2020 tilinpäätös			2021 arvio			2022 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Kiinteistötoimitukset	37 445	37 301	501	37 231	36 782	490	37 276	37 276	490
Tilusjärjestelytehtävät	3 125	71	51	4 240	18	50	3 300	-	50
Kirjaamistehtävät	25 229	19 756	372	28 228	23 100	379	28 493	24 709	389
Perustietovarantojen ylläpito	33 181	3 190	423	37 811	2 300	423	37 930	2 308	423
Tietopalvelu	13 586	15 075	82	14 900	14 959	86	14 905	14 905	86
Maanmittaus ja paikkatietosektorin tutkimus, kehittäminen ja asiantuntijapalvelut	11 938	4 524	198	13 602	5 771	207	16 450	5 015	207
Yhteensä	124 504	79 917	1 627	136 012	82 930	1 635	138 354	84 213	1 645

Viraston tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 tavoite ¹⁾	2022 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
— kokonaistuottavuus	101,7	101,5	101,5
— asiakkaiden kokonaistyytyväisyys, %	89	-	85
— tilusjärjestelytuotanto, muunnetut ha	9 140	8 500	8 500
— tieteelliset referoidut julkaisut, kpl	114	110	110
— yrityspalveluiden digitalisaatioaste, %	-	70	85

¹⁾ Päivitetty tulossopimuksen mukaisiksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	128 329	129 276	128 791
Bruttotulot	79 917	84 213	84 213
Nettomenot	48 412	45 063	44 578
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	32 084		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	29 468		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	70 762	73 133	74 661
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	70 762	73 133	74 661
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	49 404	50 208	52 126
— osuus yhteiskustannuksista	25 289	22 925	22 535
Kustannukset yhteensä	74 693	73 133	74 661
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 931	-	-
Kustannusvastaavuus, %	95	100	100

Muut suoritteet

Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 972	1 672	2 229

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	1 972	1 672	2 229
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	955	879	1 172
— osuus yhteiskustannuksista	856	709	946
Kustannukset yhteensä	1 811	1 588	2 118
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	161	84	111
Kustannusvastaavuus, %	109	105	105

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Huoneistotietojärjestelmä NGEU (RRF pilari2)	1 000
Huoneistotietojärjestelmän toisen vaiheen rahoitus (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-188
Omakustannuseriaa toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	-1
Palkkausten tarkistukset	205
Tasomuutos	-1
Yhteensä	-485

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	44 578 000
2021 III lisätalousarvio	999 000
2021 talousarvio	45 063 000
2020 tilinpäätös	45 796 000

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 44 578 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Maanmittauslaitoksen omarahoitusosuutena yhteisrahoitteisissa tutkimushankkeissa
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) laitoksen toimintaan liittyvien jäsenmaksujen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 1 000 000 euroa huoneistotietojärjestelmään (RRF pilari2) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

II lisätalousarviesitys HE 81/2022 vp (25.5.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 732 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 375 000 euroa aiheutuu palkkausten tarkistuksista, 157 000 euroa kyberturvallisuuden parantamisesta ja 200 000 euroa on siirtoa momentilta 30.01.23 Maanmittauslaitoksen tietojärjestelmähankkeisiin.

2022 II lisätalousarvio	732 000
2022 talousarvio	44 578 000
2021 tilinpäätös	45 262 000
2020 tilinpäätös	45 796 000

Eduskunnan kirjelmä EK 29/2022 vp (28.6.2022)

Momentille myönnetään lisäystä 732 000 euroa.

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioesitys HE 146/2021 vp (27.9.2021)

Momentille myönnetään 3 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:n mukaisten menojen maksamiseen

3) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) 3 §:n 5 momentissa tarkoitettujen toimituksen suorittamisesta aiheutuvien kustannusten ja korvausten maksamiseen uusjakojen osalta.

Selvitysosa: Määräraha käytetään peltotilusjärjestelyjen tukemiseen ja pilottiluonteisiin metsätilusjärjestelyihin. Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että asianosaisilta takaisinperittävä lainaosuus määrärahasta on noin 50 % ja valtion lopulliseksi menoksi jää noin 50 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Käynnissä olevien tilusjärjestelyhankkeiden toimeenpanon aikaistaminen (HO 2019)	-1 000
Tilusjärjestelyt peltorakenteen kehittämiseksi (HO 2019) (siirto momentilta 30.20.48)	1 300
Yhteensä	300

Momentin määrärahalaji on muutettu.

2022 talousarvio	3 300 000
2021 talousarvio	3 000 000
2020 tilinpäätös	1 389 405

Eduskunnan kirjelmä EK 48/2021 vp (20.12.2021)

Momentille myönnetään 3 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:n mukaisten menojen maksamiseen
- 3) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) 3 §:n 5 momentissa tarkoitettujen toimituksen suorittamisesta aiheutuvien kustannusten ja korvausten maksamiseen uusjakojen osalta.